



ECOSISTEMUL STRATEGIC MARITIM ȘI TRANSFORMAREA ARHITECTURII DE SECURITATE EURO-ATLANTICE

*Ankara 2026 – punctul de cotitură
în evoluția securității maritime
contemporane*

STUDIU
BUCUREȘTI
2026

Cuprins

ECOSISTEMUL STRATEGIC MARITIM ȘI TRANSFORMAREA ARHITECTURII DE SECURITATE EURO-ATLANTICE	4
Ankara 2026 – punctul de cotitură în evoluția securității maritime contemporane	4
PREZENTAREA STUDIULUI	4
Abstract	5
Lista abrevierilor	6
Abrevierile conceptelor originale ale studiului	7
Ghid pentru lecturare-Harta conceptuală a cercetării	7
Cuvânt înainte	8
Introducere	10
Capitolul 1	11
De la dominația navală la securitatea maritimă integrată: evoluția conceptului strategic a NATO	11
1.1. Sfârșitul conceptului maritim clasic	11
1.2. Schimbarea naturii amenințărilor	12
1.3. Războiul din Ucraina și accelerarea transformării doctrinare.....	12
1.4. Convergența domeniilor strategice	13
1.5. Ankara 2026 în contextul acestei transformări	13
Capitolul 2	14
Evoluția gândirii maritime: de la puterea navală la ecosistemul strategic maritim	14
2.1. Evoluția gândirii maritime și transformarea obiectului securității maritime	14
2.2. Alfred Thayer Mahan și fundamentarea puterii maritime moderne.....	17
2.3. Julian Corbett și transformarea puterii maritime în instrument al strategiei politice.....	18
2.4. Ken Booth și extinderea funcțiilor puterii maritime în spațiul politic și diplomatic	20
2.5. Geoffrey Till și reinterpretarea puterii maritime în era globalizării.....	21
2.6. Christian Bueger și reconceptualizarea securității maritime	23
2.7. Martin N. Murphy și transformarea naturii amenințărilor maritime.....	24
2.8. Sam Bateman și consolidarea conceptului de guvernanta maritimă.....	25
2.9. Convergența doctrinară și spațiul explicativ rămas deschis	27
Capitolul 3	30
Marea ca spațiu al competiției strategice globale: transformarea securității maritime în secolul XXI.....	30
3.1. Reconfigurarea centralității spațiului maritim	30
3.2. De la geografia maritimă la geostrategia maritimă.....	30
3.3. Infrastructura critică maritimă – noul centru de greutate al securității	30
3.4. Dimensiunea tehnologică a transformării.....	31
3.5. Marea Neagră – laboratorul noii paradigme.....	31
3.6. Premisele Summitului NATO de la Ankara.....	31
Capitolul 4	32
Arhitectura conceptuală a Ecosistemului Strategic Maritim	32
4.1. Justificarea utilizării conceptului de Ecosistem Strategic Maritim (MSE).....	32
4.2. Justificarea conceptuală și delimitarea terminologică a noțiunilor dezvoltate în cadrul Ecosistemului Strategic Maritim	34
Maritime Domain Awareness, Information Superiority.....	35
4.2.1 Justificarea conceptuală a Centrului de Greutate Strategic Maritim (MSCoG).....	35

4.2.2. Justificarea conceptuală a Convergenței Strategice Maritime (MSC)	36
4.2.3. Justificarea conceptuală a Elasticității Strategice Maritime (MSEL)	38
4.2.4. Justificarea conceptuală a Superiorității Cognitive Maritime (MCS)	39
4.2.5. Relațiile dintre conceptele dezvoltate în cadrul Ecosistemului Strategic Maritim	41
4.3. Necesitatea unei noi arhitecturi conceptuale pentru analiza securității maritime contemporane	41
4.4. Centrul de Greutate Strategic Maritim – concentrarea nodurilor, funcțiilor și intereselor strategice în Ecosistemul Strategic Maritim	44
4.5. Convergența Strategică Maritimă – mecanismul sistemic al interdependenței maritime	46
4.6. Reziliența Strategică Maritimă și Elasticitatea Strategică Maritimă – două dimensiuni complementare ale adaptării ecosistemului strategic	48
4.7. Superioritatea Cognitivă Maritimă – noua dimensiune a avantajului strategic	50
4.8. Maritime Strategic Convergence Framework (MSCF) – operaționalizarea arhitecturii conceptuale	52
4.9. Integrated Maritime Security Architecture (IMSA) – model operațional al Ecosistemului Strategic Maritim	54
4.10. Sinteza arhitecturii conceptuale și integrarea modelelor propuse	55
Capitolul 5	58
Summitul NATO de la Ankara (2026) – validarea empirică a arhitecturii conceptuale propuse	58
5.1. Summitul NATO de la Ankara ca studiu de caz critic pentru transformarea securității maritime euro-atlantice	58
5.2. Contextul strategic al Summitului NATO de la Ankara – convergența transformărilor mediului maritim internațional	59
5.3. Summitul NATO de la Ankara prin prisma Centrului de Greutate Strategic Maritim	60
5.4. Convergența Strategică Maritimă în deciziile Summitului NATO de la Ankara	62
5.5. Reziliența Strategică Maritimă și Elasticitatea Strategică Maritimă în noua arhitectură de securitate a NATO	64
5.6. Superioritatea Cognitivă Maritimă și transformarea procesului decizional în cadrul Summitului NATO de la Ankara	66
5.7. Validarea arhitecturii conceptuale propuse: implicații teoretice, metodologice și operaționale	68
Capitolul 6	71
Implicațiile juridice ale Ecosistemului Strategic Maritim	71
6.1. Dincolo de dimensiunea militară	71
6.2. Evoluția funcțională a libertății navigației	72
6.3. Due diligence într-un ecosistem strategic integrat	72
6.4. Infrastructura critică maritimă și interesul colectiv	72
6.5. O arhitectură doctrinară în formare	73
6.6. Spre o nouă etapă a cercetării în domeniul securității maritime	73
6.7. O schimbare de perspectivă asupra securității colective	73
6.8. NATO și transformarea rolului puterii maritime	73
6.9. Uniunea Europeană și complementaritatea strategică	74
6.10. România în noua configurație strategică	74
6.11. Implicațiile pentru dreptul internațional	74
6.12. Convergența ca principiu organizator	74
6.13. Semnificația Ankara 2026 în evoluția gândirii strategice	75
Capitolul 7	75
Implicații pentru guvernanta securității maritime în secolul XXI	75
7.1. De la reacție la anticipare	75

7.2. Integrarea actorilor instituționali	76
7.3. Inteligența artificială și transformarea guvernantei maritime	76
7.4. Dreptul internațional și adaptarea normativă.....	76
7.5. Convergența ca fundament al guvernantei maritime	76
7.6. Perspective asupra evoluției securității maritime	77
7.7. Funcția practică a construcției conceptuale	77
7.8. O metodă de analiză sistemică.....	77
7.9. Anticiparea riscurilor sistemice	78
7.10. Fundamentarea deciziei strategice.....	78
7.11. Adaptabilitatea modelului.....	78
7.12. O schimbare de metodă în studiile maritime	78
7.13. Metodologia cercetării.....	79
Concluzii	81
Bibliografie	82
Studii și analize ale Forumului Securității Maritime	82
I. Cărți	83
II. Capitole în volume colective	83
III. Articole	83
IV. Documente NATO	84
V. Documente ONU și IMO	84
VI. Uniunea Europeană	84
VII. Jurisprudență	84
VIII. Literatura privind AI și securitatea	84

ECOSISTEMUL STRATEGIC MARITIM ȘI TRANSFORMAREA ARHITECTURII DE SECURITATE EURO-ATLANTICE

Ankara 2026 – punctul de cotitură în evoluția securității maritime contemporane

**AUTORI: Amiral(rtr) PhD. Aurel POPA, Contraamiral de Flotila(rtr) PhD. Sorin LEARSCHI
Contraamiral (rtr.) PhD. Constantin CIOROBEA,
Comandor(rtr) Prof. Univ. PhD. Ioan CRACIUN**

*„Atunci când mediul strategic se schimbă, adevărata provocare
nu este doar să observăm schimbarea,
ci să dezvoltăm conceptele prin care o putem înțelege.”*

PREZENTAREA STUDIULUI

Înțelegerea mediului de securitate maritimă presupune astăzi mai mult decât analiza evenimentelor, a riscurilor sau a raporturilor de putere. Transformările accelerate generate de

competiția geopolitică, revoluția tehnologică, inteligența artificială, vulnerabilitatea infrastructurilor critice și interdependența dintre dimensiunile juridică, militară, economică și informațională reclamă dezvoltarea unor noi instrumente de cercetare și a unor cadre conceptuale capabile să explice complexitatea fenomenului maritim contemporan.

Încă de la înființarea sa, Forumul Securității Maritime (FSM) și-a propus să contribuie la dezvoltarea unei culturi a analizei strategice maritime în România și să ofere comunității academice și profesionale studii bazate pe rigoare științifică, interdisciplinaritate și relevanță practică. Cercetările publicate de Forum au urmărit constant evoluția securității maritime, a dreptului mării, a competiției geopolitice, a infrastructurilor critice, a securității energetice, a tehnologiilor emergente și a transformării arhitecturii de securitate din regiunea Mării Negre și din spațiul euro-atlantic.

Această activitate de cercetare desfășurată în mod constant a permis acumularea unei baze solide de cunoaștere și a creat premisele dezvoltării unor instrumente analitice proprii, adaptate provocărilor actuale ale mediului strategic. Prezentul studiu reprezintă expresia acestei evoluții și marchează trecerea de la analiza fenomenelor maritime la dezvoltarea unor modele conceptuale, metode de analiză și indicatori capabili să surprindă dinamica și complexitatea securității maritime contemporane.

Lucrarea propune Ecosistemul Strategic Maritim ca nouă unitate fundamentală de analiză și dezvoltă o arhitectură conceptuală originală, alcătuită din conceptele de Centrul de Greutate Strategic Maritime(MSCoG), Convergență Strategică Maritimă, Reziliență Strategică Maritimă, Elasticitate Strategică Maritimă și Superioritate Cognitivă Maritimă, integrate prin Maritime Strategic Convergence Framework (MSCF) și Integrated Maritime Security Architecture (IMSA). Aceste instrumente sunt concepute pentru a facilita o analiză sistemică a spațiului maritim și pentru a sprijini atât cercetarea academică, cât și procesele de evaluare strategică și fundamentare a deciziilor.

Utilizarea Summitului NATO de la Ankara (2026) ca studiu de caz demonstrează aplicabilitatea practică a acestui cadru conceptual și evidențiază modul în care noile instrumente de analiză permit o înțelegere mai profundă a transformării arhitecturii de securitate euro-atlantice.

Acest studiu reflectă convingerea că evoluția mediului strategic trebuie însoțită de o evoluție corespunzătoare a instrumentelor prin care acesta este analizat. În această perspectivă, Forumul Securității Maritime își asumă misiunea de a contribui nu doar la interpretarea evoluțiilor din domeniul securității maritime, ci și la dezvoltarea unei școli românești de gândire strategică, capabile să genereze concepte, metodologii și modele analitice relevante pentru cercetarea contemporană și pentru fundamentarea politicilor publice.

Prin această lucrare, Forumul Securității Maritime invită comunitatea academică, experții, practicienii și decidenții să participe la un dialog științific deschis privind dezvoltarea și validarea unor noi instrumente conceptuale, adaptate provocărilor securității maritime ale secolului XXI.

Forumul Securității Maritime își propune să fie nu doar un observator al transformărilor mediului strategic maritim, ci și un spațiu de reflecție și inovare conceptuală, în care experiența practică, cercetarea interdisciplinară și rigoarea științifică converg pentru dezvoltarea unor noi metode de analiză, concepte și instrumente destinate înțelegerii și anticipării provocărilor securității maritime contemporane.

Abstract

The maritime strategic environment has undergone profound transformations over the last decade, driven by geopolitical competition, technological innovation, the growing importance of critical maritime infrastructure, digital interconnectivity and the increasing convergence between security, law, economics and energy. While the existing literature offers substantial contributions regarding sea power, maritime strategy, maritime security, governance and hybrid threats, these approaches remain primarily focused on individual dimensions of the maritime domain and provide only limited explanations of the systemic interdependencies that increasingly characterize contemporary maritime security. Against this background, the present study examines the 2026 NATO Ankara Summit as a representative strategic case study through which broader transformations in the Euro-Atlantic maritime security

architecture can be observed. Rather than analysing the summit as an isolated political event, the research interprets it as an institutional expression of an ongoing evolution in maritime strategic thinking. The study employs an interdisciplinary methodology combining doctrinal analysis, legal analysis, strategic analysis, comparative analysis and case study research. A comprehensive examination of the principal doctrinal contributions of Alfred Thayer Mahan, Julian Corbett, Ken Booth, Geoffrey Till, Christian Bueger, Martin N. Murphy and Sam Bateman demonstrates that each theoretical model successfully explains particular dimensions of maritime security while leaving open a broader analytical space concerning the interaction between military capabilities, critical infrastructure, international law, technological innovation, maritime economy, energy security and governance. Building upon this observation, the article develops an integrated conceptual framework centred on the Maritime Strategic Ecosystem as the fundamental unit of analysis. Within this framework, several complementary analytical concepts are introduced including **Maritime Strategic Centre of Gravity (MSCoG)**, **Maritime Strategic Convergence**, **Maritime Strategic Resilience**, **Maritime Strategic Elasticity** and **Maritime Cognitive Superiority**. These concepts are subsequently integrated into the Maritime Strategic Convergence Framework and operationalized through the Integrated Maritime Security Architecture, providing a systemic approach for analysing contemporary maritime security. The study argues that the principal evolution in maritime strategic thought no longer concerns the reinterpretation of sea power itself, but rather the transition from analysing isolated maritime components toward understanding the dynamic interactions that characterize the contemporary maritime strategic ecosystem. In doing so, the article and proposes a new analytical unit for contemporary maritime security studies.

Keywords: maritime security; NATO Ankara Summit 2026; maritime strategic ecosystem; maritime strategic convergence; sea power; maritime governance; critical maritime infrastructure; maritime resilience; maritime elasticity; maritime cognitive superiority; international law of the sea; hybrid threats; Euro-Atlantic security; Black Sea; strategic studies.

JEL Classification: F51 , F52 , H56, K33, O33 , Q34

Lista abrevierilor

Abreviere	Denumirea completă
AI	Artificial Intelligence
AIS	Automatic Identification System
A2/AD	Anti-Access / Area Denial
EU	European Union
GNSS	Global Navigation Satellite System
IMO	International Maritime Organization
IMSA	Integrated Maritime Security Architecture (<i>Arhitectură Integrată de Securitate Maritimă</i>)
ISR	Intelligence, Surveillance and Reconnaissance
MCS	Maritime Cognitive Superiority (<i>Superioritate Cognitivă Maritimă</i>)
MDA	Maritime Domain Awareness
MEC	Maritime Ecosystem Concept (<i>Conceptul de Ecosistem Maritim</i>) – dacă este utilizat
MSE	Maritime Strategic Ecosystem (<i>Ecosistem Strategic Maritim</i>)
MSC	Maritime Strategic Convergence (<i>Convergență Strategică Maritimă</i>)
MSCF	Maritime Strategic Convergence Framework
MSEL	Maritime Strategic Elasticity (<i>Elasticitate Strategică Maritimă</i>)
MSCoG	Maritime Strategic Gravity (<i>Centrul de Greutate Strategic Maritim(MSCoG)</i>)
MSR	Maritime Strategic Resilience (<i>Reziliență Strategică Maritimă</i>)

NATO	North Atlantic Treaty Organization
OSINT	Open Source Intelligence
UNCLOS	United Nations Convention on the Law of the Sea
USV	Uncrewed Surface Vehicle
UUV	Uncrewed Underwater Vehicle

Abrevierile conceptelor originale ale studiului

Concept (română)	Denumire oficială (engleză)	Abreviere
Ecosistem Strategic Maritim	Maritime Strategic Ecosystem	MSE
Centrul de Greutate Strategic Maritime(MSCoG)	Maritime Strategic Center of Gravity	MSCoG
Convergență Strategică Maritimă	Maritime Strategic Convergence	MSC
Reziliență Strategică Maritimă	Maritime Strategic Resilience	MSR
Elasticitate Strategică Maritimă	Maritime Strategic Elasticity	MSEL
Superioritate Cognitivă Maritimă	Maritime Cognitive Superiority	MCS
Cadrul Convergenței Strategice Maritime	Maritime Strategic Convergence Framework	MSCF
Arhitectură Integrată de Securitate Maritimă	Integrated Maritime Security Architecture	IMSA

Ghid pentru lecturare-Harta conceptuală a cercetării

Orice cercetare științifică de anvergură presupune existența unui parcurs logic care să permită cititorului înțelegerea modului în care sunt formulate concluziile și fundamentate contribuțiile originale. În cazul prezentei lucrări, structura cercetării nu urmează modelul tradițional al unei simple analize descriptive a Summitului NATO desfășurat la Ankara în anul 2026. Dimpotrivă, summitul reprezintă doar studiul de caz prin intermediul căruia este analizată o transformare mult mai amplă a securității maritime contemporane.

Cercetarea este construită progresiv, fiecare etapă reprezentând fundamentul etapei următoare și contribuind la dezvoltarea unei demonstrații unitare.

Prima etapă este dedicată analizei evoluției gândirii maritime. Pornind de la contribuțiile fundamentale ale lui Alfred Thayer Mahan și Julian Corbett și continuând cu lucrările lui Ken Booth, Geoffrey Till, Christian Bueger, Martin Murphy și Sam Bateman, cercetarea urmărește modul în care literatura de specialitate a extins succesiv înțelegerea spațiului maritim. Analiza doctrinară demonstrează că fiecare generație de autori a adăugat noi dimensiuni cercetării, fără a abandona fundamentele conceptuale dezvoltate anterior.

A doua etapă urmărește identificarea spațiului explicativ rămas deschis în literatura de specialitate. Analiza comparativă evidențiază faptul că modelele consacrate explică riguros puterea maritimă, strategia navală, funcțiile politice ale forțelor maritime, securitatea maritimă, amenințările contemporane și mecanismele de guvernare. Totuși, fiecare dintre aceste modele este construit în jurul unui obiect principal de analiză și nu urmărește integrarea simultană a relațiilor dintre infrastructurile critice, dreptul internațional, tehnologiile emergente, economia maritimă, securitatea energetică și capacitățile militare.

Pornind de la această constatare, cea de-a treia etapă dezvoltă arhitectura conceptuală a cercetării. Conceptele introduse în cadrul lucrării nu reprezintă simple construcții terminologice și nici nu constituie premise ale demonstrației. Ele rezultă gradual din analiza doctrinară și din examinarea evoluțiilor strategice recente, fiind formulate pentru a descrie relații și procese care nu

beneficiază încă de instrumente conceptuale suficiente în literatura actuală. Centrul de Greutate Strategic Maritim, Convergența Strategică Maritimă, Reziliența Strategică Maritimă, Elasticitatea Strategică Maritimă și Superioritatea Cognitivă Maritimă descriu dimensiuni complementare ale aceluiași ecosistem strategic.

Etapă următoare este consacrată operaționalizării acestor concepte. Pentru ca arhitectura conceptuală să poată fi utilizată ca instrument de analiză și nu doar ca model teoretic, cercetarea dezvoltă două instrumente metodologice complementare: Cadrul Convergenței Strategice Maritime (Maritime Strategic Convergence Framework – MSCF) și Arhitectura Integrată a Securității Maritime (Integrated Maritime Security Architecture – IMSA). Acestea permit analizarea simultană a dimensiunilor juridică, militară, economică, tehnologică, energetică și instituțională ale securității maritime contemporane.

Abia după construirea acestui cadru conceptual este analizat Summitul NATO de la Ankara. Alegerea sa ca studiu de caz are un fundament metodologic și nu unul exclusiv politic. Summitul concentrează într-un singur context instituțional numeroase dintre transformările identificate anterior, oferind astfel posibilitatea evaluării robusteții și utilității explicative a cadrului conceptual dezvoltat în cadrul cercetării. În consecință, summitul nu reprezintă punctul de plecare al demonstrației, ci principalul instrument prin care aceasta este validată.

Ultima etapă este dedicată implicațiilor teoretice și practice ale cercetării. Analiza depășește cadrul studiului de caz și examinează modul în care arhitectura conceptuală propusă poate contribui la dezvoltarea cercetărilor viitoare în domeniul securității maritime, al dreptului internațional, al studiilor strategice și al guvernantei maritime. Totodată, sunt evidențiate implicațiile pe care această abordare le poate avea asupra proceselor de planificare strategică și asupra politicilor publice privind protecția infrastructurilor critice maritime.

Parcursul logic al cercetării poate fi sintetizat astfel: analiza doctrinară conduce la identificarea unui spațiu explicativ insuficient acoperit de literatura existentă; identificarea acestui spațiu justifică dezvoltarea unei arhitecturi conceptuale integrate; această arhitectură este transformată într-un instrument metodologic operațional; instrumentul este validat prin studiul de caz reprezentat de Summitul NATO de la Ankara; iar concluziile rezultate fundamentează contribuțiile teoretice și implicațiile practice ale cercetării.

În această perspectivă, cercetarea nu urmărește înlocuirea teoriilor consacrate privind puterea și securitatea maritimă și nici reinterpretarea critică a acestora. Dimpotrivă, ea pornește de la robustețea și valoarea lor explicativă și propune integrarea acestora într-o perspectivă sistemică, adecvată unui mediu strategic caracterizat prin interdependență, convergență și adaptare continuă.

Contribuția esențială a studiului nu constă exclusiv în formularea unor concepte noi, ci în schimbarea unității fundamentale de analiză a securității maritime. Dacă literatura clasică și contemporană examinează succesiv puterea navală, strategia, securitatea, amenințările sau guvernanta, prezenta cercetare propune ca obiect principal al analizei să devină ecosistemul strategic maritim și relațiile de interdependență care îi determină funcționarea. În această viziune, securitatea maritimă nu mai este înțeleasă ca rezultatul acțiunii unor componente analizate separat, ci ca o proprietate emergentă a întregului sistem format prin interacțiunea dimensiunilor juridică, militară, economică, tehnologică, energetică și instituțională.

Cuvânt înainte

Securitatea maritimă traversează una dintre cele mai profunde transformări din ultimele decenii. Intensificarea competiției geopolitice, dezvoltarea tehnologiilor emergente, extinderea infrastructurilor critice submarine și creșterea dependenței economiei mondiale de fluxurile maritime au modificat semnificativ relația dintre spațiul maritim și securitatea internațională. În acest context, marea nu mai reprezintă exclusiv un spațiu al navigației, al comerțului sau al proiecției puterii navale, ci un ecosistem strategic în care converg interese juridice, economice, energetice, tehnologice și militare.

Literatura de specialitate oferă contribuții fundamentale privind puterea maritimă, dreptul internațional al mării, securitatea navală și guvernarea spațiului maritim. Totuși, analiza evoluțiilor recente evidențiază că aceste perspective, deși indispensabile, sunt dezvoltate în cea mai mare parte în interiorul unor cadre disciplinare distincte. Studiile strategice examinează raporturile de putere și transformările doctrinare ale actorilor statali. Cercetările juridice sunt orientate către interpretarea și aplicarea normelor dreptului internațional al mării. Analizele economice urmăresc funcționarea lanțurilor logistice și a piețelor energetice, iar literatura dedicată tehnologiilor emergente se concentrează asupra impactului digitalizării și al inteligenței artificiale. În practică însă, aceste dimensiuni nu mai evoluează separat. Ele interacționează permanent și produc efecte cumulative asupra securității maritime.

Această constatare reprezintă punctul de plecare al cercetării. Lucrarea nu pornește de la intenția de a formula concepte noi și nici de la ideea construirii unei arhitecturi doctrinare originale. Dimpotrivă, demersul a debutat prin analiza transformărilor produse în mediul strategic maritim și prin examinarea modului în care acestea sunt reflectate în documentele strategice recente, în practica statelor și în literatura de specialitate. Pe măsură ce cercetarea a avansat, a devenit evident că numeroase fenomene observate nu puteau fi explicate în mod satisfăcător prin instrumentele conceptuale consacrate. Relațiile dintre infrastructurile critice, tehnologiile digitale, securitatea energetică, dreptul internațional și puterea navală depășeau granițele disciplinare tradiționale și sugerau existența unei logici sistemice mai ample.

În acest context, Summitul NATO desfășurat la Ankara în anul 2026 a fost ales ca studiu de caz nu pentru că ar reprezenta singura sursă a transformărilor analizate și nici pentru că ar constitui momentul în care acestea au luat naștere. Alegerea sa are un fundament metodologic. Summitul concentrează într-un singur cadru instituțional preocupări privind reziliența infrastructurilor critice, securitatea energetică, dezvoltarea tehnologiilor emergente, consolidarea bazei industriale de apărare și adaptarea arhitecturii de securitate euro-atlantice. Prin urmare, el oferă un context privilegiat pentru observarea convergenței unor evoluții care s-au dezvoltat progresiv în ultimii ani.

Din această perspectivă, Summitul de la Ankara nu constituie obiectul exclusiv al cercetării, ci instrumentul principal prin care sunt analizate transformările mai profunde ale securității maritime contemporane. Studiul nu urmărește descrierea reuniunii și nici comentarea punctuală a documentelor adoptate. Acestea sunt utilizate ca suport empiric pentru evaluarea unei evoluții strategice care depășește cadrul unui singur eveniment și care privește arhitectura generală a securității euro-atlantice.

Pentru atingerea acestui obiectiv a fost utilizată o metodologie interdisciplinară, construită prin combinarea mai multor metode de cercetare complementare. Analiza doctrinară a permis examinarea critică a principalelor contribuții din literatura dedicată puterii maritime, securității colective și securității maritime, cu scopul identificării elementelor de continuitate și al limitelor explicative ale modelelor existente. Analiza juridică a urmărit interpretarea normelor relevante ale dreptului internațional al mării, a documentelor NATO, a strategiilor Uniunii Europene și a altor instrumente normative și strategice incidente. Analiza strategică a fost utilizată pentru evaluarea evoluțiilor geopolitice, a transformărilor doctrinare și a modificării raporturilor dintre actorii relevanți ai mediului maritim. Metoda studiului de caz a permis integrarea acestor perspective în analiza Summitului NATO de la Ankara, iar analiza comparativă a facilitat raportarea concluziilor la literatura de specialitate și la evoluțiile observate în alte spații maritime.

Un rol esențial în dezvoltarea cercetării l-a avut analiza sistemică. Aceasta a permis examinarea relațiilor funcționale dintre componente care, în mod tradițional, sunt analizate separat. În locul unei abordări centrate exclusiv asupra actorilor, a capacităților sau a incidentelor individuale, cercetarea a urmărit modul în care infrastructurile critice, dreptul internațional, tehnologia, economia maritimă și puterea strategică formează un ecosistem caracterizat prin interdependență și adaptare continuă.

Conceptele dezvoltate pe parcursul lucrării au rezultat din acest proces analitic și nu au constituit premise ale cercetării. Observarea concentrării intereselor strategice în anumite spații maritime a condus la formularea conceptului de Centrul de Greutate Strategic Maritim.. Analiza

interdependenței dintre dimensiunile militară, juridică, energetică și tehnologică a evidențiat necesitatea definirii Convergenței Strategice Maritime. Examinarea rolului informației și al tehnologiilor emergente în procesul decizional a fundamentat dezvoltarea conceptului de Superioritate Cognitivă Maritimă, iar analiza comportamentului ecosistemelor maritime în timpul și după producerea unor perturbări majore a permis diferențierea dintre Reziliența Strategică Maritimă și Elasticitatea Strategică Maritimă. Într-o etapă ulterioară a cercetării, aceste concepte au fost integrate într-un cadru metodologic unitar și reprezentate printr-o arhitectură conceptuală destinată facilitării analizei sistemice.

Această succesiune explică atât ordinea capitolelor, cât și evoluția argumentației. Cercetarea nu urmărește înlocuirea teoriilor consacrate privind puterea maritimă și nici reinterpretarea dreptului internațional al mării. Dimpotrivă, ea pornește de la robustețea acestor construcții doctrinare și încearcă să le integreze într-o perspectivă capabilă să răspundă provocărilor generate de mediul strategic contemporan.

În același timp, limitele cercetării trebuie recunoscute în mod explicit. Arhitectura conceptuală prezentată în paginile următoare reprezintă rezultatul unei analize interdisciplinare aplicate unui studiu de caz reprezentativ. Utilitatea și robustețea acesteia vor putea fi evaluate pe deplin numai prin aplicarea sa asupra altor regiuni maritime, prin compararea cu alte modele explicative și prin dialogul critic cu literatura internațională de specialitate. Din această perspectivă, lucrarea nu își propune formularea unei teorii definitive a securității maritime, ci dezvoltarea bazelor unui cadru conceptual integrat, deschis validării și perfecționării prin cercetări ulterioare.

În cele din urmă, ambiția acestei cercetări este mai puțin aceea de a oferi răspunsuri definitive și mai degrabă aceea de a deschide o nouă direcție de reflecție asupra securității maritime. Dacă analiza de față va contribui la stimularea dialogului dintre dreptul internațional, studiile strategice, economia maritimă, analiza infrastructurilor critice și cercetarea tehnologiilor emergente, atunci obiectivul său fundamental poate fi considerat atins.

Introducere

Istoria Alianței Nord-Atlantice poate fi citită și prin prisma summiturilor care au marcat momente de redefinire a identității sale strategice. De la consolidarea apărării colective în perioada Războiului Rece, la extinderea post-bipolară, integrarea operațiunilor de management al crizelor după 1990, răspunsul la terorismul internațional după atacurile din 11 septembrie 2001 și revenirea la descurajarea convențională în urma anexării ilegale a Crimeei în 2014, fiecare etapă a determinat adaptarea doctrinară și instituțională a Alianței la un mediu internațional aflat într-o continuă transformare.

Summitul NATO desfășurat la Ankara în iulie 2026 trebuie analizat în această succesiune istorică, însă semnificația sa depășește dimensiunea unei reuniuni periodice dedicate evaluării mediului de securitate. Ipoteza centrală a prezentului studiu este că Ankara 2026 reprezintă momentul în care securitatea maritimă încetează să mai fie tratată ca un domeniu operațional distinct și începe să fie integrată în centrul arhitecturii strategice euro-atlantice. Nu este vorba despre o modificare formală a tratatelor constitutive ale Alianței și nici despre apariția unei noi doctrine oficiale, ci despre consolidarea unei orientări strategice care reflectă transformările profunde produse în mediul internațional de securitate.

În ultimele decenii, spațiul maritim a încetat să mai reprezinte exclusiv mediul în care statele își proiectează puterea navală. Marea a devenit infrastructura fizică și informațională a globalizării. Aproximativ nouăzeci la sută din comerțul mondial se desfășoară pe mare, majoritatea comunicațiilor digitale internaționale tranzitează cabluri submarine, iar securitatea energetică a numeroase state depinde de conducte offshore, terminale maritime și coridoare de navigație care traversează regiuni afectate de competiție strategică și instabilitate. În acest context, vulnerabilitatea infrastructurii maritime produce efecte care depășesc domeniul militar, afectând economia, comunicațiile, securitatea alimentară și funcționarea instituțiilor democratice.

Conflictul ruso-ucrainean a accelerat această transformare. Marea Neagră a devenit un spațiu în care războiul convențional coexistă cu operațiuni hibride, atacuri asupra infrastructurii critice, utilizarea sistemelor autonome, războiul electronic și competiția informațională. În paralel, tensiunile din Orientul Mijlociu au demonstrat că securitatea rutelor energetice și libertatea navigației în punctele maritime de strangulare influențează în mod direct stabilitatea economică globală. Aceste evoluții au pus în evidență limitele unei abordări fragmentate a securității maritime și au creat premisele unei perspective integrate, în care Marea Neagră, Mediterana Orientală, Marea Roșie și Golful Persic sunt privite ca elemente ale aceluiași sistem strategic.

Pornind de la această constatare, prezentul studiu susține că Summitul NATO de la Ankara marchează un punct de inflexiune în modul de înțelegere și organizare a securității maritime. Importanța reuniunii nu rezidă exclusiv în deciziile adoptate, ci în faptul că acestea reflectă maturizarea unei schimbări conceptuale. În centrul acestei schimbări se află recunoașterea caracterului interdependent al dimensiunilor militară, juridică, energetică, tehnologică și informațională ale securității maritime. În noul context strategic, protecția infrastructurii submarine, reziliența lanțurilor logistice, integrarea inteligenței artificiale în procesele decizionale și consolidarea cooperării dintre aliați nu mai reprezintă obiective sectoriale, ci componente ale aceleiași arhitecturi de securitate.

Studiul urmărește patru obiective principale. Primul constă în analizarea Summitului NATO de la Ankara în contextul evoluției strategice a Alianței și al transformării mediului internațional de securitate. Al doilea vizează evaluarea implicațiilor juridice și strategice ale orientărilor rezultate din summit asupra securității maritime și asupra aplicării dreptului internațional al mării. Al treilea urmărește identificarea consecințelor pentru regiunea Mării Negre și pentru România, în calitatea sa de stat riveran, membru NATO și al Uniunii Europene. În sfârșit, al patrulea obiectiv îl reprezintă formularea unui cadru conceptual capabil să explice convergența dintre dimensiunile militară, economică, energetică, tehnologică și juridică ale securității maritime contemporane.

Din punct de vedere metodologic, cercetarea utilizează o abordare interdisciplinară, combinând analiza juridică, studiile strategice, evaluarea documentelor oficiale, analiza comparativă și metode specifice cercetării prospective. Summitul de la Ankara este tratat ca studiu de caz, însă concluziile urmăresc să depășească limitele evenimentului analizat și să contribuie la dezvoltarea unei perspective teoretice asupra transformării securității maritime în secolul XXI.

Contribuția principală a studiului constă în argumentul că Ankara 2026 trebuie înțeleasă nu doar ca un summit al NATO, ci ca momentul în care Alianța începe să opereze într-o logică a convergenței multidomeniu, în care puterea navală, infrastructura critică, reziliența economică, tehnologia și dreptul internațional formează un sistem strategic unic. În această perspectivă, securitatea maritimă nu mai reprezintă o componentă a apărării colective, ci unul dintre fundamentele sale.

Capitolul 1

De la dominația navală la securitatea maritimă integrată: evoluția conceptului strategic a NATO

1.1. Sfârșitul conceptului maritim clasic

Transformările produse în mediul internațional de securitate în primele decenii ale secolului XXI au modificat profund fundamentele conceptuale ale puterii maritime. Dacă în perioada Războiului Rece superioritatea navală era evaluată în principal prin dimensiunea flotelor, capacitatea de proiecție a forței și controlul liniilor maritime de comunicație, mediul strategic contemporan demonstrează că aceste criterii, deși continuă să fie relevante, nu mai sunt suficiente pentru a explica complexitatea securității maritime.

Modelul clasic al puterii navale, influențat decisiv de lucrările lui Alfred Thayer Mahan și ulterior de dezvoltările doctrinare ale lui Julian Corbett, a fost construit într-o perioadă în care confruntarea militară se desfășura predominant între platforme navale, iar obiectivul strategic principal consta în obținerea controlului mării sau, după caz, în negarea acestuia adversarului. În această logică, spațiul maritim era privit ca un teatru operațional distinct, separat conceptual de celelalte domenii ale securității.

Primele decenii ale secolului XXI au demonstrat însă că această separare nu mai corespunde realității strategice. Revoluția digitală, globalizarea economică, dezvoltarea infrastructurilor energetice offshore și apariția amenințărilor hibride au modificat natura spațiului maritim. Marea nu mai reprezintă doar mediul în care operează forțele navale, ci infrastructura prin care circulă energia, informația, comerțul și o parte semnificativă a economiei mondiale.

În aceste condiții, distrugerea unei fregate poate produce efecte strategice mai reduse decât compromiterea unui cablu submarin de comunicații, sabotarea unei conducte offshore sau paralizarea unui port printr-un atac cibernetic. Valoarea strategică se deplasează astfel de la platforma militară către ecosistemul care permite funcționarea întregului spațiu maritim.

Această transformare obligă la reconsiderarea conceptului însuși de securitate maritimă. În prezent, aceasta nu mai poate fi definită exclusiv prin raportare la controlul militar al mării, ci trebuie analizată ca expresie a capacității unui stat sau a unei alianțe de a proteja simultan infrastructura critică, comunicațiile, fluxurile comerciale, resursele energetice și ordinea juridică internațională care guvernează utilizarea spațiului maritim.

1.2. Schimbarea naturii amenințărilor

Evoluția mediului strategic evidențiază o schimbare la fel de profundă în ceea ce privește natura amenințărilor. În trecut, riscurile maritime erau asociate în principal confruntării dintre flote, blocadelor navale sau întreruperii liniilor de comunicații maritime prin mijloace convenționale.

În prezent, amenințările sunt caracterizate printr-un grad ridicat de interdependență și ambiguitate. Acțiunile desfășurate împotriva infrastructurii submarine, atacurile cibernetice asupra porturilor, interferențele cu sistemele de navigație prin satelit, utilizarea dronelor autonome și operațiunile informaționale desfășurate simultan cu activitățile militare convenționale demonstrează că delimitarea dintre pace și conflict devine tot mai dificilă.

Această evoluție este ilustrată de numeroase incidente produse în ultimii ani asupra cablurilor submarine, instalațiilor energetice offshore și infrastructurilor portuare, care au evidențiat dificultatea atribuirii responsabilității și limitele mecanismelor tradiționale de răspuns. În asemenea situații, provocarea principală nu constă doar în apărarea unui obiectiv, ci și în identificarea autorului, calificarea juridică a incidentului și coordonarea reacției dintre autoritățile civile și cele militare.

Prin urmare, securitatea maritimă contemporană trebuie înțeleasă ca un proces continuu de gestionare a riscurilor multidomeniu și nu exclusiv ca o activitate militară desfășurată în spațiul maritim.

1.3. Războiul din Ucraina și accelerarea transformării doctrinare

Dacă schimbările menționate anterior erau deja vizibile înainte de anul 2022, conflictul dintre Federația Rusă și Ucraina a accelerat în mod decisiv transformarea doctrinării a securității maritime.

Operațiunile desfășurate în Marea Neagră au demonstrat că state cu resurse navale limitate pot influența echilibrul strategic prin utilizarea integrată a informațiilor satelitare, a sistemelor autonome, a armelor de precizie și a capabilităților cibernetice. În același timp, conflictul a evidențiat vulnerabilitatea infrastructurilor portuare, a instalațiilor energetice și a coridoarelor

comerciale, confirmând faptul că efectele economice și logistice ale unui atac pot depăși consecințele strict militare.

În paralel, importanța Portului Constanța, a coridoarelor de solidaritate dezvoltate pentru exporturile ucrainene și a infrastructurii energetice din Marea Neagră a demonstrat că securitatea regională nu poate fi separată de reziliența economică și de funcționarea lanțurilor globale de aprovizionare.

În acest sens, conflictul din Ucraina nu trebuie privit doar ca o confruntare militară regională, ci ca principalul catalizator al transformării doctrine care avea să fie reflectată, într-o formă consolidată, în orientările strategice discutate la Summitul NATO de la Ankara.

1.4. Convergența domeniilor strategice

Una dintre cele mai importante caracteristici ale mediului de securitate contemporan constă în dispariția frontierelor conceptuale dintre domeniile tradiționale de acțiune. Operațiunile maritime sunt influențate permanent de evoluțiile din spațiul cibernetic, de infrastructura spațială, de inteligența artificială, de reziliența economică și de cadrul juridic internațional.

Această convergență produce o schimbare profundă în procesul de planificare strategică. Decizia privind protecția unei conducte submarine implică simultan considerente de drept internațional, securitate energetică, apărare militară, securitate cibernetică și cooperare diplomatică. În mod similar, securitatea unui port modern depinde în egală măsură de infrastructura fizică, de sistemele digitale care gestionează traficul și de capacitatea autorităților de a răspunde unor amenințări hibride.

Prin urmare, analiza securității maritime nu mai poate fi realizată în interiorul unei singure discipline. Ea necesită o abordare interdisciplinară, capabilă să integreze dreptul internațional, studiile strategice, economia, tehnologia și analiza riscurilor într-un cadru conceptual comun.

1.5. Ankara 2026 în contextul acestei transformări

În lumina acestor evoluții, Summitul NATO de la Ankara nu apare ca un eveniment izolat, ci ca expresia instituțională a unei transformări doctrinare aflate în desfășurare de mai mulți ani. Deciziile și orientările asumate în cadrul reuniunii reflectă recunoașterea faptului că securitatea maritimă nu mai poate fi tratată ca o componentă sectorială a apărării colective.

Originalitatea momentului Ankara constă tocmai în integrarea, la nivel strategic, a unor dimensiuni care până de curând erau analizate separat: apărarea colectivă, protecția infrastructurii critice, reziliența economică, transformarea digitală și competiția tehnologică. În această logică, spațiul maritim devine locul în care converg interesele fundamentale ale Alianței și unde succesul strategic depinde de capacitatea de a coordona instrumente militare și non-militare într-o arhitectură coerentă.

Astfel, Ankara 2026 nu reprezintă începutul transformării securității maritime, ci momentul în care această transformare dobândește expresie politică și strategică la nivelul NATO. Înțelegerea acestei evoluții este esențială pentru analiza implicațiilor summitului asupra Mării Negre, asupra dreptului internațional al mării și asupra viitoarei arhitecturi de securitate euro-atlantice, aspecte care vor fi dezvoltate în capitolele următoare.

Capitolul 2

Evoluția gândirii maritime: de la puterea navală la ecosistemul strategic maritim

2.1. Evoluția gândirii maritime și transformarea obiectului securității maritime

În literatura română recentă, cercetările dezvoltate în cadrul Forumului Securității Maritime au contribuit la extinderea analizei securității maritime dincolo de dimensiunea strict navală. Studiile coordonate sau semnate de Aurel Popa și Sorin Learschi au analizat reziliența maritimă, infrastructurile critice, amenințările hibride, adaptarea doctrinară, sistemele autonome, arhitecturile instituționale și rolul dreptului mării. Privite împreună, aceste contribuții conturează o orientare românească integrată asupra securității maritime, relevantă pentru fundamentarea Ecosistemului Strategic Maritim, fără a se confunda însă cu arhitectura conceptuală specifică dezvoltată în prezenta cercetare.

Puține domenii ale studiilor strategice au exercitat o influență comparabilă asupra evoluției relațiilor internaționale precum gândirea maritimă. De peste un secol, controlul mării, utilizarea puterii navale și protejarea comunicațiilor maritime au reprezentat teme centrale ale reflecției doctrinare și ale planificării strategice. În jurul acestor idei s-au construit unele dintre cele mai influente teorii privind afirmarea puterii statelor, competiția geopolitică și stabilitatea ordinii internaționale. Literatura consacrată demonstrează în mod convingător că dezvoltarea marilor puteri nu poate fi separată de capacitatea acestora de a utiliza spațiul maritim pentru comerț, proiecția forței și conectarea intereselor economice și politice la scară globală.

Această continuitate doctrinară nu trebuie însă confundată cu permanența obiectului de analiză. Dacă fundamentele gândirii maritime au rămas remarcabil de stabile, realitatea strategică asupra căreia acestea operează s-a modificat profund. Spațiul maritim contemporan nu mai reprezintă doar mediul în care statele își proiectează puterea militară sau își protejează rutele comerciale. El a devenit infrastructura invizibilă a globalizării, suportul comunicațiilor digitale, principalul coridor energetic al economiei mondiale și unul dintre cele mai complexe spații de interdependență strategică existente în sistemul internațional.

Această transformare modifică în mod inevitabil și obiectul cercetării. În literatura clasică, întrebările fundamentale priveau raportul dintre puterea navală și afirmarea statului, controlul comunicațiilor maritime sau utilizarea strategică a mării în timpul conflictelor armate. Literatura contemporană extinde treptat această perspectivă către criminalitatea transnațională, piraterie, terorism, protecția mediului marin, guvernanța oceanelor și securitatea umană. În ultimul deceniu, dezvoltarea infrastructurilor submarine, digitalizarea transportului maritim, proliferarea sistemelor autonome, dependența economiei globale de cablurile submarine și intensificarea amenințărilor hibride au adăugat noi dimensiuni care modifică însăși natura securității maritime.

În aceste condiții, cercetarea nu mai poate fi limitată la analiza puterii navale și nici la interpretarea separată a dimensiunilor juridice, economice sau tehnologice ale spațiului maritim. Relațiile dintre aceste componente au devenit atât de strânse încât funcționarea fiecăreia depinde de funcționarea celorlalte. O întrerupere a comunicațiilor submarine produce consecințe economice, juridice și strategice simultane. O vulnerabilitate cibernetică într-un port comercial poate afecta mobilitatea militară și securitatea energetică. O perturbare a fluxurilor comerciale poate modifica echilibre geopolitice regionale. Aceste exemple ilustrează faptul că obiectul cercetării s-a deplasat treptat de la analiza unor componente individuale către analiza relațiilor dintre acestea.

Din această perspectivă, evoluția gândirii maritime poate fi interpretată ca o succesiune de extinderi succesive ale câmpului explicativ. Alfred Thayer Mahan fundamentează teoria puterii maritime și demonstrează legătura dintre controlul mării și afirmarea marilor puteri. Julian Corbett introduce dimensiunea strategică și subordonează utilizarea mării obiectivelor politice ale statului. Ken Booth deplasează analiza către funcțiile politice și diplomatice ale puterii navale. Geoffrey Till

adaptează teoria puterii maritime la contextul globalizării și al cooperării internaționale. Christian Bueger extinde conceptul de securitate maritimă dincolo de dimensiunea militară, integrând guvernanta, dezvoltarea și securitatea umană. Martin Murphy și Sam Bateman analizează amenințările asimetrice, criminalitatea maritimă și mecanismele moderne de guvernanta.

Privite împreună, aceste contribuții nu se exclud și nici nu se substituie reciproc. Dimpotrivă, ele alcătuiesc un proces continuu de dezvoltare doctrinară în care fiecare autor răspunde provocărilor dominante ale epocii sale și completează fundamentele construite de generațiile anterioare. Tocmai această continuitate explică de ce cercetarea de față nu urmărește identificarea unor teorii depășite și nici formularea unei alternative la literatura consacrată. O asemenea abordare ar fi artificială și ar ignora contribuția fundamentală a autorilor care au modelat gândirea maritimă modernă.

Demersul adoptat în prezentul capitol este diferit. Analiza comparativă urmărește identificarea domeniului explicativ al fiecărei construcții doctrinare și evaluarea măsurii în care aceasta răspunde transformărilor produse în mediul strategic al secolului XXI. Fiecare model este analizat în contextul istoric în care a fost elaborat, sunt evidențiate contribuțiile sale esențiale și impactul asupra evoluției literaturii de specialitate, iar ulterior este examinată capacitatea sa de a explica fenomene precum infrastructurile critice submarine, competiția multidomeniu, inteligența artificială, securitatea energetică sau interdependențele sistemice caracteristice ecosistemelor maritime contemporane.

Această abordare permite evitarea unei perspective reductive asupra literaturii existente. Niciuna dintre teoriile analizate nu este infirmată de evoluțiile recente și nici nu își pierde relevanța explicativă. În schimb, analiza demonstrează că fiecare dintre acestea descrie cu precizie o anumită dimensiune a securității maritime, fără a integra însă simultan ansamblul relațiilor juridice, economice, tehnologice și strategice care definesc mediul maritim actual.

În consecință, întrebarea fundamentală care va ghida analiza doctrinară nu este dacă teoriile clasice mai sunt valabile, ci dacă suma lor explică integral securitatea maritimă a secolului XXI. Răspunsul la această întrebare va fundamenta dezvoltarea capitolelor următoare și va permite justificarea necesității unui cadru conceptual integrat, construit nu pentru a înlocui literatura consacrată, ci pentru a reuni într-o arhitectură coerentă contribuțiile sale și pentru a explica relațiile sistemice care caracterizează ecosistemul strategic maritim contemporan.

Tabelul 1. Evoluția unității fundamentale de analiză în teoria maritimă: de la puterea navală la Ecosistemul Strategic Maritim

Autor	Lucrare reprezentativă	Unitatea fundamentală de analiză	Întrebarea doctrinară principală	Contribuția la evoluția gândirii maritime
Alfred Thayer Mahan	<i>The Influence of Sea Power upon History</i> (1890)	Puterea navală (Sea Power)	De ce este puterea maritimă determinantă pentru afirmarea statelor?	Fundamentează teoria puterii maritime și importanța controlului comunicațiilor maritime.
Julian Corbett	<i>Some Principles of Maritime Strategy</i> (1911)	Strategia maritimă	Cum trebuie utilizată puterea maritimă pentru atingerea obiectivelor politice?	Integrează puterea navală în strategia generală a statului și introduce conceptul controlului utilizării mării.
Ken Booth	<i>Navies and Foreign Policy</i> (1977)	Funcțiile maritime	Care este rolul politic și diplomatic al forțelor navale?	Extinde analiza asupra funcțiilor militare, diplomatice și de ordine publică ale puterii maritime.
Geoffrey Till	<i>Seapower: A Guide for the</i>	Puterea maritimă în	Cum se transformă puterea maritimă	Integrează dimensiunile economice, comerciale și

	<i>Twenty-First Century</i>	contextul globalizării	într-o lume globalizată și interdependentă?	instituționale ale puterii maritime.
Christian Bueger	<i>What is Maritime Security?</i>	Securitatea maritimă	Ce reprezintă securitatea maritimă și care sunt componentele sale?	Introduce o abordare multidimensională bazată pe interdependența securității, dezvoltării, mediului și guvernancei.
Martin N. Murphy	<i>Contemporary Piracy and Maritime Terrorism</i>	Amenințările maritime hibride și asimetrice	Cum se transformă amenințările maritime în contextul globalizării?	Analizează actorii nestatali, pirateria, criminalitatea organizată și vulnerabilitățile maritime contemporane.
Sam Bateman	<i>Maritime Security Governance</i> (ansamblul lucrărilor)	Guvernanța maritimă	Cum poate fi administrată securitatea maritimă prin cooperare și instituții?	Consolidează conceptul de guvernanță maritimă și rolul cooperării internaționale.
Prezentul studiu	Propunere conceptuală originală	Ecosistemul Strategic Maritim	Cum pot fi integrate toate dimensiunile securității maritime într-un model sistemic?	Propune mutarea unității fundamentale de analiză de la componente individuale la ecosistemul strategic maritim și la interdependențele dintre dimensiunile juridică, militară, economică, tehnologică, energetică și instituțională.

Sursa: *elaborare proprie pe baza lucrărilor lui Alfred Thayer Mahan, Julian Corbett, Ken Booth, Geoffrey Till, Christian Bueger, Martin N. Murphy și Sam Bateman.*

Figura 1. Evoluția unității fundamentale de analiză în gândirea maritimă (1890–2026)

PERIOADA	AUTOR	UNITATEA FUNDAMENTALĂ DE ANALIZĂ	ÎNTREBAREA DOCTRINARĂ PRINCIPALĂ	CONTRIBUȚIA LA EVOLUȚIA GÂNDIRII MARITIME
1890	 Alfred Thayer Mahan	 PUTEREA NAVALĂ (SEA POWER)	De ce este importantă marea?	Fundamentează teoria puterii maritime și importanța controlului comunicațiilor maritime pentru prosperitatea și securitatea statelor.
1911	 Julian Corbett	 STRATEGIA MARITIMĂ	Cum trebuie utilizată puterea navală?	Integrează puterea navală în strategia generală a statului și introduce conceptul controlului utilizării mării în raport cu obiectivele politice.
1977	 Ken Booth	 FUNCȚIILE MARITIME	Ce rol politic are marina?	Extinde analiza asupra funcțiilor militare, diplomatice, de ordine publică și simbolice ale forțelor navale în politica externă.
2009	 Geoffrey Till	 PUTEREA MARITIMĂ GLOBALĂ	Cum se transformă puterea maritimă în globalizare?	Integrează dimensiunile economice, comerciale, instituționale și tehnologice ale puterii maritime într-o lume globalizată și interdependentă.
2015	 Christian Bueger	 SECURITATEA MARITIMĂ	Ce este securitatea maritimă?	Introduce o abordare multidimensională bazată pe interdependența securității, dezvoltării, mediului și guvernancei.
2016–2020	 Martin N. Murphy	 AMENINȚĂRI HIBRIDE	Cum evoluează amenințările maritime?	Analizează actorii nestatali, pirateria, criminalitatea organizată, terorismul maritim și vulnerabilitățile hibride contemporane.
2020+	 Sam Bateman	 GUVERNANȚĂ MARITIMĂ	Cum poate fi guvernată securitatea maritimă?	Consolidează conceptul de guvernare maritimă și rolul cooperării instituționale, al normelor și al regimurilor juridice internaționale.
2026	 Prezentul studiu	 ECOSISTEMUL STRATEGIC MARITIM	Cum funcționează ecosistemul strategic maritim?	Propune mutarea unității de analiză de la componente individuale la ecosistemul strategic maritim și relațiile sistemice dintre dimensiunile juridică, militară, economică, tehnologică, energetică și instituțională.
 Deplasarea progresivă a unității de analiză reflectă creșterea complexității mediului strategic maritim și justifică adoptarea ecosistemului strategic maritim ca nouă unitate fundamentală de analiză.				

2.2. Alfred Thayer Mahan și fundamentarea puterii maritime moderne

Puțini autori au influențat gândirea strategică într-o măsură comparabilă cu Alfred Thayer Mahan. Publicarea lucrării *The Influence of Sea Power upon History, 1660–1783* în anul 1890 a reprezentat unul dintre momentele decisive în evoluția studiilor maritime și a modificat profund modul în care statele au înțeles relația dintre puterea navală, prosperitatea economică și afirmarea geopolitică. Departe de a fi doar o analiză istorică, opera lui Mahan a oferit un model explicativ prin care dezvoltarea marilor puteri era corelată cu capacitatea acestora de a controla comunicațiile maritime și de a utiliza marea ca instrument de afirmare politică și economică.

Contextul în care această teorie a fost formulată este esențial pentru înțelegerea sa. Sfârșitul secolului al XIX-lea a fost caracterizat de extinderea comerțului mondial, de competiția colonială dintre marile puteri europene și de dezvoltarea accelerată a tehnologiei navale. Apariția navelor cu propulsie mecanică, dezvoltarea rețelelor globale de aprovizionare și intensificarea rivalităților imperiale au determinat mutarea centrului de greutate al competiției strategice către controlul rutelor maritime. În acest context, Mahan formulează una dintre cele mai influente idei din întreaga literatură strategică: prosperitatea și influența internațională ale unui stat depind în mod decisiv de capacitatea sa de a utiliza și controla marea.

Originalitatea contribuției sale constă în faptul că puterea navală nu mai este analizată exclusiv ca instrument militar. Ea este integrată într-un ansamblu de factori economici, geografici și politici care explică dezvoltarea statelor. Mahan identifică o relație de interdependență între poziția geografică, configurația litoralului, resursele economice, dezvoltarea comerțului și existența unei flote capabile să protejeze aceste interese. Astfel, marea devine principalul spațiu prin care circulă bogăția, influența și puterea.

Această perspectivă a avut un impact doctrinar extraordinar. Politicile maritime ale Statelor Unite, ale Regatului Unit, ale Japoniei și ale altor puteri navale au fost influențate de ideile lui Mahan timp de mai multe decenii. Chiar și în prezent, concepte precum controlul liniilor maritime de comunicații, protejarea comerțului maritim sau importanța bazelor navale își au rădăcinile în

această construcție doctrinară. Numeroase documente strategice contemporane continuă să reflecte, direct sau indirect, logica mahaniană a relației dintre puterea navală și interesele naționale.

Din perspectiva cercetării actuale, contribuția lui Mahan rămâne indispensabilă deoarece stabilește pentru prima dată că spațiul maritim reprezintă un factor determinant al ordinii internaționale. Totodată, el demonstrează că analiza puterii maritime nu poate fi separată de economie și de interesele comerciale ale statului, anticipând astfel una dintre ideile centrale ale studiilor strategice moderne: securitatea și prosperitatea sunt profund interdependente.

Cu toate acestea, mediul strategic în care operează statele la începutul secolului XXI diferă fundamental de contextul analizat de Mahan. În perioada în care acesta își dezvoltă teoria, spațiul maritim este privit în primul rând ca mediu al confruntării dintre flote și al circulației mărfurilor. Infrastructurile submarine de comunicații, rețelele energetice offshore, sistemele digitale de navigație, sateliții, inteligența artificială și vulnerabilitățile cibernetice nu existau ca elemente ale competiției strategice. În consecință, teoria sa nu putea integra fenomene care aveau să apară la mai bine de un secol după elaborarea lucrării.

Această observație nu diminuează valoarea construcției doctrinare mahaniene. Dimpotrivă, ea evidențiază robustețea unui model care continuă să explice importanța geostrategică a mării și rolul puterii navale în afirmarea statelor. Limita sa explicativă apare numai în momentul în care obiectul cercetării se deplasează de la analiza puterii navale către analiza ecosistemului strategic maritim. În acest nou context, controlul rutelor maritime rămâne esențial, însă reprezintă doar una dintre componentele unui sistem mult mai complex, în care infrastructurile critice, comunicațiile digitale, fluxurile energetice, reziliența instituțională și tehnologiile emergente influențează în egală măsură securitatea spațiului maritim.

Din această perspectivă, contribuția lui Mahan poate fi interpretată ca fundamentul pe care s-a construit întreaga gândire strategică maritimă modernă. Totuși, analiza contemporană reclamă extinderea unității de analiză dincolo de puterea navală propriu-zisă. Dacă pentru Mahan obiectul central îl reprezenta flota și capacitatea statului de a controla marea, cercetarea actuală este obligată să ia în considerare ansamblul relațiilor dintre infrastructura critică, tehnologie, economie, drept internațional și putere militară. În această evoluție nu există o ruptură doctrinară, ci o extindere progresivă a câmpului explicativ al securității maritime.

Înțelegerea acestei evoluții permite și o interpretare mai nuanțată a moștenirii lui Mahan. El nu oferă un răspuns la toate întrebările pe care le ridică securitatea maritimă a secolului XXI și nici nu își propune acest lucru. Ceea ce oferă este fundamentul conceptual fără de care nicio analiză serioasă asupra importanței strategice a mării nu poate fi construită. Tocmai această soliditate explică de ce literatura contemporană continuă să pornească de la Mahan chiar și atunci când dezvoltă perspective doctrinare orientate către digitalizare, infrastructuri critice sau competiție multidomeniu.

În acest sens, teoria puterii maritime trebuie înțeleasă ca primul nivel al evoluției gândirii maritime moderne. Ea explică de ce marea contează pentru puterea statelor. Etapele doctrinare ulterioare vor încerca să răspundă unei întrebări diferite, și anume în ce mod trebuie utilizată această putere și cum se modifică ea pe măsură ce mediul strategic devine tot mai complex și mai interdependent. Răspunsul la această întrebare este oferit pentru prima dată de Julian Corbett, care deplasează accentul de la controlul mării către utilizarea strategică a acesteia în funcție de obiectivele politice ale statului.

2.3. Julian Corbett și transformarea puterii maritime în instrument al strategiei politice

Dacă Alfred Thayer Mahan stabilește fundamentele relației dintre puterea maritimă și afirmarea statului în sistemul internațional, Julian Stafford Corbett mută centrul de greutate al reflecției strategice asupra modului în care această putere trebuie utilizată. Publicarea lucrării *Some Principles of Maritime Strategy* în anul 1911 marchează una dintre cele mai importante evoluții ale

gândirii maritime moderne, deoarece deplasează analiza de la valoarea intrinsecă a puterii navale către funcția acesteia în cadrul strategiei generale a statului.

Contextul istoric explică această schimbare de perspectivă. La începutul secolului al XX-lea, dezvoltarea tehnologică accelerată, transformările geopolitice și experiențele conflictelor recente demonstraseră că simpla superioritate navală nu garantează automat succesul strategic. Marile puteri europene dispuneau de flote impresionante, însă eficiența acestora depindea de integrarea lor într-o strategie politică coerentă. Corbett observă că marea nu trebuie privită exclusiv ca obiect al controlului militar, ci ca spațiu prin intermediul căruia sunt urmărite obiective politice mai largi.

Această idee reprezintă una dintre cele mai importante contribuții doctrinare ale autorului. Spre deosebire de interpretările simplificate care îl prezintă ca opozant al lui Mahan, Corbett nu contestă importanța puterii maritime și nici rolul decisiv al flotei în apărarea intereselor statului. El completează această perspectivă demonstrând că puterea navală nu constituie un scop în sine, ci un instrument aflat în serviciul politicii. În această privință, reflecția sa se înscrie în tradiția inaugurată de Carl von Clausewitz, potrivit căreia războiul reprezintă continuarea politicii prin alte mijloace.

Pornind de la această premisă, Corbett dezvoltă una dintre cele mai influente idei ale strategiei maritime moderne: controlul mării nu trebuie înțeles ca dominație absolută și permanentă asupra spațiului maritim. În practică, ceea ce urmăresc statele este controlul utilizării mării în măsura necesară atingerii obiectivelor politice și militare. Acest control poate fi limitat în timp, limitat geografic și adaptat circumstanțelor fiecărui conflict. Prin urmare, superioritatea navală nu este evaluată prin simpla existență a unei flote mai puternice, ci prin capacitatea acesteia de a crea libertate de acțiune pentru propriul stat și de a restrânge libertatea adversarului.

Această nuanțare are implicații doctrinare profunde. În timp ce Mahan acordă prioritate dimensiunii materiale a puterii maritime, Corbett introduce o perspectivă funcțională și strategică. Spațiul maritim încetează să fie analizat exclusiv ca obiect al confruntării navale și devine un mediu prin care sunt susținute operațiile terestre, sunt protejate comunicațiile, sunt influențate deciziile adversarului și sunt create condițiile necesare realizării obiectivelor politice.

Importanța acestei abordări se reflectă și în modul în care Corbett redefineste raportul dintre operațiile navale și cele terestre. În concepția sa, strategia maritimă nu poate fi analizată independent de strategia generală a statului. Operațiile desfășurate pe mare și pe uscat formează componente ale aceluiași efort strategic, iar succesul uneia depinde adesea de coordonarea cu cealaltă. Această perspectivă anticipează într-o anumită măsură principiile operațiilor întrunite și ale integrării multidomeniu dezvoltate mult mai târziu în doctrina militară contemporană.

Influența lui Corbett asupra evoluției studiilor maritime este considerabilă. Numeroase doctrine navale moderne utilizează în continuare distincția dintre controlul mării și utilizarea mării, iar analiza flexibilă a puterii maritime propusă de autor rămâne una dintre cele mai solide explicații privind relația dintre instrumentul militar și obiectivele politice. În același timp, accentul pus asupra caracterului relativ al controlului maritim și asupra adaptării strategiei la circumstanțele concrete continuă să ofere un cadru de analiză deosebit de util pentru conflictele contemporane.

Cu toate acestea, și modelul corbettian reflectă realitățile strategice ale epocii în care a fost elaborat. Actorul central al analizei rămâne statul, iar spațiul maritim este interpretat în principal ca teatru al competiției dintre puteri navale. Dimensiunile economice și juridice sunt integrate în măsura în care influențează strategia militară, însă infrastructurile critice submarine, rețelele globale de comunicații, dependența energetică, inteligența artificială și vulnerabilitățile cibernetice nu puteau face parte din obiectul cercetării.

Această limitare nu diminuează relevanța construcției doctrinare elaborate de Corbett. Dimpotrivă, ea evidențiază robustețea unei teorii care continuă să explice modul în care puterea maritimă trebuie utilizată în raport cu obiectivele politice. Totuși, în momentul în care unitatea de analiză se deplasează de la operațiile navale către funcționarea ecosistemului strategic maritim, apar dimensiuni pe care teoria clasică nu urmărea să le integreze. În prezent, libertatea de utilizare a mării depinde nu doar de raportul dintre flote, ci și de securitatea cablurilor submarine, de reziliența infrastructurilor portuare, de protecția sistemelor digitale, de stabilitatea piețelor energetice și de funcționarea unor lanțuri logistice globale extrem de complexe.

Din această perspectivă, contribuția lui Corbett trebuie înțeleasă ca o extindere esențială a teoriei puterii maritime și nu ca o alternativă la aceasta. Dacă Mahan explică importanța strategică a mării, Corbett explică modul în care această importanță este transformată în strategie. Evoluțiile produse în ultimele decenii vor impune însă o nouă extindere a câmpului explicativ. Pe măsură ce competiția strategică începe să includă dimensiuni economice, juridice, informaționale și tehnologice tot mai complexe, analiza securității maritime nu mai poate fi limitată la relația dintre puterea navală și obiectivele politice. Ea trebuie să integreze și funcțiile diplomatice, economice și sociale ale puterii maritime, direcție care va fi dezvoltată în mod remarcabil de Ken Booth și, ulterior, de autorii contemporani ai securității maritime.

2.4. Ken Booth și extinderea funcțiilor puterii maritime în spațiul politic și diplomatic

Evoluția gândirii maritime din a doua jumătate a secolului al XX-lea reflectă transformările profunde produse în sistemul internațional după încheierea celui de-Al Doilea Război Mondial și, ulterior, în perioada Războiului Rece. Dacă pentru Alfred Thayer Mahan problema fundamentală era afirmarea puterii statului prin controlul mării, iar pentru Julian Corbett utilizarea acestei puteri în cadrul strategiei generale, Ken Booth deplasează analiza către rolul pe care forțele maritime îl îndeplinesc în gestionarea relațiilor politice dintre state în timp de pace și în perioade de criză.

Lucrarea *Navies and Foreign Policy*, publicată în anul 1977, reprezintă una dintre cele mai importante contribuții la dezvoltarea unei perspective moderne asupra utilizării puterii maritime. Booth pornește de la observația că activitatea forțelor navale nu poate fi redusă la pregătirea războiului sau la desfășurarea operațiilor militare. În realitate, cea mai mare parte a existenței unei flote se desfășoară în afara conflictelor armate, iar valoarea acesteia trebuie evaluată și prin capacitatea de a influența mediul politic internațional, de a sprijini diplomația și de a contribui la stabilitatea regională.

Pornind de la această premisă, Booth formulează una dintre cele mai influente interpretări ale funcțiilor puterii maritime. În concepția sa, forțele navale exercită simultan funcții militare, diplomatice și de ordine publică internațională. Aceste funcții nu sunt independente, ci se completează reciproc și permit statului să utilizeze instrumentul naval într-o gamă mult mai largă de situații decât conflictul armat propriu-zis.

Dimensiunea militară rămâne esențială, însă aceasta reprezintă doar una dintre expresiile puterii maritime. La fel de importantă este funcția diplomatică, prin care prezența navală transmite mesaje politice, consolidează alianțe, descurajează comportamente ostile și demonstrează angajamentul unui stat față de securitatea unei regiuni. În același timp, funcția de ordine publică evidențiază rolul forțelor navale în combaterea pirateriei, protejarea libertății navigației, aplicarea sancțiunilor internaționale, combaterea traficului ilegal și sprijinirea respectării normelor dreptului internațional.

Această extindere conceptuală marchează o schimbare importantă în evoluția doctrinei maritime. Pentru prima dată, puterea navală este analizată într-un cadru care depășește logica exclusiv militară și este integrată în funcționarea relațiilor internaționale în ansamblul lor. Booth demonstrează că prezența unei flote produce efecte politice chiar și în absența utilizării forței și că valoarea strategică a acesteia rezultă adesea din capacitatea de a preveni conflictele, nu doar de a le câștiga.

Această perspectivă a exercitat o influență semnificativă asupra dezvoltării ulterioare a studiilor maritime. Numeroase doctrine navale moderne acordă o atenție sporită operațiilor de menținere a păcii, cooperării maritime, diplomației navale și gestionării situațiilor de criză. În mod indirect, reflecția lui Booth a contribuit și la extinderea conceptului de securitate maritimă către domenii care depășesc apărarea națională și includ protecția infrastructurilor critice, securitatea transporturilor maritime și cooperarea internațională.

Importanța acestei contribuții este evidentă și în contextul actual. Misiunile navale desfășurate de NATO, Uniunea Europeană sau alte organizații internaționale demonstrează că

forțele maritime sunt utilizate frecvent pentru monitorizarea rutelor comerciale, protejarea cablurilor submarine, escortarea transporturilor strategice, combaterea pirateriei și consolidarea stabilității regionale. Toate aceste activități confirmă observația lui Booth potrivit căreia valoarea unei flote nu poate fi apreciată exclusiv prin capacitatea sa de a purta războaie.

Cu toate acestea, transformările produse în ultimele două decenii evidențiază și limitele explicative ale modelului elaborat de Booth. Deși autorul extinde considerabil aria funcțiilor puterii maritime, analiza rămâne centrată asupra instrumentului naval și asupra relațiilor dintre state. Infrastructurile critice submarine, platformele energetice offshore, rețelele globale de comunicații digitale, inteligența artificială și ecosistemele informaționale nu ocupă un loc central în construcția sa teoretică, deoarece acestea nu reprezentau încă factori definitorii ai competiției strategice la momentul elaborării lucrării.

Mai mult, abordarea lui Booth tratează funcțiile militare, diplomatice și de ordine publică drept expresii complementare ale aceleiași puteri maritime, fără a analiza în mod aprofundat interdependențele dintre acestea și celelalte dimensiuni ale securității maritime. În prezent, protejarea libertății navigației nu mai poate fi separată de securitatea cibernetică a porturilor, de reziliența infrastructurilor energetice sau de funcționarea sistemelor globale de comunicații. Dimensiunea diplomatică a puterii maritime este influențată direct de evoluțiile tehnologice, economice și juridice, iar aceste relații depășesc cadrul explicativ al modelului propus de Booth.

Această constatare nu diminuează importanța contribuției sale. Dimpotrivă, ea evidențiază caracterul vizionar al unei teorii care a depășit limitele gândirii navale clasice și a demonstrat că puterea maritimă trebuie analizată ca instrument al politicii externe și al stabilității internaționale. Tocmai această deschidere conceptuală va permite generațiilor următoare de cercetători să extindă analiza către guvernanta maritimă, securitatea umană și cooperarea internațională.

Privită în ansamblul evoluției doctrinare, contribuția lui Booth reprezintă etapa în care puterea maritimă încetează să mai fie exclusiv o problemă a strategiilor navale și devine parte integrantă a politicii internaționale. Totuși, pe măsură ce globalizarea accelerează, iar interdependențele economice și tehnologice devin dominante, cercetarea va fi obligată să răspundă unei întrebări suplimentare: în ce mod se transformă însăși natura puterii maritime într-o lume caracterizată prin conectivitate globală și cooperare extinsă? Răspunsul la această întrebare va fi formulat în mod remarcabil de Geoffrey Till, care adaptează teoria puterii maritime la realitățile strategice ale secolului XXI și pregătește tranziția către conceptele contemporane de securitate maritimă.

2.5. Geoffrey Till și reinterpretarea puterii maritime în era globalizării

Evoluția accelerată a globalizării, extinderea comerțului internațional și transformările produse în mediul strategic după încheierea Războiului Rece au determinat apariția unei noi generații de reflecții asupra rolului mării în ordinea internațională. Dintre autorii contemporani, Geoffrey Till ocupă un loc distinct prin încercarea de a adapta teoria clasică a puterii maritime la realitățile economice, tehnologice și geopolitice ale secolului XXI. Lucrarea sa fundamentală, *Seapower: A Guide for the Twenty-First Century*, reprezintă una dintre cele mai influente sinteze doctrinare din literatura modernă și constituie punctul de referință pentru numeroase cercetări dedicate securității maritime contemporane.

Originalitatea contribuției lui Till nu rezidă în abandonarea teoriilor clasice, ci în reinterpretarea acestora într-un context strategic profund diferit. Autorul pornește de la premisa că fundamentele formulate de Mahan și Corbett își păstrează valabilitatea, însă mediul în care acestea operează s-a modificat radical. Puterea maritimă continuă să fie esențială pentru afirmarea statelor, însă funcțiile sale nu mai pot fi înțelese exclusiv prin raportare la confruntarea dintre flote sau la controlul rutelor maritime. Globalizarea economică, revoluția tehnologică și creșterea interdependențelor au extins considerabil rolul mării în funcționarea sistemului internațional.

În această perspectivă, Till redefines puterea maritimă ca rezultat al interacțiunii dintre capabilitățile navale, economia maritimă, infrastructurile portuare, comerțul global, industria navală, cercetarea tehnologică și capacitatea statului de a utiliza aceste resurse într-o manieră coerentă. Puterea maritimă nu mai este analizată exclusiv ca expresie a forței militare, ci ca produs al unui ansamblu de resurse materiale și instituționale care permit statului să participe activ la economia și securitatea globală.

Această abordare reprezintă una dintre cele mai importante evoluții doctrinare ale ultimelor decenii. Pentru prima dată, dimensiunea economică și cea strategică sunt integrate într-o analiză comună, iar marea este prezentată ca infrastructură esențială a globalizării. Comerțul maritim, porturile, lanțurile logistice și conectivitatea internațională devin elemente la fel de importante pentru securitatea unui stat precum flota militară. În acest sens, Till anticipează numeroase dintre preocupările care vor domina ulterior literatura privind reziliența lanțurilor de aprovizionare, securitatea energetică și protecția infrastructurilor critice.

O altă contribuție semnificativă a autorului privește modul în care înțelege cooperarea internațională. În timp ce literatura clasică este construită în principal în jurul competiției dintre state, Till observă că globalizarea produce un nivel fără precedent de interdependență. Statele continuă să concureze pentru influență și acces la resurse, însă această competiție se desfășoară într-un sistem în care prosperitatea fiecărui actor depinde de funcționarea stabilă a comerțului internațional și a infrastructurilor maritime globale. În consecință, cooperarea și competiția nu mai sunt fenomene opuse, ci procese complementare care coexistă în cadrul aceleiași arhitecturi strategice.

Această interpretare exercită o influență profundă asupra modului în care este înțeleasă securitatea maritimă contemporană. Misiunile navale internaționale, protejarea rutelor comerciale, cooperarea pentru combaterea pirateriei, securizarea infrastructurilor energetice offshore și dezvoltarea mecanismelor comune de răspuns la situații de criză reflectă în mare măsură logica descrisă de Geoffrey Till. În numeroase privințe, literatura ulterioară privind guvernanta maritimă și securitatea maritimă extinsă își are originea în această reinterpretare a conceptului de putere maritimă.

Importanța doctrinară a lucrării sale este cu atât mai mare cu cât autorul nu limitează analiza la dimensiunea militară sau economică, ci insistă asupra caracterului multidimensional al puterii maritime. El demonstrează că dezvoltarea unei flote performante este insuficientă în lipsa unei economii maritime competitive, a unor infrastructuri eficiente și a unei politici maritime coerente. Puterea maritimă este astfel interpretată ca rezultat al funcționării coordonate a unui ansamblu de componente care depășesc cu mult domeniul operațiilor navale.

Din perspectiva cercetării de față, Geoffrey Till reprezintă probabil autorul care se apropie cel mai mult de ideea unei abordări integrate a securității maritime. Analiza sa evidențiază existența unor relații complexe între dimensiunile militară, economică și instituțională și oferă una dintre cele mai solide explicații privind transformarea rolului mării în contextul globalizării.

Cu toate acestea, chiar și această construcție doctrinară întâmpină dificultăți în explicarea unor fenomene care au devenit dominante în ultimul deceniu. În momentul elaborării principalelor lucrări ale lui Till, infrastructurile digitale submarine, sistemele autonome, inteligența artificială, analiza predictivă, competiția cibernetică și vulnerabilitatea ecosistemelor informaționale nu ocupau încă poziția centrală pe care o dețin astăzi în mediul strategic. De asemenea, deși autorul subliniază caracterul multidimensional al puterii maritime, analiza rămâne structurată în jurul conceptului de putere și nu în jurul relațiilor sistemice dintre toate componentele ecosistemului maritim.

Această diferență este esențială. Modelul lui Till explică în mod remarcabil transformarea puterii maritime într-o lume globalizată, însă obiectul său principal continuă să fie puterea maritimă. Cercetarea de față urmărește un obiect diferit. Interesul nu se concentrează asupra puterii în sine, ci asupra modului în care infrastructurile critice, tehnologiile emergente, dreptul internațional, economia maritimă, securitatea energetică și capabilitățile militare interacționează și generează împreună securitate sau vulnerabilitate la nivelul întregului sistem.

În această lumină, contribuția lui Geoffrey Till poate fi interpretată ca punctul culminant al evoluției teoriei clasice a puterii maritime și, în același timp, ca punctul de plecare pentru dezvoltarea unor abordări orientate către analiza ecosistemelor strategice maritime. Tocmai această evoluție explică apariția unor autori precum Christian Bueger, care deplasează reflecția doctrinară dinspre conceptul de putere către conceptul de securitate maritimă și către mecanismele de guvernare care susțin funcționarea spațiului maritim contemporan.

2.6. Christian Bueger și reconceptualizarea securității maritime

Transformările produse în mediul internațional după sfârșitul Războiului Rece au determinat o extindere progresivă a conceptului de securitate, atât în studiile strategice, cât și în dreptul internațional și în analiza politicilor publice. În domeniul maritim, această evoluție este ilustrată în mod exemplar de contribuțiile lui Christian Bueger, unul dintre autorii care au influențat decisiv modul în care este înțeleasă securitatea maritimă în literatura contemporană.

Spre deosebire de tradiția inaugurată de Mahan și continuată de Corbett, Booth și Till, preocuparea principală a lui Bueger nu este explicarea puterii maritime și nici dezvoltarea unei teorii a strategiei navale. Interesul său se concentrează asupra definirii conceptului de securitate maritimă și asupra identificării relațiilor dintre diferitele domenii care îl compun. Această schimbare de perspectivă marchează una dintre cele mai importante evoluții doctrinare din ultimele decenii și reflectă modificarea profundă a mediului strategic internațional.

În lucrările sale dedicate securității maritime, Bueger pornește de la observația că termenul este utilizat frecvent în documentele organizațiilor internaționale și ale statelor, fără a beneficia de o definiție unanim acceptată. În practică, securitatea maritimă este asociată succesiv cu protecția frontierelor maritime, combaterea pirateriei, securitatea energetică, protecția mediului, aplicarea dreptului internațional, siguranța navigației sau dezvoltarea economică. Această diversitate terminologică generează dificultăți conceptuale și reduce capacitatea cercetării de a construi un limbaj comun.

Pentru a depăși această problemă, Christian Bueger dezvoltă una dintre cele mai influente reprezentări conceptuale din literatura de specialitate, cunoscută sub denumirea de *Maritime Security Matrix*. În loc să ofere o definiție rigidă a securității maritime, autorul propune o reprezentare care evidențiază relațiile dintre patru domenii principale: securitatea națională, dezvoltarea economică, securitatea umană și protecția mediului marin. Ideea centrală este că securitatea maritimă nu poate fi redusă la niciuna dintre aceste componente, ci rezultă din interacțiunea lor.

Această abordare reprezintă o contribuție doctrinară majoră deoarece deplasează analiza de la actori către relațiile dintre domenii. Marea nu mai este interpretată exclusiv ca spațiu de confruntare strategică sau de afirmare a puterii navale, ci ca mediu în care converg interese economice, juridice, sociale și politice. În același timp, autorul demonstrează că securitatea maritimă nu poate fi înțeleasă fără luarea în considerare a cooperării internaționale și a mecanismelor de guvernare dezvoltate de organizațiile regionale și globale.

Influența acestei perspective asupra cercetării contemporane este considerabilă. Numeroase strategii maritime elaborate de NATO, Uniunea Europeană, Organizația Maritimă Internațională și alte organizații internaționale reflectă extinderea conceptului de securitate dincolo de dimensiunea strict militară. Combaterea criminalității maritime, protecția mediului, dezvoltarea economiei albastre și consolidarea rezilienței infrastructurilor maritime sunt abordate tot mai frecvent ca elemente complementare ale aceluiași proces de securizare.

Din perspectiva cercetării de față, contribuția lui Bueger este deosebit de importantă deoarece reprezintă primul pas doctrinar către o abordare integratoare a securității maritime. Autorul demonstrează convingător că diferitele componente ale securității nu trebuie analizate izolat și că înțelegerea fenomenului presupune examinarea relațiilor dintre acestea. În acest sens, reflecția sa se apropie semnificativ de direcția metodologică adoptată în prezenta lucrare.

Cu toate acestea, analiza comparativă evidențiază și existența unor limite explicative care rezultă din transformările foarte recente ale mediului strategic. Matricea conceptuală dezvoltată de Bueger integrează dimensiunile militară, economică, umană și de mediu, însă acordă o atenție mai redusă unor elemente care au devenit decisive în ultimul deceniu. Infrastructurile critice submarine, inteligența artificială, competiția cibernetică, sistemele autonome, analiza predictivă, reziliența infrastructurilor digitale și interdependențele informaționale ocupă astăzi un loc central în arhitectura securității maritime, fără a fi însă dezvoltate sistematic în cadrul modelului propus.

În același timp, reprezentarea conceptuală elaborată de Bueger are în principal un rol descriptiv și explicativ. Ea identifică domeniile care compun securitatea maritimă și evidențiază relațiile dintre acestea, însă nu dezvoltă un model capabil să explice dinamica interdependențelor dintre infrastructură, tehnologie, drept internațional, putere militară și economie în condițiile unei competiții strategice multidomeniu. Cu alte cuvinte, matricea răspunde foarte convingător la întrebarea privind conținutul securității maritime, dar oferă mai puține instrumente pentru analiza mecanismelor prin care diferitele componente generează stabilitate sau vulnerabilitate la nivelul întregului sistem.

Această observație nu diminuează valoarea construcției doctrinare elaborate de Bueger. Dimpotrivă, ea evidențiază importanța unei contribuții care a schimbat definitiv modul în care este conceptualizată securitatea maritimă și care a permis depășirea interpretărilor exclusiv militare. Tocmai această extindere conceptuală creează însă premisele dezvoltării unei etape suplimentare a cercetării, orientată nu doar către identificarea componentelor securității maritime, ci și către analiza relațiilor sistemice dintre acestea.

În această perspectivă, contribuția lui Christian Bueger poate fi interpretată ca momentul în care doctrina securității maritime se desprinde definitiv de paradigma exclusiv navală și se orientează către o înțelegere multidimensională a spațiului maritim. Evoluțiile strategice produse ulterior vor demonstra însă că și această perspectivă necesită o extindere suplimentară. Pe măsură ce amenințările hibride, criminalitatea transnațională, atacurile asupra infrastructurilor critice și competiția pentru controlul fluxurilor maritime devin tot mai complexe, cercetarea va trebui să integreze dimensiunea operațională și cea a guvernantei maritime într-o manieră mai profundă. Această direcție va fi dezvoltată în mod semnificativ de Martin Murphy și Sam Bateman.

2.7. Martin N. Murphy și transformarea naturii amenințărilor maritime

Dezvoltarea accelerată a globalizării și intensificarea fluxurilor comerciale maritime au produs nu doar o creștere fără precedent a conectivității internaționale, ci și apariția unor forme noi de vulnerabilitate. În acest context, contribuțiile lui Martin N. Murphy marchează o schimbare importantă în literatura de specialitate prin deplasarea atenției de la raporturile clasice dintre marile puteri către amenințările asimetrice și hibride care afectează securitatea spațiului maritim.

Lucrările sale dedicate pirateriei, criminalității maritime și securității oceanelor demonstrează că numeroase dintre riscurile contemporane nu pot fi explicate prin conceptele tradiționale ale confruntării navale. Actorii nestatali, organizațiile criminale, rețelele teroriste și grupările implicate în traficul ilegal utilizează spațiul maritim într-o manieră diferită de logica conflictelor interstatale. În multe situații, acestea evită confruntarea directă și exploatează vulnerabilitățile infrastructurilor maritime, ale sistemelor logistice și ale mecanismelor juridice internaționale.

Această observație modifică profund perspectiva asupra securității maritime. Dacă literatura clasică era preocupată în principal de controlul mării și de utilizarea forței navale împotriva unui adversar identificabil, Murphy demonstrează că numeroase amenințări contemporane sunt caracterizate prin ambiguitate, dispersie și adaptabilitate. În asemenea situații, delimitarea dintre pace și conflict devine tot mai dificilă, iar instrumentele clasice ale strategiei navale sunt adesea insuficiente pentru gestionarea riscurilor.

Autorul acordă o atenție deosebită pirateriei maritime, pe care o interpretează nu ca fenomen izolat, ci ca expresie a unor dezechilibre politice, economice și instituționale. Pirateria nu reprezintă doar o problemă de ordine publică pe mare, ci reflectă fragilitatea instituțiilor statale, vulnerabilitatea rutelor comerciale și existența unor spații în care autoritatea publică este insuficient consolidată. În acest fel, securitatea maritimă încetează să mai fie analizată exclusiv prin prisma capabilităților navale și devine rezultatul interacțiunii dintre factori politici, economici și sociali.

Contribuția lui Murphy este deosebit de relevantă și prin accentul acordat caracterului adaptiv al amenințărilor. Organizațiile criminale și actorii nestatali își modifică permanent metodele de operare, utilizează tehnologiile disponibile și exploatează diferențele dintre regimurile juridice naționale. Din această perspectivă, mediul maritim apare ca un spațiu caracterizat prin competiție continuă între mecanismele de securitate și capacitatea adversarilor de a identifica noi vulnerabilități.

Această interpretare anticipează numeroase dintre preocupările actuale privind războiul hibrid, sabotajul infrastructurilor submarine, utilizarea vehiculelor autonome, atacurile cibernetice asupra porturilor și manipularea fluxurilor comerciale. Chiar dacă aceste teme nu ocupau încă poziția centrală pe care o dețin în prezent, analiza lui Murphy oferă un fundament conceptual important pentru înțelegerea naturii schimbătoare a amenințărilor maritime.

Din perspectiva cercetării de față, una dintre cele mai valoroase contribuții ale autorului constă în demonstrarea faptului că vulnerabilitatea spațiului maritim nu poate fi evaluată exclusiv prin raportare la raportul de forțe dintre state. Numeroase riscuri apar la intersecția dintre infrastructură, criminalitate organizată, tehnologie, economie și insuficiența cooperării internaționale. În acest sens, Murphy contribuie la extinderea obiectului securității maritime dincolo de dimensiunea militară și apropie literatura de specialitate de o abordare sistemică.

Cu toate acestea, analiza comparativă evidențiază faptul că accentul cercetării rămâne orientat în principal către natura amenințărilor și către mecanismele prin care acestea evoluează. Interdependențele dintre infrastructurile critice, inteligența artificială, securitatea energetică, dreptul internațional și procesele decizionale nu constituie obiectul central al construcției doctrinare dezvoltate de autor. Amenințările sunt analizate riguros, însă relațiile funcționale dintre toate componentele ecosistemului strategic maritim rămân doar parțial explorate.

Această limitare trebuie interpretată în contextul obiectivelor cercetării sale. Murphy nu urmărește dezvoltarea unei teorii generale a securității maritime și nici elaborarea unei arhitecturi conceptuale integrate. Interesul său principal îl reprezintă înțelegerea naturii amenințărilor și identificarea modalităților prin care acestea afectează stabilitatea spațiului maritim. Din acest motiv, contribuția sa rămâne una dintre cele mai solide explicații privind evoluția riscurilor maritime contemporane.

Privită în ansamblul dezvoltării doctrinare, opera lui Martin Murphy marchează momentul în care literatura de specialitate începe să acorde prioritate vulnerabilităților sistemice și actorilor nestatali. Totodată, aceasta pregătește terenul pentru o abordare mai amplă asupra guvernancei maritime, în care securitatea nu mai depinde exclusiv de puterea statelor, ci și de capacitatea acestora de a construi mecanisme eficiente de cooperare internațională și de administrare a spațiului maritim. Această direcție este dezvoltată în mod deosebit de Sam Bateman, care deplasează analiza către conceptul de guvernance maritimă și către rolul instituțiilor în gestionarea provocărilor generate de mediul maritim contemporan.

2.8. Sam Bateman și consolidarea conceptului de guvernance maritimă

Evoluția conceptului de securitate maritimă în primele decenii ale secolului XXI este însoțită de o preocupare tot mai accentuată pentru mecanismele instituționale prin care aceasta poate fi realizată. Dacă literatura anterioară explică importanța puterii navale, funcțiile strategice ale mării, extinderea conceptului de securitate sau natura amenințărilor contemporane, contribuțiile lui

Sam Bateman deplasează analiza către modul în care aceste provocări pot fi administrate prin cooperare, coordonare instituțională și guvernanta.

În numeroasele sale lucrări dedicate securității maritime din regiunea Asia–Pacific și guvernantei oceanelor, Bateman pornește de la constatarea că spațiul maritim este caracterizat printr-un nivel ridicat de interdependență juridică, economică și strategică. Niciun stat nu dispune de capacitatea de a gestiona singur totalitatea provocărilor generate de criminalitatea transnațională, piraterie, pescuitul ilegal, protecția mediului marin, securitatea transporturilor sau utilizarea resurselor maritime. În consecință, securitatea maritimă nu poate fi redusă la suma măsurilor adoptate individual de fiecare stat, ci depinde în mod esențial de existența unor mecanisme funcționale de cooperare internațională.

Această perspectivă marchează o etapă importantă în evoluția doctrinei maritime. Pentru Bateman, marea trebuie înțeleasă ca spațiu comun al interdependenței, iar administrarea sa eficientă presupune dezvoltarea unor instituții capabile să coordoneze interese naționale diferite fără a afecta stabilitatea ordinii juridice internaționale. Dreptul internațional al mării, organizațiile regionale, mecanismele de schimb de informații și încrederea reciprocă dintre state devin astfel componente indispensabile ale securității maritime.

Unul dintre meritele majore ale autorului constă în demonstrarea faptului că numeroase riscuri maritime nu pot fi eliminate prin utilizarea exclusivă a forței militare. Combaterea pescuitului ilegal, protecția ecosistemelor marine, prevenirea accidentelor maritime sau supravegherea rutelor comerciale presupun participarea simultană a autorităților navale, a instituțiilor civile, a organizațiilor internaționale și a actorilor economici. Din această perspectivă, guvernanta apare ca mecanism prin care diferitele componente ale securității maritime sunt coordonate într-o manieră coerentă.

Contribuția lui Bateman este relevantă și prin accentul acordat rolului dreptului internațional. Spre deosebire de interpretările exclusiv strategice, autorul subliniază că stabilitatea spațiului maritim depinde de respectarea normelor juridice, de consolidarea instituțiilor internaționale și de dezvoltarea unor practici comune capabile să reducă incertitudinea și riscul de escaladare. În acest sens, dreptul internațional al mării nu este privit doar ca ansamblu de reguli privind delimitarea spațiilor maritime, ci ca fundament al guvernantei maritime globale.

Această abordare influențează semnificativ literatura contemporană și politicile dezvoltate de numeroase organizații internaționale. Strategiile privind *Maritime Domain Awareness*, schimbul regional de informații, dezvoltarea centrelor comune de coordonare și consolidarea rezilienței instituționale reflectă în mare măsură logica propusă de Bateman. În mod deosebit în regiunea Indo-Pacificului, contribuțiile sale au influențat dezbaterile privind necesitatea unor mecanisme multilaterale capabile să răspundă provocărilor generate de competiția strategică și de utilizarea intensivă a spațiului maritim.

Din perspectiva cercetării de față, importanța doctrinei dezvoltate de Bateman constă în recunoașterea faptului că securitatea maritimă este rezultatul interacțiunii dintre instituții, norme juridice și mecanisme de cooperare. În această privință, autorul depășește abordările centrate exclusiv asupra puterii navale și contribuie decisiv la dezvoltarea unei perspective multidimensionale asupra mediului maritim.

Analiza comparativă evidențiază însă faptul că și această perspectivă rămâne concentrată asupra proceselor de guvernanta și asupra cooperării instituționale. Relațiile dintre infrastructurile critice submarine, ecosistemele informaționale, inteligența artificială, analiza predictivă, securitatea energetică și procesele decizionale strategice nu sunt dezvoltate sistematic în cadrul modelului. Cu alte cuvinte, guvernanta explică modul în care actorii cooperează pentru administrarea spațiului maritim, însă explică într-o măsură mai redusă mecanismele prin care interdependențele tehnologice, economice și juridice generează stabilitate sau vulnerabilitate la nivelul întregului sistem.

Această observație nu trebuie interpretată ca o critică a contribuției lui Bateman. Dimpotrivă, ea reflectă evoluția foarte rapidă a mediului strategic din ultimii ani. În perioada în care autorul și-a dezvoltat principalele lucrări, infrastructurile submarine digitale, inteligența artificială

generativă, sistemele autonome, competiția pentru controlul datelor și protecția ecosistemelor informaționale nu reprezentau încă dimensiuni dominante ale securității maritime. Prin urmare, analiza sa răspunde în mod riguros provocărilor epocii în care a fost elaborată.

Privită în ansamblu, contribuția lui Sam Bateman marchează maturizarea conceptului de guvernanta maritimă și completează evoluția doctrinară începută cu peste un secol în urmă de Alfred Thayer Mahan. Dacă Mahan explică fundamentul puterii maritime, Corbett utilizarea strategică a acesteia, Booth funcțiile sale politice, Till adaptarea la globalizare, Bueger extinderea conceptului de securitate, iar Murphy transformarea amenințărilor, Bateman demonstrează că administrarea eficientă a spațiului maritim presupune existența unor mecanisme complexe de cooperare și coordonare instituțională.

Analiza comparativă realizată până în acest punct conduce însă la o concluzie cu relevanță metodologică. Literatura contemporană oferă explicații solide privind puterea maritimă, strategia navală, funcțiile politice ale forțelor maritime, securitatea maritimă, amenințările asimetrice și guvernanta oceanelor. Totuși, aceste perspective rămân dezvoltate în jurul unor obiecte de analiză diferite și nu sunt integrate într-un model capabil să explice simultan relațiile dintre infrastructurile critice, tehnologiile emergente, dreptul internațional, economia maritimă, securitatea energetică, procesele decizionale și capabilitățile militare. Tocmai această observație deschide direcția de cercetare pe care se construiește prezentul studiu și justifică necesitatea unei abordări orientate către analiza ecosistemului strategic maritim ca unitate fundamentală a securității maritime contemporane.

2.9. Convergența doctrinară și spațiul explicativ rămas deschis

Analiza comparativă a principalelor contribuții doctrinare evidențiază una dintre caracteristicile definitorii ale evoluției gândirii maritime moderne: fiecare etapă a extins progresiv câmpul de analiză al securității maritime fără a abandona fundamentele dezvoltate anterior. Din această perspectivă, literatura de specialitate nu trebuie privită ca o succesiune de teorii concurente, ci ca un proces cumulativ de dezvoltare conceptuală în care fiecare autor adaugă o nouă dimensiune înțelegerii spațiului maritim.

Alfred Thayer Mahan demonstrează că marea constituie unul dintre principalii determinanți ai afirmării puterii statelor și stabilește relația dintre controlul comunicațiilor maritime, comerț și influența geopolitică. Julian Corbett completează această perspectivă prin integrarea dimensiunii strategice și prin subordonarea utilizării puterii maritime obiectivelor politice ale statului. Ken Booth extinde analiza asupra funcțiilor diplomatice și de ordine publică exercitate de forțele navale, iar Geoffrey Till adaptează conceptul de putere maritimă la realitățile globalizării și ale interdependențelor economice. Christian Bueger deplasează reflecția doctrinară către conceptul de securitate maritimă și către relațiile dintre securitatea națională, dezvoltarea economică, securitatea umană și protecția mediului, în timp ce Martin Murphy și Sam Bateman analizează transformarea amenințărilor și dezvoltarea mecanismelor moderne de guvernanta maritimă.

Privite individual, toate aceste contribuții oferă explicații riguroase și coerente pentru dimensiunile pe care le investighează. Împreună, ele alcătuiesc una dintre cele mai consistente construcții doctrinare din domeniul studiilor strategice și al dreptului internațional. Tocmai această soliditate explică influența pe care literatura maritimă continuă să o exercite asupra documentelor strategice elaborate de state și organizații internaționale.

Cu toate acestea, analiza comparativă relevă existența unei caracteristici comune tuturor acestor modele. Fiecare dintre ele își construiește explicația în jurul unui obiect principal de analiză. În funcție de autor, acest obiect poate fi puterea navală, strategia, funcțiile politice ale forțelor maritime, securitatea maritimă, amenințările asimetrice sau mecanismele de guvernanta. Chiar și atunci când sunt recunoscute interdependențele dintre diferite domenii, acestea sunt analizate în raport cu obiectul central al cercetării și nu ca parte a unui sistem unic de relații.

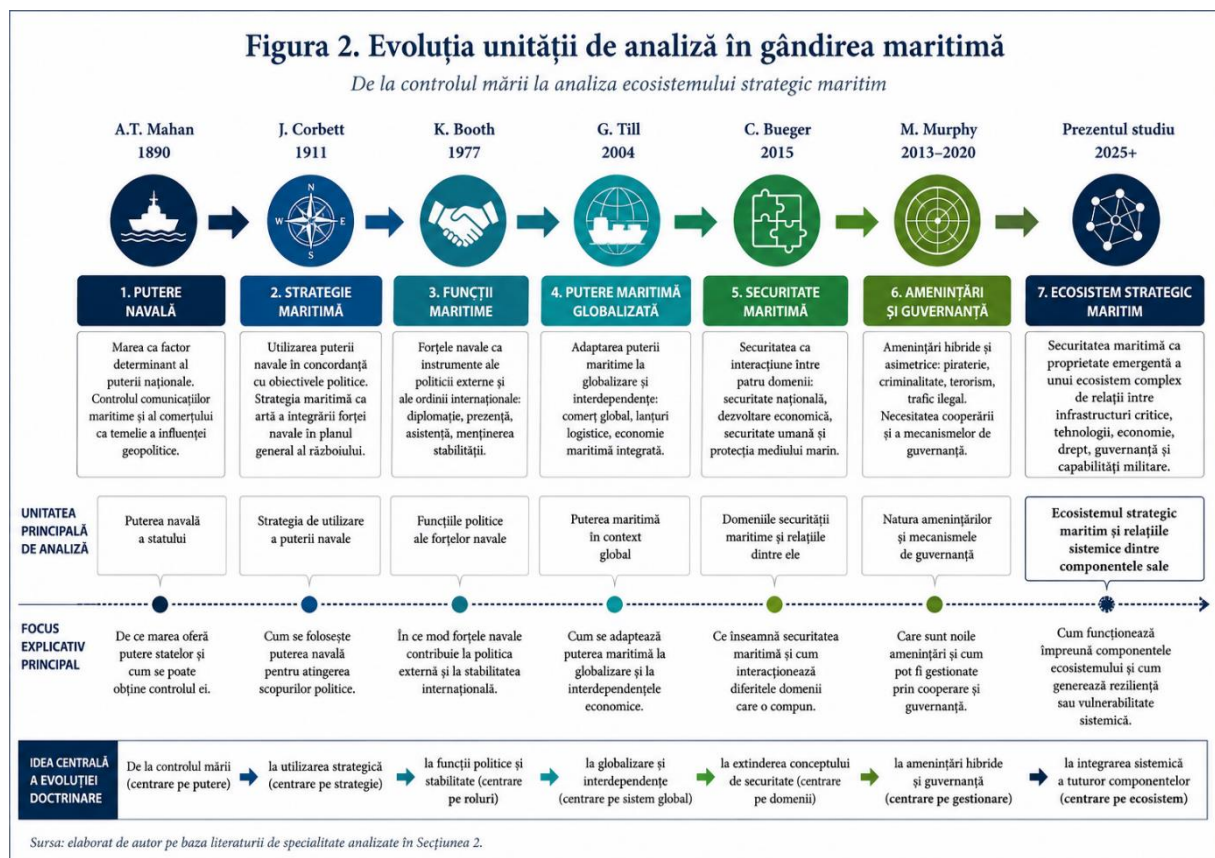
Această observație dobândește o semnificație deosebită în contextul transformărilor produse în ultimii ani. Dezvoltarea infrastructurilor critice submarine, digitalizarea transportului maritim, utilizarea inteligenței artificiale în procesele decizionale, competiția pentru controlul fluxurilor informaționale, vulnerabilitatea lanțurilor logistice și creșterea importanței securității energetice au modificat profund arhitectura mediului maritim. În prezent, numeroase riscuri nu mai pot fi atribuite unei singure dimensiuni și nici nu mai produc efecte limitate la un singur sector. O perturbare a infrastructurilor submarine poate afecta simultan comunicațiile globale, piețele financiare, mobilitatea militară, aprovizionarea energetică și funcționarea instituțiilor statale. În mod similar, un atac cibernetic asupra unui port comercial poate produce consecințe economice, juridice și strategice imposibil de analizat exclusiv prin instrumentele unei singure discipline.

În aceste condiții, obiectul cercetării se modifică în mod inevitabil. Interesul nu mai privește doar performanța fiecărei componente a securității maritime, ci relațiile funcționale dintre acestea. Puterea navală continuă să fie esențială, însă eficiența sa depinde de reziliența infrastructurilor critice. Dreptul internațional rămâne fundamentul ordinii maritime, însă aplicarea sa este influențată de transformările tehnologice și de noile forme ale competiției strategice. Economia maritimă generează prosperitate, dar vulnerabilitatea lanțurilor logistice poate produce efecte strategice comparabile cu cele ale unui conflict militar. În același timp, tehnologiile emergente modifică procesele decizionale și creează forme noi de interdependență între actorii statali și nestatali.

Aceste evoluții sugerează că securitatea maritimă contemporană nu mai poate fi înțeleasă exclusiv prin analiza componentelor sale individuale. Explicația fenomenului presupune examinarea modului în care acestea interacționează, se influențează reciproc și generează efecte cumulative asupra întregului sistem. În această perspectivă, relațiile dintre componente devin la fel de importante precum componentele însele.

Această constatare reprezintă punctul în care literatura actuală lasă deschis un spațiu de reflecție doctrinară. Nu este vorba despre o insuficiență a teoriilor existente, ci despre apariția unei realități strategice a cărei complexitate depășește obiectivele pentru care acestea au fost inițial elaborate. Fiecare dintre modelele analizate continuă să își păstreze deplina utilitate în domeniul său de aplicare. Totuși, niciunul nu urmărește explicit integrarea într-un singur cadru analitic a infrastructurilor critice, tehnologiilor emergente, dreptului internațional, economiei maritime, securității energetice, proceselor informaționale și capabilităților militare.

Fig 2 Evoluția unitatii de analiza in gandirea maritima



Din această perspectivă, cercetarea de față nu pornește de la premisa existenței unui deficit doctrinar al literaturii consacrate, ci de la observația că evoluția mediului strategic reclamă o extindere a unității de analiză. Dacă literatura clasică și contemporană examinează succesiv puterea, strategia, securitatea, amenințările și guvernarea, transformările recente sugerează necesitatea analizării ansamblului relațiilor dintre aceste dimensiuni. Cu alte cuvinte, accentul se deplasează de la studiul elementelor individuale către studiul sistemului pe care acestea îl formează împreună.

În lumina acestei observații, securitatea maritimă poate fi interpretată ca proprietate emergentă a unui ansamblu de relații juridice, strategice, economice, tehnologice și instituționale aflate într-o permanentă interdependență. O asemenea perspectivă nu substituie modelele doctrinare existente și nici nu le diminuează relevanța. Dimpotrivă, ea pornește de la robustețea acestora și urmărește integrarea contribuțiilor lor într-o arhitectură conceptuală capabilă să reflecte complexitatea mediului strategic contemporan.

Tocmai această schimbare de perspectivă constituie fundamentul capitolelor următoare. Dacă analiza doctrinară realizată până în acest punct explică evoluția conceptelor prin care literatura a înțeles succesiv puterea, strategia, securitatea și guvernarea maritimă, etapele următoare ale cercetării urmăresc dezvoltarea unui cadru conceptual orientat către analiza ecosistemului strategic maritim și a relațiilor sistemice care îi determină funcționarea.

Capitolul 3

Marea ca spațiu al competiției strategice globale: transformarea securității maritime în secolul XXI

3.1. Reconfigurarea centralității spațiului maritim

În primele decenii ale secolului XXI, spațiul maritim și-a consolidat poziția de element central al ordinii internaționale. Dacă în trecut importanța sa era asociată în principal comerțului internațional și proiecției puterii navale, astăzi marea reprezintă infrastructura fizică și funcțională care susține economia globală, conectivitatea digitală, securitatea energetică și mobilitatea strategică. Aproximativ nouăzeci la sută din volumul comerțului mondial este transportat pe mare, iar o parte covârșitoare a comunicațiilor electronice internaționale este transmisă prin rețele de cabluri submarine. În același timp, exploatarea resurselor offshore și dezvoltarea infrastructurilor energetice maritime au transformat zonele costiere și platformele continentale în componente esențiale ale securității economice a statelor.

Această evoluție determină o schimbare fundamentală de perspectivă. Marea nu mai poate fi privită exclusiv ca un spațiu de tranzit sau ca un teatru al confruntării navale. Ea devine un sistem complex, în care infrastructura critică, tehnologia, economia și securitatea sunt profund interdependente. Orice perturbare semnificativă produsă asupra acestui sistem poate genera efecte în lanț asupra comerțului internațional, piețelor energetice, comunicațiilor digitale și stabilității politice.

În acest context, securitatea maritimă nu mai reprezintă doar o preocupare a forțelor navale sau a statelor riverane. Ea dobândește dimensiunea unui bun strategic global, iar protejarea sa implică o cooperare extinsă între organizații internaționale, state, operatori economici și instituții responsabile de securitatea infrastructurilor critice.

3.2. De la geografia maritimă la geostrategia maritimă

Importanța geopolitică a mărilor și oceanelor nu este un fenomen nou. Controlul rutelor maritime a influențat de-a lungul istoriei ascensiunea și declinul marilor puteri. Ceea ce diferențiază însă perioada actuală este intensitatea interdependențelor create de globalizare și viteza cu care perturbările locale se propagă la nivel regional și global.

Spațiile maritime nu mai pot fi analizate independent. Marea Neagră, Mediterana Orientală, Marea Roșie și Golful Persic funcționează astăzi ca elemente ale unui sistem logistic și energetic interconectat. O criză produsă într-unul dintre aceste spații poate influența rapid fluxurile comerciale, costurile transportului, aprovizionarea energetică și securitatea alimentară pe alte continente.

Această realitate determină trecerea de la o abordare geografică la una geostrategică. Valoarea unui spațiu maritim nu mai este determinată exclusiv de poziția sa pe hartă, ci de rolul pe care îl îndeplinește în funcționarea rețelilor globale de transport, comunicații și energie. Din această perspectivă, Marea Neagră dobândește o importanță strategică ce depășește dimensiunea sa regională, deoarece conectează Europa de Est cu Mediterana și influențează direct reziliența economică și militară a spațiului euro-atlantic.

3.3. Infrastructura critică maritimă – noul centru de greutate al securității

Una dintre cele mai importante transformări ale ultimului deceniu constă în schimbarea obiectului principal al competiției strategice. Dacă în trecut atenția era concentrată asupra platformelor militare și a controlului rutelor de navigație, în prezent infrastructura critică maritimă

devine principala sursă de vulnerabilitate și, implicit, unul dintre obiectivele prioritare ale actorilor statali și nestatali.

Conductele submarine, cablurile de comunicații, terminalele energetice, instalațiile offshore, sistemele digitale de management portuar și rețelele logistice integrate constituie componente indispensabile ale funcționării economiei globale. Atacul asupra unui asemenea obiectiv poate produce efecte disproporționate în raport cu resursele utilizate, afectând simultan sectoare economice, capacități militare și funcționarea instituțiilor publice.

Această schimbare obligă statele să regândească raportul dintre apărarea militară și protecția infrastructurii civile. În practică, diferența dintre cele două domenii devine din ce în ce mai puțin evidentă, deoarece aceeași infrastructură poate susține atât activități comerciale, cât și operațiuni militare. Porturile, terminalele energetice și rețelele digitale reprezintă exemple relevante ale acestei duble funcționalități.

3.4. Dimensiunea tehnologică a transformării

Evoluția tehnologică amplifică această schimbare de paradigmă. Inteligența artificială, sistemele autonome, analiza volumelor mari de date, senzorii distribuiți și imaginile satelitare comerciale modifică profund modul în care sunt supravegheate și protejate spațiile maritime. Capacitatea de a integra informații provenite din surse multiple și de a transforma aceste informații în decizii operaționale rapide devine un factor determinant al avantajului strategic.

În același timp, tehnologia generează noi vulnerabilități. Digitalizarea porturilor, automatizarea lanțurilor logistice și dependența de comunicațiile electronice sporesc eficiența operațională, dar extind suprafața de expunere la atacuri cibernetice, interferențe electronice și operațiuni hibride. În consecință, securitatea maritimă contemporană trebuie analizată simultan în dimensiunile fizică și digitală.

Această transformare explică de ce investițiile în tehnologie nu mai reprezintă doar un instrument de modernizare militară, ci un element esențial al rezilienței strategice.

3.5. Marea Neagră – laboratorul noii paradigme

Niciun alt spațiu maritim nu ilustrează mai clar această transformare decât Marea Neagră. Conflictul dintre Federația Rusă și Ucraina a demonstrat că succesul operațional depinde din ce în ce mai puțin de superioritatea numerică a flotelor și din ce în ce mai mult de integrarea informației, utilizarea sistemelor autonome, protecția infrastructurii critice și adaptarea rapidă la schimbările mediului operațional.

În același timp, regiunea a evidențiat caracterul inseparabil al dimensiunilor juridică, economică și militară ale securității maritime. Libertatea navigației, exporturile agricole, securitatea energetică, aplicarea dreptului internațional al mării și funcționarea infrastructurii portuare nu mai pot fi analizate independent. Ele formează împreună un sistem strategic în care vulnerabilitatea unei componente afectează funcționarea întregului ansamblu.

Această experiență explică de ce Marea Neagră ocupă un loc central în procesul de adaptare doctrinară a NATO și de ce Summitul de la Ankara trebuie interpretat în contextul transformărilor produse în această regiune.

3.6. Premisele Summitului NATO de la Ankara

Analiza evoluțiilor prezentate în acest capitol conduce la concluzia că Summitul NATO de la Ankara nu apare ca reacție la un singur eveniment, ci ca răspuns instituțional la acumularea unor transformări structurale produse în mediul strategic maritim. Convergența dintre competiția

geopolitică, vulnerabilitatea infrastructurii critice, revoluția tehnologică și interdependența economică a creat condițiile pentru redefinirea priorităților Alianței.

Din această perspectivă, Ankara 2026 reprezintă momentul în care NATO recunoaște, la nivel politic și strategic, că securitatea maritimă nu mai poate fi tratată ca un domeniu sectorial al apărării colective. Ea devine unul dintre pilonii ordinii euro-atlantice, întrucât stabilitatea spațiului maritim condiționează funcționarea tuturor celorlalte componente ale securității contemporane.

Înțelegerea acestor premise este indispensabilă pentru analiza summitului propriu-zis, deoarece permite interpretarea deciziilor adoptate nu ca măsuri izolate, ci ca expresie a unei transformări conceptuale de profunzime în arhitectura strategică a NATO.

Capitolul 4

Arhitectura conceptuală a Ecosistemului Strategic Maritim

4.1. Justificarea utilizării conceptului de Ecosistem Strategic Maritim (MSE)

Introducerea conceptului de **Ecosistem Strategic Maritim** nu reprezintă o simplă opțiune terminologică, ci rezultatul unei analize critice a limitelor conceptelor utilizate în literatura de specialitate pentru descrierea securității maritime contemporane. Transformările accelerate produse în ultimele două decenii demonstrează că spațiul maritim nu mai poate fi explicat satisfăcător prin modele centrate exclusiv asupra puterii navale, guvernantei, securității maritime sau infrastructurilor critice analizate separat. Creșterea gradului de interdependență dintre actorii statali și nestatali, integrarea tehnologiilor digitale și a inteligenței artificiale, dependența economiei globale de coridoarele maritime și vulnerabilitatea infrastructurilor submarine impun utilizarea unei unități de analiză capabile să surprindă simultan relațiile dintre toate aceste componente.

În literatura consacrată, termenul **system** este utilizat frecvent pentru a descrie ansambluri de elemente aflate în relații funcționale. Deși această noțiune evidențiază existența unor interdependențe, ea presupune, în general, o structură relativ stabilă și delimitată, orientată către atingerea unor obiective definite. Sistemele sunt analizate, de regulă, prin raportare la componentele lor interne și la regulile de funcționare, fără a acorda suficientă atenție proceselor continue de adaptare, emergenței și coevoluției actorilor.

Conceptul de **architecture**, utilizat extensiv în documentele NATO și ale Uniunii Europene, descrie modul de organizare a instituțiilor, capabilităților și mecanismelor de cooperare. El surprinde foarte bine dimensiunea structurală și instituțională a securității, însă nu explică dinamica relațiilor dintre actori, infrastructuri și tehnologii și nici procesele prin care aceste relații evoluează în timp.

Noțiunea de **network** pune accentul asupra conectivității și fluxurilor dintre actori, însă nu surprinde suficient influența mediului strategic și nici caracterul adaptiv al interacțiunilor. În mod similar, termenii **maritime domain** sau **maritime environment** delimitează spațiul de analiză, dar nu oferă un model conceptual pentru explicarea modului în care componentele acestuia generează comportamente colective și transformări sistemice.

Prin comparație, conceptul de **ecosistem** oferă o perspectivă analitică mai cuprinzătoare. În științele contemporane, ecosistemul desemnează un ansamblu de actori, resurse, infrastructuri și procese aflate într-o relație de interdependență dinamică, în care modificarea unei componente produce efecte asupra întregului ansamblu. Noțiunea este deja consacrată în domenii precum

economia digitală (*innovation ecosystems*), guvernanța tehnologică (*digital ecosystems*), securitatea cibernetică (*cybersecurity ecosystems*) sau studiile privind reziliența organizațională.

Transferul acestui concept în domeniul securității maritime este justificat de caracteristicile actuale ale mediului strategic. Spațiul maritim contemporan funcționează prin interacțiunea continuă dintre state, organizații internaționale, operatori economici, infrastructuri energetice, cabluri submarine, sisteme autonome, platforme digitale, norme juridice și mecanisme de cooperare. Niciuna dintre aceste componente nu poate fi analizată în mod izolat fără a pierde din vedere efectele pe care le produce asupra întregului ansamblu.

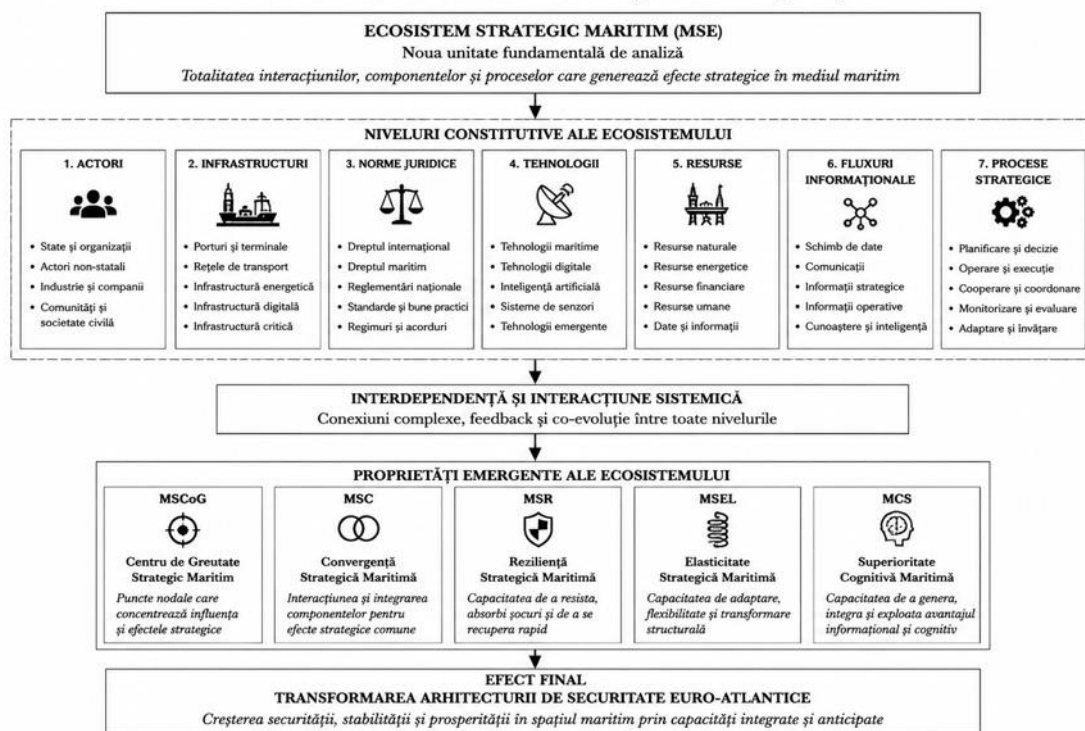
Conceptul de **Ecosistem Strategic Maritim** permite astfel depășirea abordărilor sectoriale și oferă o unitate de analiză capabilă să surprindă simultan relațiile structurale, funcționale și adaptive dintre componentele securității maritime. Spre deosebire de un sistem, ecosistemul nu presupune echilibru permanent, ci acceptă existența transformării continue, a adaptării și a emergenței unor proprietăți noi rezultate din interacțiunea actorilor. Spre deosebire de o arhitectură, ecosistemul nu descrie doar organizarea instituțională, ci și procesele prin care aceasta evoluează sub influența factorilor strategici, tehnologici și juridici.

Din această perspectivă, alegerea conceptului de **Ecosistem Strategic Maritim** este justificată atât teoretic, cât și metodologic. El oferă cadrul conceptual necesar dezvoltării noilor concepte introduse în această cercetare – Gravitația Strategică Maritimă, Convergența Strategică Maritimă, Reziliența Strategică Maritimă, Elasticitatea Strategică Maritimă și Superioritatea Cognitivă Maritimă – și permite integrarea acestora într-o arhitectură explicativă unitară, operaționalizată prin Maritime Strategic Convergence Framework și Integrated Maritime Security Architecture.

Tabel- Justificarea alegerii conceptului de „Ecosistem Strategic Maritim”

Concept utilizat în literatură	Ce explică	Principala limitare	Motivul pentru care este preferat conceptul de Ecosistem Strategic Maritim
Sea Power	Puterea navală și controlul mării	Accent militar	Nu integrează dimensiunile juridică, economică și tehnologică
Maritime Strategy	Utilizarea strategică a mării	Orientare operațională	Nu explică interdependențele sistemice
Maritime Security	Amenințările și răspunsurile de securitate	Concept foarte larg și descriptiv	Nu oferă o unitate analitică integratoare
Maritime Governance	Instituțiile și cooperarea	Accent normativ și instituțional	Nu surprinde procesele adaptive și emergente
Maritime Architecture	Organizarea capacităților	Predominant structural	Describe structura, nu dinamica sistemului
Maritime Network	Conectivitatea actorilor	Accent pe relații	Nu surprinde procesele de adaptare și coevoluție
Maritime Strategic Ecosystem (prezentul studiu)	Relațiile dintre actori, infrastructuri, norme, tehnologii și procese strategice	Necesită validări empirice suplimentare	Integrează dimensiunile structurale, funcționale și adaptive într-o singură unitate de analiză

Figura 2.
Arhitectura Ecosistemului Strategic Maritim (MSE)



Notă: MSE acționează ca un sistem deschis, dinamic și adaptiv, în continuă interacțiune cu mediul extern (context geopolitic, tehnologic, economic, climatic și social), generând efecte strategice la nivel regional, euro-atlantic și global.

4.2. Justificarea conceptuală și delimitarea terminologică a noțiunilor dezvoltate în cadrul Ecosistemului Strategic Maritim

Definirea unei noi unități fundamentale de analiză, reprezentată în prezenta cercetare de **Ecosistemul Strategic Maritim**, presupune nu doar identificarea relațiilor sistemice care caracterizează mediul maritim contemporan, ci și dezvoltarea unor instrumente conceptuale capabile să descrie procesele specifice care au loc în interiorul acestui ecosistem. Din această perspectivă, conceptele introduse în cadrul prezentului studiu nu urmăresc înlocuirea terminologiei consacrate în literatura de specialitate, ci completarea acesteia prin dezvoltarea unor noțiuni destinate explicării unor fenomene insuficient surprinse de modelele existente.

Analiza comparativă realizată în capitolul anterior a evidențiat faptul că literatura clasică și contemporană utilizează concepte consacrate precum **Sea Power**, **Maritime Strategy**, **Maritime Security**, **Maritime Governance**, **Maritime Domain Awareness**, **Centre of Gravity**, **Resilience**, **Integrated Security** sau **Multi-Domain Operations**, fiecare dintre acestea explicând o dimensiune particulară a spațiului maritim. Cu toate acestea, transformările accelerate generate de digitalizare, inteligența artificială, vulnerabilitatea infrastructurilor maritime critice și convergența dintre domeniile juridic, militar, economic și informațional reclamă instrumente analitice capabile să surprindă relațiile dintre aceste dimensiuni și efectele sistemice produse de interacțiunea lor.

În acest context, noile concepte propuse în prezenta cercetare sunt dezvoltate pornind de la două criterii metodologice fundamentale. Primul constă în identificarea limitelor explicative ale conceptelor existente în raport cu obiectul cercetării. Al doilea urmărește formularea unor noțiuni care să permită analiza relațiilor dintre componentele Ecosistemului Strategic Maritim și evaluarea efectelor produse asupra arhitecturii de securitate.

Din această perspectivă, fiecare concept introdus răspunde unei întrebări analitice distincte.

Ecosistemul Strategic Maritim explică unitatea fundamentală de analiză și descrie ansamblul relațiilor dintre actori, infrastructuri, norme juridice, tehnologii și procese strategice.

Centrul de Greutate Strategic Maritim explică de ce anumite spații maritime, infrastructuri sau noduri logistice concentrează simultan interese juridice, economice, energetice, tehnologice și militare și generează efecte sistemice asupra întregului ecosistem.

Convergența Strategică Maritimă explică modul în care interacțiunea dintre aceste dimensiuni produce efecte emergente care nu pot fi deduse prin analiza izolată a fiecărui domeniu.

Reziliența Strategică Maritimă descrie capacitatea ecosistemului de a-și menține funcțiile esențiale în condiții de perturbare majoră.

Elasticitatea Strategică Maritimă explică procesele prin care ecosistemul nu doar rezistă șocurilor externe, ci își adaptează structura și își modifică modul de funcționare pentru a răspunde unui mediu strategic aflat într-o transformare continuă.

Superioritatea Cognitivă Maritimă evidențiază capacitatea unui actor de a integra informațiile disponibile, de a anticipa evoluțiile mediului strategic și de a genera avantaje decizionale în cadrul ecosistemului.

Prin urmare, aceste concepte nu descriu componente independente, ci dimensiuni complementare ale aceluiași model explicativ, fiecare contribuind la înțelegerea funcționării Ecosistemului Strategic Maritim.

Matrice- Justificarea conceptuală a noțiunilor dezvoltate în cadrul Ecosistemului Strategic Maritim

Concept propus	Concept(e) consacrat(e)	Ce explică literatura existentă	Limita identificată	Valoarea adăugată a noului concept
Ecosistem Strategic Maritim	System, Architecture, Network	Organizarea și funcționarea componentelor	Nu surprind caracterul adaptiv și relațiile emergente	Introduce o nouă unitate sistemică de analiză
Centru de Greutate Strategic Maritim	Centre of Gravity, Chokepoints	Elemente decisive sau spații strategice	Accent pe actor sau pe poziția geografică	Explică nodurile în care converg simultan interese juridice, economice, energetice, informaționale și militare
Convergență Strategică Maritimă	Integrated Security, Multi-Domain Operations	Cooperarea dintre domenii	Nu explică efectele emergente produse de interdependență	Analizează procesele de convergență și transformarea ecosistemului
Reziliență Strategică Maritimă	Resilience	Capacitatea de rezistență și recuperare	Accent limitat asupra adaptării sistemice	Integrează continuitatea funcțională la nivelul ecosistemului
Elasticitate Strategică Maritimă	Robustness, Adaptation	Rezistență sau adaptare punctuală	Nu explică modificarea structurii sistemului	Evidențiază transformarea ecosistemului sub influența șocurilor strategice
Superioritate Cognitivă Maritimă	Maritime Domain Awareness, Information Superiority	Cunoașterea situației și superioritatea informațională	Accent predominant informațional	Introduce dimensiunea anticipării și a avantajului decizional strategic

4.2.1 Justificarea conceptuală a Centrului de Greutate Strategic Maritim (MSCoG)

Conceptul de **Centru de Greutate** ocupă un loc central în teoria militară clasică și în doctrina operațională contemporană. Formulată inițial de Carl von Clausewitz și ulterior dezvoltat în doctrina NATO și în planificarea operațională aliată, acesta desemnează acea sursă principală de putere, voință sau capacitate a unui actor, a cărei afectare produce diminuarea semnificativă a

potențialului adversarului. În această accepțiune, centrul de greutate este analizat în raport cu un actor individual și cu obiectivele unui conflict militar.

În domeniul maritim, literatura utilizează frecvent concepte precum *chokepoints*, *strategic maritime corridors*, *sea lines of communication* sau *critical maritime infrastructure* pentru a descrie importanța anumitor spații maritime. Aceste noțiuni explică relevanța geografică, economică sau militară a unor zone precum Strâmtoarea Hormuz, Bosforul, Canalul Suez sau Marea Neagră, însă fiecare dintre ele analizează doar una sau câteva dimensiuni ale importanței strategice.

Transformările mediului de securitate maritimă demonstrează însă că valoarea strategică a unui spațiu nu mai poate fi explicată exclusiv prin poziția sa geografică, prin controlul rutelor maritime sau prin prezența unor capacități militare. În prezent, importanța unui spațiu maritim rezultă din suprapunerea și interdependența unor interese juridice, economice, energetice, tehnologice, informaționale și militare, a căror convergență produce efecte asupra întregului ecosistem strategic.

Pornind de la această constatare, prezentul studiu introduce conceptul de **Centru de Greutate Strategic Maritim (Maritime Strategic Centre of Gravity – MSCoG)**. Spre deosebire de accepțiunea clausewitziană, utilizată pentru identificarea punctului decisiv al unui actor într-un conflict, MSCoG desemnează un **nod strategic al Ecosistemului Strategic Maritim**, caracterizat prin concentrarea simultană a intereselor și funcțiilor critice, capabil să genereze efecte sistemice asupra întregii arhitecturi de securitate.

Această redefinire deplasează accentul analitic de la vulnerabilitatea unui actor la analiza relațiilor dintre componentele ecosistemului. În consecință, un MSCoG poate fi reprezentat de un spațiu maritim, de o infrastructură critică, de un coridor energetic sau de un ansamblu funcțional a cărui perturbare produce efecte în cascadă asupra dimensiunilor juridice, economice, energetice, informaționale și militare.

Conceptul permite astfel evaluarea importanței strategice nu numai prin prisma localizării geografice, ci și prin intensitatea relațiilor pe care un anumit nod le generează în cadrul Ecosistemului Strategic Maritim. În această perspectivă, Bosforul, Strâmtoarea Hormuz, Canalul Suez sau Marea Neagră pot fi analizate nu doar ca puncte de trecere sau centre de greutate operațională, ci ca veritabile Centre de Greutate Strategice Maritime, a căror funcționare influențează simultan securitatea regională și globală.

Matrice- Justificarea conceptuală a Centrului de Greutate Strategic Maritim MSCoG

Concept consacrat	Ce explică	Limită	Contribuția prezentului studiu
Centre of Gravity (Clausewitz)	Elementul decisiv al puterii unui actor	Centrat asupra actorului și conflictului	Analiza nodurilor strategice ale ecosistemului
Chokepoints	Importanța geografică	Accent predominant geografic	Integrarea dimensiunilor juridică, energetică, economică și tehnologică
Sea Lines of Communication	Fluxurile maritime	Nu explică efectele sistemice	Analiza relațiilor dintre fluxuri și ecosistem
Critical Maritime Infrastructure	Vulnerabilitatea infrastructurilor	Analiză sectorială	Integrarea infrastructurilor în arhitectura strategică

4.2.2. Justificarea conceptuală a Convergenței Strategice Maritime (MSC)

Conceptul de convergență ocupă un loc important în literatura contemporană privind securitatea și studiile strategice, fiind utilizat pentru a descrie procesele prin care actori, capacități sau domenii distincte cooperează în vederea atingerii unor obiective comune. În domeniul militar, această evoluție este reflectată prin dezvoltarea conceptelor de **joint operations**, **multi-domain operations**, **integrated deterrence** și **comprehensive approach**, toate având în comun ideea coordonării resurselor și a sincronizării acțiunilor.

În domeniul securității maritime, Geoffrey Till, Christian Bueger și Sam Bateman au evidențiat caracterul multidimensional al mediului maritim și necesitatea cooperării dintre instituțiile civile și militare, dintre actorii naționali și internaționali și dintre diferitele domenii de politică publică. În mod similar, documentele NATO și ale Uniunii Europene promovează integrarea domeniilor terestru, aerian, maritim, cibernetic și spațial, precum și dezvoltarea unor arhitecturi comune de securitate.

Cu toate acestea, literatura existentă tratează convergența predominant ca **proces de coordonare** sau **integrare funcțională**. Accentul este pus asupra mecanismelor de cooperare, interoperabilității și sincronizării acțiunilor, fără a explica în mod suficient modul în care interacțiunea continuă dintre aceste componente generează proprietăți noi la nivelul întregului sistem strategic.

În cadrul Ecosistemului Strategic Maritim, convergența nu reprezintă doar cooperarea dintre instituții sau integrarea capabilităților. Ea desemnează procesul prin care relațiile dintre dimensiunile juridică, militară, economică, tehnologică, energetică și informațională produc efecte emergente care modifică funcționarea întregului ecosistem.

Pornind de la această perspectivă, prezentul studiu introduce conceptul de **Convergență Strategică Maritimă (Maritime Strategic Convergence – MSC)**, definit ca procesul dinamic prin care interacțiunea simultană dintre actori, infrastructuri, tehnologii, norme juridice și procese strategice generează noi forme de organizare, adaptare și influență în cadrul Ecosistemului Strategic Maritim.

Spre deosebire de conceptele consacrate de integrare sau cooperare, Convergența Strategică Maritimă nu descrie doar existența unor relații între componente, ci explică modul în care aceste relații produc efecte cumulative și transformă arhitectura de securitate. Astfel, modificările produse într-un singur domeniu – de exemplu dezvoltarea inteligenței artificiale, protecția infrastructurilor submarine sau schimbarea cadrului juridic internațional – generează efecte succesive asupra tuturor celorlalte componente ale ecosistemului.

Această abordare permite interpretarea securității maritime ca proces evolutiv, caracterizat prin adaptare continuă și interdependență, depășind explicațiile bazate exclusiv pe cooperare instituțională sau pe coordonarea operațională. În această logică, Summitul NATO de la Ankara ilustrează nu doar integrarea politicilor de securitate, ci apariția unei veritabile convergențe strategice între dimensiunile juridică, tehnologică, energetică, militară și informațională ale spațiului euro-atlantic.

Matrice- Justificarea conceptului de Convergență Strategică Maritimă

Concept consacrat	Ce explică	Limită	Contribuția prezentului studiu
Joint Operations	Coordonarea forțelor	Accent operațional	Analizează relațiile sistemice dintre toate dimensiunile ecosistemului
Multi-Domain Operations	Integrarea domeniilor operaționale	Predominant militar	Include dimensiunile juridică, economică, energetică și tehnologică
Comprehensive Approach	Cooperarea instituțională	Accent pe mecanismele de coordonare	Explică efectele emergente produse prin interdependență
Integrated Security	Integrarea politicilor	Nu explică transformarea ecosistemului	Analizează procesele de convergență care modifică arhitectura strategică
Convergență Strategică Maritimă (MSC)	Procesul de convergență dintre toate componentele Ecosistemului Strategic Maritim	—	Explică modul în care interdependența produce transformări structurale și efecte sistemice

Observație metodologică

Dacă Ecosistemul Strategic Maritim reprezintă unitatea fundamentală de analiză, iar Centrul de Greutate Strategic Maritim identifică nodurile critice ale acestuia, Convergența Strategică Maritimă explică mecanismul prin care interacțiunea dintre componente generează transformarea ecosistemului.

4.2.3. Justificarea conceptuală a Elasticității Strategice Maritime (MSEL)

Conceptul de **elasticitate** este consacrat în domenii precum fizica, economia, teoria organizațională și analiza sistemelor complexe, unde descrie capacitatea unui sistem de a-și modifica structura sau comportamentul ca răspuns la variațiile mediului extern, fără a-și pierde identitatea funcțională. În studiile de securitate și în literatura privind mediile maritime, utilizarea acestui concept este însă limitată, cercetările concentrându-se în principal asupra noțiunii de **reziliență**, asociată capacității de rezistență și recuperare în urma unor perturbări.

În documentele NATO, ale Uniunii Europene și în literatura privind protecția infrastructurilor critice, accentul este plasat asupra consolidării rezilienței prin dezvoltarea unor mecanisme capabile să reducă vulnerabilitățile și să asigure continuitatea funcțiilor esențiale. Această abordare este indispensabilă în gestionarea crizelor, însă descrie predominant capacitatea unui sistem de a absorbi șocurile și de a reveni la o stare funcțională.

Analiza transformărilor recente ale mediului strategic maritim evidențiază însă că, în numeroase situații, revenirea la configurația anterioară nu mai este posibilă și nici necesară. Introducerea tehnologiilor autonome, dezvoltarea inteligenței artificiale, modificarea lanțurilor logistice globale, apariția unor noi forme de conflict hibrid și transformarea arhitecturilor instituționale generează schimbări structurale permanente. În aceste condiții, avantajul strategic nu mai aparține exclusiv actorilor capabili să reziste perturbărilor, ci celor care își pot adapta rapid structura, procesele și mecanismele de funcționare fără a-și pierde coerența strategică.

Pornind de la această observație, prezentul studiu introduce conceptul de **Elasticitate Strategică Maritimă (Maritime Strategic Elasticity – MSEL)**, definit ca **proprietatea Ecosistemului Strategic Maritim de a-și modifica structura, relațiile interne și mecanismele de funcționare pentru a răspunde transformărilor mediului strategic, menținându-și în același timp capacitatea de a-și îndeplini obiectivele fundamentale.**

Spre deosebire de reziliență, care urmărește conservarea funcționalității în condiții de perturbare, elasticitatea descrie **capacitatea de transformare controlată** a ecosistemului. Ea nu presupune revenirea la configurația inițială, ci adaptarea continuă la noi condiții strategice prin reorganizarea relațiilor dintre actori, infrastructuri, tehnologii, norme juridice și procese decizionale.

În cadrul Ecosistemului Strategic Maritim, elasticitatea se manifestă prin integrarea noilor tehnologii, dezvoltarea unor forme inovatoare de cooperare, adaptarea arhitecturilor instituționale, modificarea doctrinelor operaționale și redefinirea priorităților strategice. Summitul NATO de la Ankara ilustrează această evoluție prin orientarea către sisteme autonome, inteligență artificială, protecția infrastructurilor submarine, integrarea multidomeniu și consolidarea interoperabilității, elemente care reflectă nu doar reziliența alianței, ci și capacitatea acesteia de a-și transforma propriul model de funcționare.

Prin urmare, **Elasticitatea Strategică Maritimă** completează conceptul de Reziliență Strategică Maritimă, fără a-l substitui. Cele două concepte descriu procese complementare: reziliența explică menținerea funcționalității în condiții de perturbare, în timp ce elasticitatea explică transformarea ecosistemului ca răspuns la modificările structurale ale mediului strategic.

Matrice- Justificarea conceptului de Elasticitate Strategică Maritimă

Concept consacrat	Ce explică	Limită	Contribuția prezentului studiu
Resilience	Capacitatea de rezistență și recuperare	Accent pe continuitate	Introduce dimensiunea transformării controlate
Adaptation	Ajustarea la schimbare	Explică procese punctuale	Analizează modificarea întregului ecosistem strategic
Organizational Agility	Flexibilitatea organizațiilor	Nivel organizațional	Extinde analiza la nivelul arhitecturii maritime
Transformational Change	Schimbarea structurală	Nu este integrată într-un model strategic maritim	Corelează transformarea cu funcționarea ecosistemului
Elasticitate Strategică Maritimă (MSEL)	Capacitatea Ecosistemului Strategic Maritim de a se transforma fără a-și pierde funcțiile strategice fundamentale	—	Explică adaptarea structurală continuă a ecosistemului în raport cu evoluția mediului strategic

Relația dintre Reziliența Strategică Maritimă și Elasticitatea Strategică Maritimă



4.2.4. Justificarea conceptuală a Superiorității Cognitive Maritime (MCS)

Transformarea mediului strategic contemporan a determinat deplasarea progresivă a avantajului strategic de la superioritatea exclusiv militară către capacitatea actorilor de a genera, integra și valorifica informația în procesul decizional. În literatura de specialitate au fost dezvoltate concepte precum **Information Superiority**, **Decision Superiority**, **Maritime Domain Awareness**, **Situational Awareness**, precum și, mai recent, **Cognitive Warfare**, fiecare dintre acestea evidențiind importanța informației și a cunoașterii în obținerea avantajului strategic.

În domeniul maritim, conceptul de **Maritime Domain Awareness (MDA)** reprezintă una dintre principalele referințe doctrinare. Acesta urmărește dezvoltarea unei imagini operaționale comune prin colectarea, integrarea și distribuirea informațiilor privind activitățile desfășurate în spațiul maritim. Documentele Organizației Maritime Internaționale (IMO), NATO și ale Uniunii

Europene acordă o importanță deosebită MDA ca instrument destinat prevenirii riscurilor și îmbunătățirii procesului decizional.

Cu toate acestea, analiza comparativă a literaturii evidențiază faptul că majoritatea conceptelor consacrate se concentrează asupra **cunoașterii situației existente**, asupra colectării informațiilor sau asupra superiorității informaționale. Ele explică într-o măsură limitată procesele prin care informația este transformată în **capacitate de anticipare strategică**, în adaptare instituțională și în avantaj decizional la nivelul întregului ecosistem.

În cadrul Ecosistemului Strategic Maritim, informația nu reprezintă un scop în sine, ci resursa care permite înțelegerea relațiilor dintre componentele ecosistemului și anticiparea transformărilor acestuia. Superioritatea strategică nu rezultă exclusiv din volumul informațiilor disponibile, ci din capacitatea de a interpreta corect interdependențele dintre dimensiunile juridică, militară, economică, tehnologică, energetică și informațională și de a transforma această înțelegere în decizii eficiente.

Pornind de la această perspectivă, prezentul studiu introduce conceptul de **Superioritate Cognitivă Maritimă (Maritime Cognitive Superiority – MCS)**, definit ca **capacitatea unui actor de a înțelege, anticipa și influența evoluția Ecosistemului Strategic Maritim prin integrarea cunoașterii multidimensionale în procesul decizional strategic**.

Spre deosebire de conceptele consacrate de superioritate informațională sau de conștientizare a domeniului maritim, Superioritatea Cognitivă Maritimă nu se limitează la colectarea și procesarea informației. Ea presupune identificarea relațiilor sistemice dintre componentele ecosistemului, anticiparea efectelor produse de modificarea acestora și formularea unor decizii capabile să influențeze evoluția întregii arhitecturi strategice.

În această logică, avantajul strategic este determinat nu doar de accesul la informații, ci și de capacitatea actorilor de a interpreta rapid schimbările produse în Centrele de Greutate Strategice Maritime, de a evalua procesele de Convergență Strategică Maritimă, de a aprecia nivelul de Reziliență și Elasticitate Strategică Maritimă și de a adapta în mod corespunzător deciziile politice, juridice și militare.

Aplicarea cadrului conceptual asupra Summitului NATO de la Ankara confirmă relevanța acestui concept. Accentul pus asupra inteligenței artificiale, schimbului de informații, integrării multidomeniu și anticipării amenințărilor reflectă o orientare doctrinară în care avantajul strategic este asociat tot mai mult capacității cognitive colective a alianței și mai puțin superiorității militare tradiționale.

Prin urmare, **Superioritatea Cognitivă Maritimă** reprezintă componenta integratoare a arhitecturii conceptuale dezvoltate în prezenta cercetare. Ea valorifică informațiile generate de întregul Ecosistem Strategic Maritim și transformă cunoașterea sistemică într-un avantaj strategic și decizional.

Matrice- Justificarea conceptului de Superioritate Cognitivă Maritimă

Concept consacrat	Ce explică	Limită	Contribuția prezentului studiu
Maritime Domain Awareness (MDA)	Cunoașterea situației maritime	Accent pe monitorizare și colectarea informațiilor	Introduce anticiparea evoluției ecosistemului
Information Superiority	Superioritatea informațională	Accent pe volum și acces la informație	Transformă informația în avantaj strategic
Decision Superiority	Superioritatea procesului decizional	Centrată pe decizie	Integrează analiza sistemică a ecosistemului maritim
Cognitive Warfare	Influențarea proceselor cognitive	Accent pe conflict și influență	Extinde analiza către anticipare, adaptare și guvernanta strategică
Superioritate Cognitivă Maritimă (MCS)	Capacitatea de a înțelege, anticipa și influența evoluția Ecosistemului Strategic Maritim prin integrarea cunoașterii multidimensionale	—	Transformă cunoașterea sistemică în avantaj strategic și decizional

4.2.5. Relațiile dintre conceptele dezvoltate în cadrul Ecosistemului Strategic Maritim

Conceptele dezvoltate în cadrul prezentei cercetări nu reprezintă noțiuni independente, ci componente interdependente ale unei arhitecturi conceptuale unitare. **Ecosistemul Strategic Maritim** constituie unitatea fundamentală de analiză. În interiorul acestuia, **Centrele de Greutate Strategice Maritime** identifică nodurile în care se concentrează interesele strategice. **Convergența Strategică Maritimă** explică procesele prin care interacțiunea dintre componente generează transformări sistemice. **Reziliența Strategică Maritimă** descrie capacitatea ecosistemului de a-și menține funcțiile esențiale în condiții de perturbare, iar **Elasticitatea Strategică Maritimă** evidențiază capacitatea acestuia de a se adapta și transforma fără a-și pierde coerența strategică. La rândul său, **Superioritatea Cognitivă Maritimă** valorifică informațiile generate de întregul ecosistem și permite anticiparea evoluțiilor, formularea deciziilor și obținerea avantajului strategic.

Împreună, aceste concepte alcătuiesc o arhitectură conceptuală integrată, destinată analizei securității maritime contemporane dintr-o perspectivă sistemică, interdisciplinară și anticipativă. În această formă, ele nu urmăresc înlocuirea conceptelor consacrate în literatura de specialitate, ci completarea și extinderea acestora prin dezvoltarea unui cadru explicativ adaptat complexității mediului strategic al secolului XXI.

4.3. Necesitatea unei noi arhitecturi conceptuale pentru analiza securității maritime contemporane

Analiza doctrinară realizată în capitolul anterior evidențiază faptul că evoluția gândirii maritime nu s-a desfășurat prin abandonarea teoriilor consacrate, ci prin extinderea progresivă a obiectului de analiză. De la teoria puterii maritime formulată de Alfred Thayer Mahan și principiile strategiei maritime dezvoltate de Julian Corbett, până la abordările contemporane privind securitatea maritimă, guvernanta și amenințările hibride, fiecare generație de autori a răspuns provocărilor specifice contextului istoric în care a elaborat propriul model explicativ.

Această evoluție demonstrează robustețea literaturii de specialitate și capacitatea acesteia de a integra succesiv noi dimensiuni ale spațiului maritim. În același timp însă, analiza comparativă a

evidențiat existența unui spațiu explicativ care rămâne insuficient acoperit. Niciuna dintre teoriile consacrate nu urmărește simultan interdependențele dintre dreptul internațional, infrastructurile critice submarine, economia maritimă, securitatea energetică, tehnologiile emergente, inteligența artificială și capacitățile militare. Fiecare dintre aceste dimensiuni este analizată riguros în cadrul propriului domeniu disciplinar, însă relațiile dintre ele sunt rareori transformate în obiect principal al cercetării.

Această observație nu reprezintă o critică adresată literaturii existente. Dimpotrivă, ea confirmă faptul că fiecare model doctrinar explică riguros fenomenul pentru care a fost conceput. Problema nu constă în insuficiența acestor teorii, ci în modificarea profundă a mediului strategic. În prezent, securitatea maritimă este influențată simultan de factori juridici, economici, tehnologici, energetici, informaționali și militari, iar efectele produse de interacțiunea acestora depășesc limitele explicațiilor sectoriale.

În ultimele două decenii, marea a încetat să mai reprezinte exclusiv spațiul în care statele își proiectează puterea navală. Ea a devenit infrastructura critică a globalizării. Cablurile submarine transportă majoritatea comunicațiilor digitale mondiale, conductele offshore și terminalele maritime susțin securitatea energetică, porturile reprezintă noduri logistice esențiale pentru comerțul internațional, iar platformele digitale permit coordonarea în timp real a activităților comerciale și militare. În aceste condiții, afectarea unui singur element poate genera efecte în lanț asupra întregului sistem.

Atacurile asupra cablurilor submarine, sabotarea infrastructurilor energetice offshore, perturbarea navigației prin interferențe asupra sistemelor GNSS, utilizarea inteligenței artificiale în procesul decizional militar și dezvoltarea sistemelor autonome demonstrează că frontierele dintre domeniile tradiționale ale securității au devenit din ce în ce mai permeabile. Evenimente care, în trecut, ar fi fost analizate separat — un incident naval, un atac cibernetic, o întrerupere a fluxurilor energetice sau o perturbare a comunicațiilor — produc astăzi efecte cumulative și trebuie înțelese ca manifestări ale aceluiași sistem strategic.

În acest context, se produce o schimbare fundamentală a obiectului cercetării. Dacă literatura clasică era orientată către analiza actorilor, a flotelor, a doctrinelor navale sau a amenințărilor individuale, cercetarea contemporană este chemată să explice modul în care relațiile dintre aceste componente generează securitate, vulnerabilitate, adaptare sau instabilitate. Cu alte cuvinte, unitatea fundamentală de analiză nu mai este reprezentată exclusiv de componentele sistemului, ci de ecosistemul format prin interdependența acestora.

În prezenta cercetare, acest ecosistem este definit ca **Ecosistemul Strategic Maritim**, înțeles ca ansamblul relațiilor funcționale dintre dimensiunile juridică, militară, economică, energetică, tehnologică, informațională și instituțională care modelează securitatea spațiului maritim. Ecosistemul nu reprezintă o structură organizațională și nici o instituție nouă. El constituie un instrument conceptual destinat analizei sistemice a securității maritime și descrie modul în care fiecare dintre aceste dimensiuni influențează funcționarea întregului sistem.

În această perspectivă, securitatea maritimă nu mai poate fi explicată exclusiv prin raportare la controlul mării, la superioritatea navală sau la capacitatea de răspuns militar. Ea apare ca o **proprietate emergentă** a interacțiunii dintre componentele ecosistemului strategic maritim. Stabilitatea sau vulnerabilitatea sistemului nu depind doar de performanța fiecărei componente analizate separat, ci de intensitatea și calitatea relațiilor existente între acestea.

Figura 3. Arhitectura Ecosistemului Strategic Maritim.

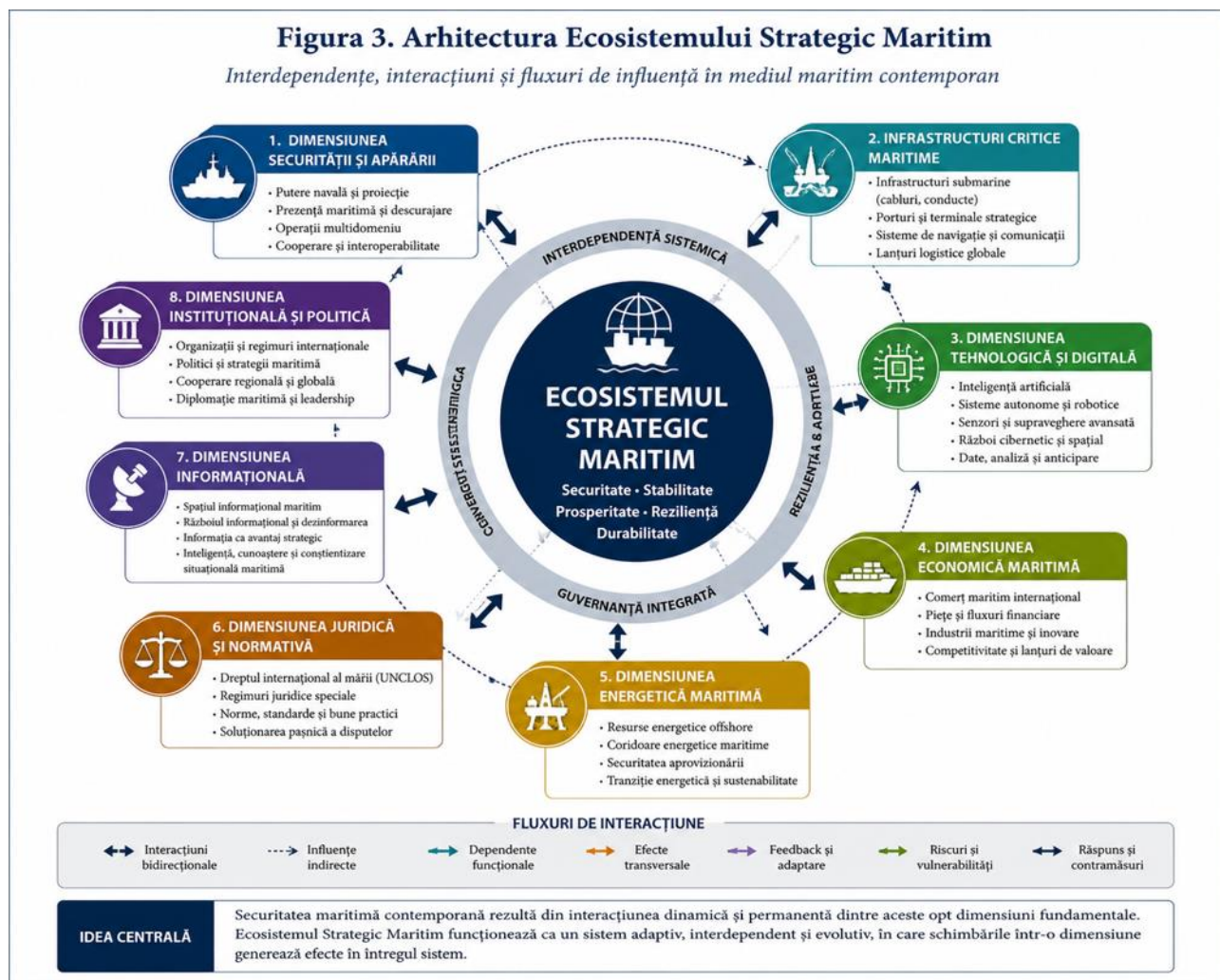


Figura 3 sintetizează arhitectura conceptuală propusă în cadrul prezentei cercetări. Spre deosebire de modelele doctrinare analizate anterior, în care accentul cade asupra unei dimensiuni dominante (putere, strategie, securitate, guvernanță sau amenințări), modelul propus tratează securitatea maritimă ca rezultat al interacțiunii permanente dintre opt dimensiuni fundamentale. În această perspectivă, ecosistemul strategic maritim reprezintă unitatea integrată de analiză a cercetării și fundamentul dezvoltării conceptelor prezentate în capitolul următor.

Figura reprezintă punctul de plecare al contribuției originale dezvoltate în capitolele următoare. Ea evidențiază faptul că dreptul internațional, infrastructurile critice, economia maritimă, securitatea energetică, tehnologiile emergente, capacitățile militare și mecanismele de guvernanță nu mai pot fi analizate independent, ci trebuie înțelese ca elemente interconectate ale aceluiași sistem strategic. În acest model, fiecare componentă exercită influență asupra celorlalte, iar securitatea rezultată este expresia funcționării coerente a întregului ecosistem.

Recunoașterea Ecosistemului Strategic Maritim ca unitate fundamentală de analiză creează premisele dezvoltării unei noi arhitecturi conceptuale. Conceptele prezentate în secțiunile următoare nu sunt introduse simultan și nici nu reprezintă simple exerciții terminologice. Ele apar succesiv, ca răspuns la fenomene observate pe parcursul cercetării și descriu diferite dimensiuni ale funcționării ecosistemului. Graviția Strategică Maritimă explică mecanismele prin care anumite spații maritime concentrează interese și resurse strategice; Convergența Strategică Maritimă descrie interdependența dintre dimensiunile sistemului; Superioritatea Cognitivă Maritimă evidențiază rolul informației și al inteligenței artificiale în procesul decizional; iar Reziliența și Elasticitatea

Strategică Maritimă explică modul în care ecosistemul rezistă și se adaptează în fața perturbărilor majore.

Prin urmare, Capitolul 3 nu urmărește construirea unei teorii alternative a securității maritime, ci dezvoltarea unui cadru conceptual integrator, capabil să reunească într-o perspectivă unitară contribuțiile dreptului internațional, studiilor strategice, economiei maritime, guvernantei și tehnologiilor emergente. Acest cadru va constitui fundamentul metodologic utilizat ulterior pentru analiza Summitului NATO de la Ankara și pentru evaluarea transformării arhitecturii de securitate euro-atlantice. În continuare sunt dezvoltate succesiv componentele arhitecturii conceptuale propuse.

4.4. Centrul de Greutate Strategic Maritim – concentrarea nodurilor, funcțiilor și intereselor strategice în Ecosistemul Strategic Maritim

Odată definit Ecosistemul Strategic Maritim ca unitate fundamentală de analiză, apare necesitatea explicării unui fenomen observabil în toate regiunile maritime de importanță strategică: tendința anumitor spații de a concentra simultan interese militare, economice, juridice, energetice și tehnologice. Literatura consacrată descrie separat importanța poziției geografice, valoarea rutelor comerciale, relevanța infrastructurilor critice sau rolul capacităților navale, însă nu oferă un concept integrator care să explice de ce aceste elemente tind să se acumuleze în aceleași zone și de ce anumite spații maritime dobândesc o importanță strategică disproporționată față de dimensiunea lor geografică.

Analiza evoluțiilor recente demonstrează că această concentrare nu este întâmplătoare. Marea Neagră, Mediterana Orientală, Strâmtoarea Bosfor, Strâmtoarea Hormuz, Bab el-Mandeb, Canalul Suez sau Strâmtoarea Taiwan reprezintă exemple de spații în care converg infrastructuri critice, coridoare comerciale, interese energetice, prezență militară, competiție geopolitică și norme juridice complexe. Importanța acestor regiuni nu poate fi explicată printr-un singur factor. Ea rezultă din acumularea și interacțiunea simultană a unor factori multipli care generează o capacitate crescută de atragere a intereselor strategice.

Pentru descrierea acestui fenomen, prezenta cercetare propune conceptul de **Centrul de Greutate Strategic Maritim (MSCoG)**

Centrul de Greutate Strategic Maritim (MSCoG) poate fi definit ca **proprietatea unui spațiu maritim de a atrage, concentra și menține interese strategice multiple, ca rezultat al interacțiunii dintre poziția geografică, infrastructurile critice, fluxurile comerciale, resursele energetice, tehnologiile emergente, cadrul juridic și prezența actorilor statali și nestatali.**

Conceptul nu trebuie confundat cu importanța geografică în sens clasic și nici cu noțiunea de putere maritimă dezvoltată de Alfred Thayer Mahan. Mahan explică modul în care controlul mării contribuie la afirmarea puterii unui stat. Gravitația Strategică Maritimă nu descrie puterea unui actor, ci caracteristicile unui spațiu. Accentul se mută astfel de la stat către mediul strategic în care acesta acționează.

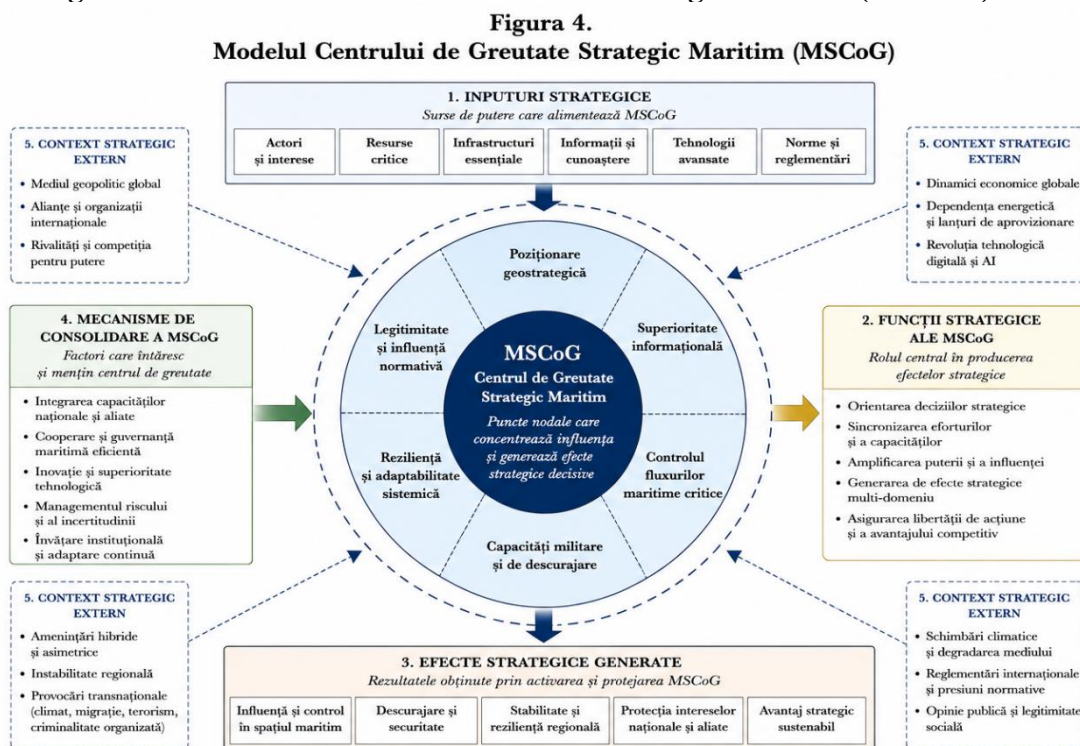
În aceeași măsură, conceptul diferă de celebrul *centre of gravity* formulat de Carl von Clausewitz. Centrul de greutate desemnează acel element a cărui neutralizare produce colapsul adversarului într-un conflict. Centrul de Greutate Strategic Maritim (MSCoG) nu urmărește identificarea unui punct vulnerabil și nici nu are un caracter exclusiv operațional. Ea exprimă intensitatea cu care un spațiu maritim concentrează valori strategice și generează competiție între actori.

Diferențele sunt evidente și în raport cu teoriile geopolitice clasice ale lui Halford Mackinder și Nicholas Spykman. Heartland-ul și Rimland-ul explică distribuția globală a puterii prin raportare la poziția geografică și la controlul unor regiuni continentale sau litorale. În schimb, Gravitația Strategică Maritimă nu este determinată exclusiv de geografie. Poziția geografică reprezintă doar una dintre componentele unui sistem în care infrastructurile digitale submarine,

terminalele energetice, tehnologiile autonome, regimul juridic aplicabil și capacitatea de integrare informațională influențează în aceeași măsură valoarea strategică a spațiului maritim.

Această diferență este esențială deoarece reflectă transformările produse în mediul strategic contemporan. În trecut, controlul unei strâmțori sau al unei rute maritime era determinat aproape exclusiv de considerente geografice și militare. În prezent, valoarea strategică a aceluiași spațiu este amplificată de existența cablurilor submarine de comunicații, a conductelor offshore, a infrastructurilor portuare inteligente, a sistemelor autonome de supraveghere și a rețelelor digitale care susțin funcționarea economiei globale. Greutatea strategică rezultă astfel din convergența acestor elemente și nu din importanța lor individuală.

Figura 4. Modelul Centrului de Greutate Strategic Maritim (MSCoG)



Notă: MSCoG reprezintă nucleul capacității strategice maritime prin care sunt integrate și sincronizate resursele, capabilitățile și funcțiile critice pentru a produce efecte strategice decisive într-un mediu complex, incert și dinamic.

Modelul evidențiază că poziția geografică, infrastructurile critice, resursele energetice, economia maritimă, tehnologiile emergente, capabilitățile militare și cadrul juridic nu acționează independent, ci formează un ansamblu dinamic de interdependențe. Cu cât convergența acestor componente este mai ridicată, cu atât crește gravitația strategică a spațiului analizat și, implicit, interesul actorilor regionali și globali pentru controlul, protejarea sau influențarea acestuia.

Analiza Mării Negre confirmă utilitatea explicativă a acestui concept. Regiunea concentrează simultan coridoare comerciale, infrastructuri energetice, comunicații submarine, interese strategice ale NATO și ale Federației Ruse, regimuri juridice complexe și un nivel ridicat al competiției geopolitice. Importanța sa nu derivă dintr-o singură caracteristică, ci din suprapunerea tuturor acestor dimensiuni. În aceeași logică pot fi interpretate și Mediterana Orientală, Marea Roșie, Strâmtoarea Hormuz sau Strâmtoarea Taiwan, fiecare dintre acestea reprezentând un spațiu cu gravitație strategică ridicată, deși motivele concrete ale acestei gravitații diferă.

Conceptul de Centrul de Greutate Strategic Maritim (MSCoG) are și o importantă dimensiune prospectivă. El permite identificarea timpurie a spațiilor maritime susceptibile să devină centre ale competiției strategice înainte ca tensiunile să se manifeste deschis. Din această perspectivă, gravitația strategică poate constitui un instrument util atât pentru analiza doctrinară, cât și pentru planificarea strategică, evaluarea riscurilor și dezvoltarea politicilor de prevenire a conflictelor.

Prin urmare, Centrul de Greutate Strategic Maritim (MSCoG) nu reprezintă doar primul concept al arhitecturii dezvoltate în această cercetare, ci și punctul de plecare al unei noi modalități de interpretare a securității maritime. Dacă literatura clasică explica de ce statele caută să controleze marea, prezentul concept explică de ce anumite spații maritime concentrează în mod natural competiția strategică și devin noduri critice ale ecosistemului strategic maritim. Tocmai această concentrare generează etapa următoare a analizei: **Convergența Strategică Maritimă**, prin care diferitele dimensiuni ale ecosistemului încetează să mai funcționeze izolat și încep să producă efecte sistemice.

4.5. Convergența Strategică Maritimă – mecanismul sistemic al interdependenței maritime

Identificarea spațiilor caracterizate printr-o gravitație strategică ridicată reprezintă doar primul nivel al analizei. În realitate, valoarea strategică a unui spațiu maritim nu rezultă exclusiv din concentrarea unor infrastructuri, resurse sau actori, ci mai ales din relațiile care se dezvoltă între acestea. Gravitația strategică explică procesul de acumulare a intereselor, însă nu explică mecanismele prin care aceste interese încep să interacționeze, să se influențeze reciproc și să genereze efecte care depășesc suma componentelor individuale.

Analiza mediului strategic contemporan demonstrează că această interacțiune devine din ce în ce mai intensă. Deciziile juridice influențează securitatea energetică, dezvoltarea infrastructurilor critice modifică echilibrul militar regional, tehnologiile digitale transformă procesele decizionale, iar perturbarea unui singur element produce consecințe simultane asupra comerțului, comunicațiilor, apărării și stabilității regionale. În asemenea condiții, analiza fiecărei componente în mod izolat devine insuficientă pentru înțelegerea funcționării ansamblului.

Literatura de specialitate recunoaște existența acestor relații, însă le tratează de regulă din perspectiva fiecărei discipline în parte. Dreptul internațional analizează regimul juridic al spațiilor maritime, studiile strategice examinează competiția dintre actori, economia maritimă urmărește funcționarea lanțurilor logistice, iar cercetările privind securitatea cibernetică se concentrează asupra infrastructurilor digitale. Ceea ce lipsește este un concept capabil să descrie procesul prin care toate aceste dimensiuni funcționează simultan și produc efecte reciproce.

Pentru descrierea acestui fenomen, prezenta cercetare introduce conceptul de **Convergență Strategică Maritimă**.

Convergența Strategică Maritimă poate fi definită ca **procesul prin care dimensiunile juridică, militară, economică, energetică, tehnologică, informațională și instituțională ale ecosistemului strategic maritim devin progresiv interdependente, astfel încât modificarea uneia dintre ele produce efecte directe sau indirecte asupra funcționării întregului sistem.**

Conceptul propus depășește interpretările tradiționale privind cooperarea interinstituțională sau coordonarea multidomeniu. El nu descrie doar existența unor relații între domenii diferite, ci explică transformarea acestora într-un sistem unic, caracterizat prin feedback continuu, adaptare și influență reciprocă. În această perspectivă, convergența reprezintă mecanismul funcțional al Ecosistemului Strategic Maritim.

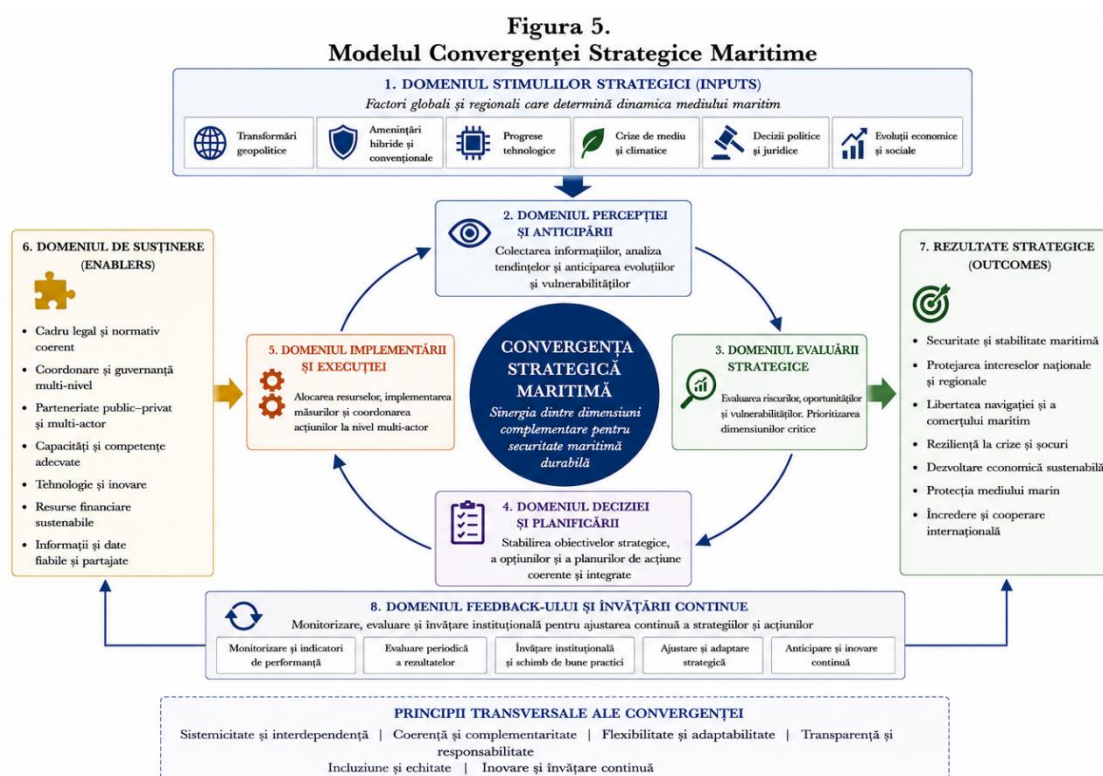
Importanța acestui concept devine evidentă în analiza evenimentelor recente. Sabotarea conductelor Nord Stream nu a produs doar consecințe energetice, ci a influențat securitatea europeană, dreptul internațional, strategiile NATO, investițiile în infrastructuri critice și politicile privind protecția cablurilor submarine. Atacurile asupra transportului comercial din Marea Roșie au generat simultan efecte economice, logistice, juridice și militare, determinând reorganizarea rutelor maritime și adaptarea strategiilor comerciale globale. În Marea Neagră, utilizarea dronelor maritime, protecția coridoarelor de export ale cerealelor și consolidarea infrastructurilor portuare demonstrează aceeași interdependență dintre dimensiunile juridică, militară, economică și tehnologică.

Aceste exemple confirmă faptul că mediul maritim contemporan funcționează ca un sistem complex. Vulnerabilitatea unei componente se transmite rapid celorlalte, iar soluțiile eficiente nu

mai pot fi concepute exclusiv în interiorul unei singure discipline. Dreptul internațional influențează libertatea navigației, aceasta condiționează fluxurile comerciale, fluxurile comerciale afectează securitatea energetică, iar toate aceste elemente modifică opțiunile strategice ale statelor și organizațiilor internaționale.

Convergența Strategică Maritimă trebuie diferențiată și de conceptele consacrate privind integrarea multidomeniu (*multi-domain operations*) sau abordarea *whole-of-government*. Acestea descriu modalități de coordonare operațională ori administrativă între instituții și domenii de activitate. Conceptul propus în această cercetare are un nivel de abstractizare superior. El nu privește exclusiv cooperarea actorilor, ci explică modul în care însăși structura ecosistemului strategic generează interdependențe care modifică permanent comportamentul întregului sistem.

Figura 5. Modelul Convergenței Strategice Maritime



Notă: Modelul ilustrează procesul ciclic și convergent prin care factorii externi sunt transformați în rezultate strategice prin integrarea celor patru domenii funcționale, susținute de enablers și alimentate de mecanisme de feedback și învățare continuă.

Figura ilustrează faptul că dimensiunile juridică, militară, economică, energetică, tehnologică și instituțională nu sunt dispuse ierarhic, ci formează o rețea de conexiuni reciproce. În centrul acestei rețele se află Ecosistemul Strategic Maritim, iar convergența reprezintă procesul prin care fiecare componentă influențează simultan funcționarea tuturor celorlalte.

Interpretarea figurii evidențiază că intensificarea convergenței produce două efecte majore. Primul constă în creșterea eficienței sistemului prin coordonarea actorilor și utilizarea integrată a resurselor disponibile. Al doilea constă în amplificarea vulnerabilităților sistemice, deoarece perturbarea unei singure componente poate genera efecte în cascadă asupra întregului ecosistem. Convergența strategică reprezintă astfel atât o sursă de avantaj competitiv, cât și un factor de risc, în funcție de nivelul de reziliență al sistemului.

Din această perspectivă, Convergența Strategică Maritimă devine mecanismul care explică trecerea de la analiza statică a componentelor către analiza dinamică a relațiilor dintre acestea. Ea oferă fundamentul conceptual necesar înțelegerii modului în care dreptul internațional, tehnologia, infrastructurile critice, economia maritimă și puterea militară se influențează reciproc și generează împreună securitate sau vulnerabilitate.

Recunoașterea acestui mecanism conduce însă la o nouă întrebare de cercetare. Dacă securitatea maritimă depinde de intensitatea convergenței dintre componentele ecosistemului, prin ce mecanisme poate sistemul să reziste șocurilor și să își păstreze funcționalitatea în condiții de criză? Răspunsul la această întrebare impune dezvoltarea următoarelor două concepte complementare ale arhitecturii propuse: **Reziliența Strategică Maritimă și Elasticitatea Strategică Maritimă**, care descriu capacitatea ecosistemului de a absorbi, adapta și depăși perturbările produse de mediul strategic contemporan.

4.6. Reziliența Strategică Maritimă și Elasticitatea Strategică Maritimă – două dimensiuni complementare ale adaptării ecosistemului strategic

Analiza gravitației și a convergenței strategice maritime demonstrează că securitatea maritimă contemporană este rezultatul unui sistem caracterizat prin interdependențe multiple și dinamice. Cu cât convergența dintre componente este mai ridicată, cu atât crește atât eficiența funcționării ecosistemului, cât și posibilitatea propagării rapide a efectelor generate de un incident local. Această caracteristică ridică o întrebare fundamentală: prin ce mecanisme își păstrează ecosistemul strategic maritim funcționalitatea atunci când este afectat de perturbări majore?

În literatura contemporană, răspunsul este asociat frecvent conceptului de reziliență. În domeniul infrastructurilor critice, al managementului riscurilor și al studiilor strategice, reziliența desemnează capacitatea unui sistem de a absorbi șocurile și de a-și continua funcționarea fără pierderea caracteristicilor sale esențiale. Conceptul a fost preluat și în documentele NATO și ale Uniunii Europene, devenind unul dintre pilonii arhitecturii moderne de securitate.

În domeniul maritim, reziliența este utilizată pentru a descrie capacitatea porturilor, infrastructurilor energetice offshore, rețelelor logistice, cablurilor submarine și instituțiilor maritime de a continua să funcționeze în condițiile producerii unor incidente naturale sau antropice. Din această perspectivă, reziliența reprezintă o condiție indispensabilă pentru continuitatea activităților economice, militare și instituționale.

Cu toate acestea, analiza ecosistemului strategic maritim evidențiază faptul că reziliența, deși necesară, nu este suficientă pentru explicarea comportamentului sistemului în condițiile competiției strategice contemporane. Numeroase perturbări produse în ultimii ani nu au fost urmate de o simplă revenire la starea anterioară, ci au determinat transformări structurale ale modului de funcționare a ecosistemului. Redirecționarea rutelor comerciale în urma atacurilor asupra transportului maritim din Marea Roșie, reorganizarea infrastructurilor energetice europene după sabotarea conductelor Nord Stream sau dezvoltarea accelerată a sistemelor autonome navale în contextul conflictului din Marea Neagră ilustrează situații în care sistemul nu revine la configurația inițială, ci își modifică structura pentru a continua să funcționeze.

Pornind de la această observație, prezenta cercetare introduce conceptul de **Elasticitate Strategică Maritimă**.

Elasticitatea Strategică Maritimă poate fi definită ca **capacitatea Ecosistemului Strategic Maritim de a se adapta, reorganiza și genera noi configurații funcționale ca răspuns la modificările produse în mediul strategic, fără pierderea coerenței sale operaționale și instituționale**.

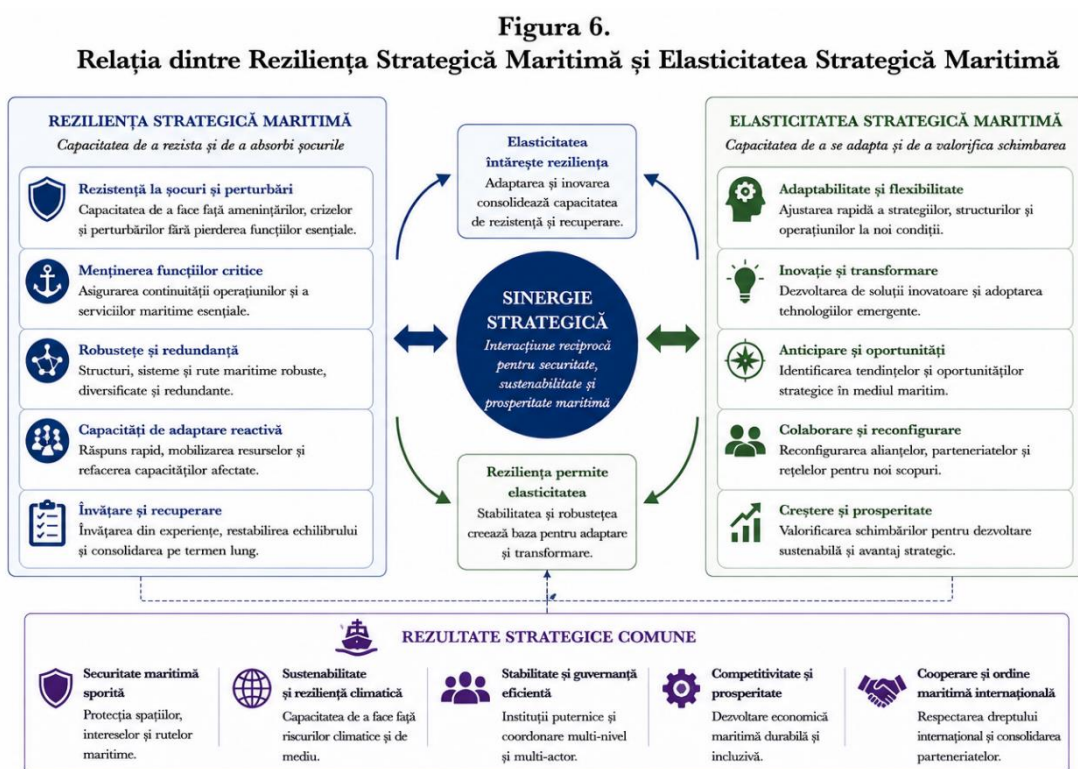
Diferența dintre cele două concepte este esențială. Reziliența urmărește menținerea funcționării sistemului și revenirea acestuia la un nivel acceptabil de performanță după producerea unui șoc. Elasticitatea presupune însă existența unei capacități suplimentare: aceea de a transforma perturbarea într-un proces de adaptare și inovare. În timp ce reziliența privește rezistența sistemului, elasticitatea privește evoluția sa.

Această distincție este deosebit de relevantă pentru securitatea maritimă contemporană. Într-un mediu caracterizat prin competiție strategică permanentă, schimbări tehnologice accelerate și apariția unor amenințări hibride, revenirea la situația anterioară nu este întotdeauna posibilă și nici întotdeauna dezirabilă. În multe situații, avantajul strategic aparține actorilor care reușesc să își

adapteze rapid infrastructurile, procedurile și mecanismele decizionale la noua configurație a mediului de securitate.

Conflictul din Ucraina oferă numeroase exemple în acest sens. Blocarea temporară a unor porturi nu a condus doar la măsuri de protecție suplimentare, ci și la dezvoltarea unor noi coridoare maritime, la accelerarea digitalizării proceselor logistice și la diversificarea rutelor comerciale. Ecosistemul strategic maritim nu a revenit la forma anterioară, ci și-a modificat structura pentru a răspunde noilor condiții. Aceasta reprezintă expresia elasticității strategice și nu doar a rezilienței.

Figura 6. Reziliența Strategică Maritimă versus Elasticitatea Strategică Maritimă



Notă: Reziliența strategică maritimă și elasticitatea strategică maritimă sunt complementare și interdependente. Împreună, ele contribuie la crearea unui ecosistem maritim sigur, adaptabil și prosper în fața provocărilor actuale și viitoare.

Figura compară cele două concepte și evidențiază faptul că reziliența urmărește absorbția șocului și menținerea funcționării sistemului, în timp ce elasticitatea descrie procesul prin care ecosistemul își modifică structura și dezvoltă noi forme de organizare pentru a răspunde transformărilor mediului strategic.

Interpretarea figurii evidențiază existența unei relații complementare între cele două concepte. Reziliența constituie condiția minimă a continuității funcționale, iar elasticitatea reprezintă condiția dezvoltării adaptive. Un ecosistem poate fi rezilient fără a fi elastic, dacă reușește doar să își mențină funcționarea. În schimb, un ecosistem cu un nivel ridicat de elasticitate este, în mod necesar, și rezilient, deoarece adaptarea presupune existența unei baze funcționale capabile să susțină procesul de transformare.

În cadrul arhitecturii conceptuale propuse, Reziliența Strategică Maritimă și Elasticitatea Strategică Maritimă nu sunt concepte concurente, ci dimensiuni complementare ale aceluiași proces de adaptare sistemică. Gravitația Strategică explică de ce anumite spații maritime concentrează interese strategice; Convergența Strategică explică modul în care aceste interese interacționează; iar Reziliența și Elasticitatea explică răspunsul ecosistemului atunci când această interdependență este supusă unor perturbări majore.

Analiza acestor mecanisme conduce însă la o nouă dimensiune a cercetării. Într-un ecosistem caracterizat prin convergență ridicată și adaptare continuă, avantajul strategic nu mai este determinat exclusiv de superioritatea militară sau economică, ci din ce în ce mai mult de capacitatea

actorilor de a colecta informații, de a anticipa evoluțiile și de a adopta decizii înaintea adversarului. Această transformare justifică introducerea ultimului concept al arhitecturii propuse – **Superioritatea Cognitivă Maritimă**, care reprezintă nivelul superior al funcționării Ecosistemului Strategic Maritim.

4.7. Superioritatea Cognitivă Maritimă – noua dimensiune a avantajului strategic

Transformările tehnologice produse în ultimele două decenii au modificat profund natura competiției strategice maritime. Dacă, în tradiția clasică, avantajul strategic era asociat în principal cu dimensiunea flotelor, controlul rutelor maritime sau superioritatea tehnologică a platformelor navale, mediul contemporan demonstrează că diferența decisivă dintre actori este determinată din ce în ce mai mult de capacitatea acestora de a colecta, integra, interpreta și valorifica informația într-un ritm superior adversarului.

Această schimbare nu reprezintă doar o evoluție tehnologică, ci o transformare conceptuală a modului în care este înțeleasă puterea maritimă. Într-un ecosistem caracterizat prin interdependențe multiple, avantajul nu mai aparține exclusiv actorului care dispune de cele mai importante resurse materiale, ci celui care reușește să transforme informația în decizie strategică înaintea celorlalți participanți la competiție.

Literatura consacrată privind *Maritime Domain Awareness* subliniază importanța dezvoltării unei imagini operaționale comune asupra spațiului maritim. Organizația Maritimă Internațională, NATO și Uniunea Europeană utilizează acest concept pentru a descrie procesele de colectare și schimb de informații privind navigația, infrastructurile critice, activitățile economice și amenințările existente în domeniul maritim. Totuși, *Maritime Domain Awareness* urmărește în principal descrierea și monitorizarea situației existente. Cercetarea de față susține că mediul strategic contemporan reclamă un nivel superior al procesului cognitiv, orientat nu doar către observare, ci și către anticipare și adaptare.

Pornind de la această observație, este introdus conceptul de **Superioritate Cognitivă Maritimă**.

Superioritatea Cognitivă Maritimă poate fi definită ca **capacitatea unui actor statal sau instituțional de a integra informații provenite din întregul Ecosistem Strategic Maritim, de a anticipa evoluțiile probabile ale mediului strategic și de a adopta decizii înainte ca adversarii să își poată valorifica propriile opțiuni strategice**.

Acest concept nu descrie simpla superioritate informațională. Deținerea unui volum mare de informații nu garantează automat existența unui avantaj strategic. Superioritatea cognitivă presupune transformarea datelor în cunoaștere, a cunoașterii în anticipare și a anticipării în decizii capabile să influențeze evoluția mediului strategic. În această perspectivă, informația reprezintă doar materia primă a unui proces cognitiv mult mai complex.

Fundamentul acestui concept îl constituie convergența dintre mai multe evoluții contemporane: dezvoltarea inteligenței artificiale, extinderea sistemelor autonome maritime, proliferarea senzorilor distribuiți, utilizarea imaginilor satelitare comerciale, analiza volumelor masive de date (*Big Data*), calculul predictiv și dezvoltarea platformelor integrate de comandă și control. Împreună, aceste tehnologii permit construirea unei imagini operaționale dinamice, capabile nu doar să reflecte realitatea existentă, ci și să estimeze probabilitatea evoluțiilor viitoare.

Superioritatea Cognitivă Maritimă nu poate exista independent de celelalte concepte dezvoltate în această cercetare. Gravitația Strategică Maritimă identifică spațiile asupra cărora trebuie concentrată atenția analitică. Convergența Strategică Maritimă explică relațiile dintre dimensiunile ecosistemului. Reziliența și Elasticitatea Strategică descriu comportamentul sistemului în condiții de perturbare. Superioritatea Cognitivă reprezintă mecanismul prin care toate aceste informații sunt transformate într-un avantaj strategic utilizabil.

Această relație este esențială. Într-un mediu strategic caracterizat prin convergență ridicată, actorul care reușește să înțeleagă primul relațiile dintre componentele ecosistemului dobândește capacitatea de a anticipa schimbările înainte ca acestea să devină evidente pentru ceilalți actori.

Avantajul competitiv rezultă astfel nu din simpla reacție la evenimente, ci din capacitatea de a acționa înainte ca efectele acestora să se manifeste pe deplin.

Conflictul din Ucraina oferă numeroase exemple privind rolul superiorității cognitive. Integrarea imaginilor satelitare comerciale, a informațiilor provenite din surse deschise (*Open Source Intelligence – OSINT*), a senzorilor distribuiți și a sistemelor autonome a permis dezvoltarea unui proces decizional mult mai rapid decât în conflictele anterioare. În același timp, atacurile asupra infrastructurilor critice submarine și utilizarea dronelor navale au demonstrat că anticiparea vulnerabilităților sistemului poate produce efecte strategice comparabile cu utilizarea forței militare convenționale.

În cadrul arhitecturii conceptuale propuse, Superioritatea Cognitivă Maritimă reprezintă nivelul superior al funcționării Ecosistemului Strategic Maritim. Ea nu substituie puterea militară, dreptul internațional sau infrastructurile critice, ci le integrează într-un proces decizional capabil să transforme complexitatea mediului strategic într-un avantaj operațional și politic.

Figura 7. Modelul Superiorității Cognitive Maritime

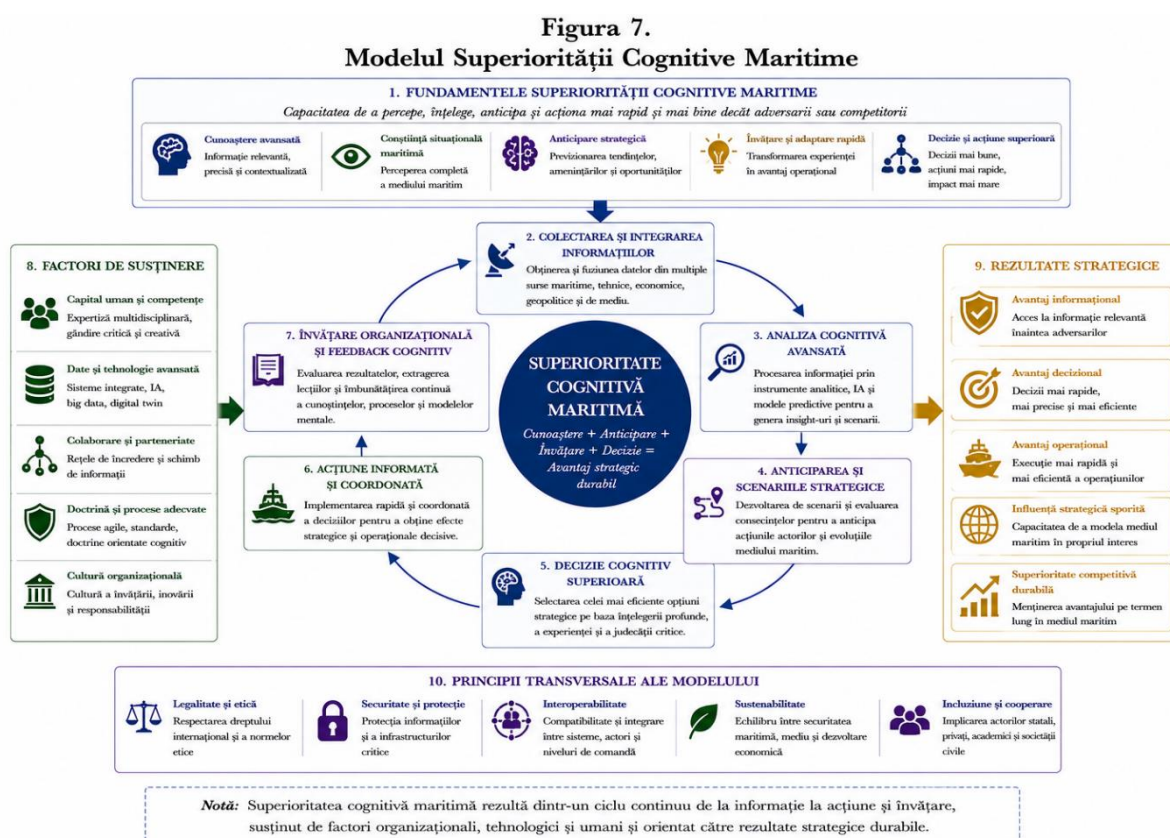


Figura evidențiază succesiunea proceselor prin care datele provenite din ecosistemul strategic maritim sunt colectate, integrate, analizate și transformate în decizie strategică. Modelul ilustrează faptul că superioritatea cognitivă nu este rezultatul unei singure tehnologii, ci al convergenței dintre informație, inteligență artificială, analiză predictivă, expertiză umană și mecanisme instituționale de coordonare.

Interpretarea figurii arată că fiecare etapă a procesului adaugă valoare strategică informației disponibile. Datele izolate sunt transformate în informații relevante; informațiile sunt integrate într-o imagine operațională comună; analiza predictivă generează scenarii probabile; iar procesul decizional valorifică aceste rezultate pentru adoptarea unor măsuri proactive. În această perspectivă, superioritatea cognitivă devine expresia capacității unui actor de a înțelege și modela evoluția ecosistemului strategic maritim înaintea competitorilor săi.

Introducerea acestui concept completează arhitectura conceptuală dezvoltată în cadrul cercetării. Totuși, pentru ca aceste concepte să poată fi utilizate în analiza empirică, este necesară

integrarea lor într-un instrument metodologic unic. În consecință, secțiunea următoare dezvoltă **Maritime Strategic Convergence Framework (MSCF)**, cadrul operațional care reunește Gravitația Strategică Maritimă, Convergența Strategică Maritimă, Reziliența Strategică Maritimă, Elasticitatea Strategică Maritimă și Superioritatea Cognitivă Maritimă într-un model analitic destinat evaluării securității maritime contemporane și aplicării sale asupra Summitului NATO de la Ankara din 2026.

4.8. Maritime Strategic Convergence Framework (MSCF) – operaționalizarea arhitecturii conceptuale

Conceptele dezvoltate în secțiunile precedente descriu diferite dimensiuni ale Ecosistemului Strategic Maritim. Gravitația Strategică Maritimă explică mecanismele de concentrare a intereselor strategice, Convergența Strategică Maritimă descrie relațiile funcționale dintre componentele ecosistemului, iar Reziliența, Elasticitatea și Superioritatea Cognitivă explică răspunsul sistemului în fața schimbărilor și perturbărilor mediului strategic. Deși fiecare dintre aceste concepte posedă valoare explicativă proprie, utilizarea lor independentă nu permite evaluarea integrată a securității maritime contemporane.

Această limitare justifică dezvoltarea unui instrument metodologic capabil să reunească toate dimensiunile analizate într-un cadru unic de interpretare. În acest scop, prezenta cercetare propune **Maritime Strategic Convergence Framework (MSCF)**, un model conceptual și metodologic destinat analizei sistemice a mediului strategic maritim.

MSCF poate fi definit ca **un cadru integrat de analiză care explică modul în care gravitația strategică, convergența multidimensională, reziliența, elasticitatea și superioritatea cognitivă interacționează pentru a determina funcționarea Ecosistemului Strategic Maritim și evoluția securității maritime.**

Spre deosebire de modelele clasice, care tratează separat dimensiunile juridică, militară, economică sau tehnologică, MSCF pornește de la premisa că aceste componente nu pot fi înțelese decât prin analiza relațiilor dintre ele. Modelul propus mută astfel accentul de la evaluarea performanței fiecărei componente către evaluarea coerenței și funcționalității întregului sistem.

Funcționarea MSCF poate fi descrisă ca o succesiune logică de procese interdependente. Într-o primă etapă, Gravitația Strategică Maritimă identifică spațiile în care se concentrează interesele și resursele strategice. Aceste spații generează ulterior procese de Convergență Strategică Maritimă, caracterizate prin intensificarea relațiilor dintre dimensiunile juridică, militară, economică, energetică, tehnologică și instituțională. Creșterea convergenței produce atât oportunități strategice, cât și vulnerabilități sistemice, ceea ce impune dezvoltarea unor mecanisme de Reziliență Strategică și Elasticitate Strategică. În final, coordonarea întregului proces este realizată prin Superioritatea Cognitivă Maritimă, care permite integrarea informațiilor, anticiparea evoluțiilor și adoptarea deciziilor strategice.

În această perspectivă, MSCF nu reprezintă doar un model descriptiv, ci și un instrument de evaluare. El permite identificarea punctelor de concentrare strategică, analiza relațiilor dintre componentele ecosistemului, evaluarea vulnerabilităților sistemice și estimarea capacității actorilor de a anticipa și gestiona transformările mediului maritim. Astfel, cadrul propus poate fi utilizat atât în cercetarea academică, cât și în elaborarea strategiilor de securitate, în planificarea operațională și în evaluarea politicilor publice din domeniul maritim.

Figura 8 – Cadrul strategic de convergență maritimă (MSCF)

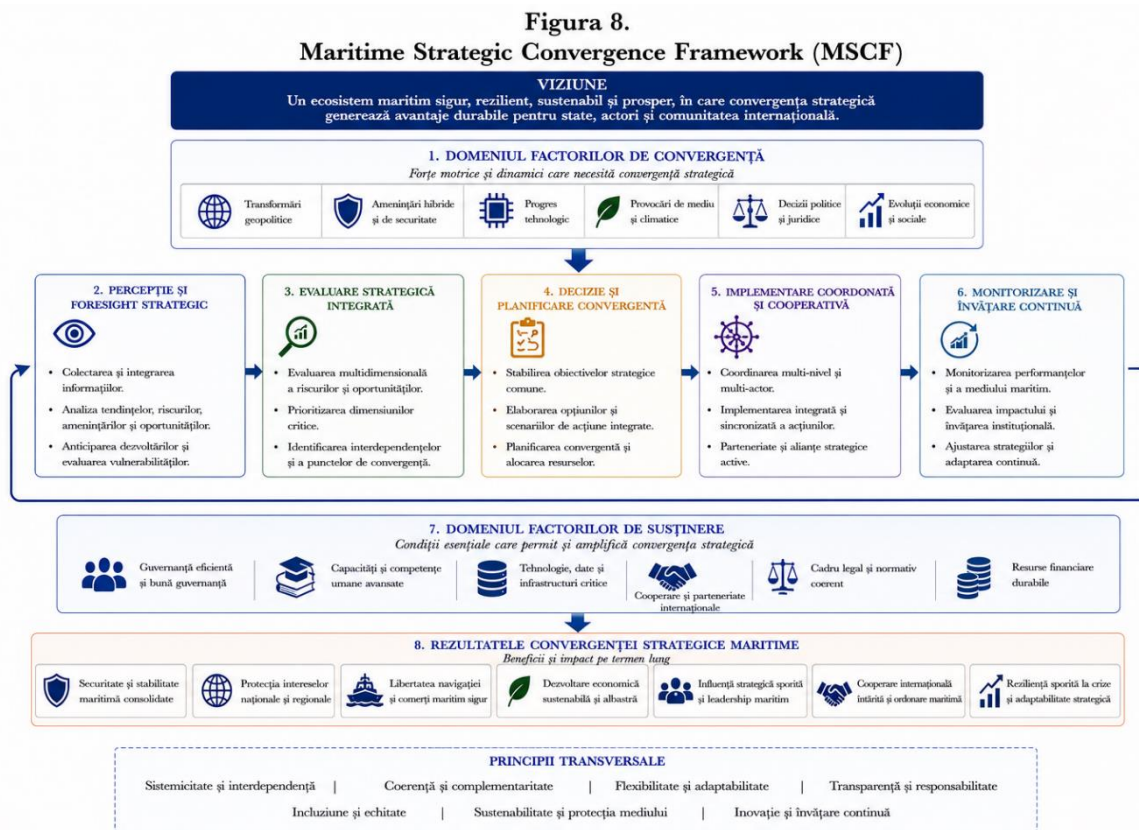


Figura sintetizează relațiile dintre cele cinci concepte dezvoltate anterior și ilustrează modul în care acestea converg într-un model unitar de analiză. Centrul de Greutate Strategic Maritim constituie punctul de intrare în analiză, Convergența Strategică reprezintă mecanismul de funcționare al ecosistemului, Reziliența și Elasticitatea descriu capacitatea de răspuns și adaptare, iar Superioritatea Cognitivă coordonează procesul decizional și transformă informația în avantaj strategic.

Interpretarea figurii evidențiază caracterul circular al modelului. Superioritatea Cognitivă generează decizii care influențează configurarea ecosistemului, modificând astfel gravitația strategică și procesele de convergență. În consecință, MSCF trebuie înțeles ca un sistem dinamic, aflat într-o permanentă evoluție, și nu ca o succesiune liniară de etape.

Din punct de vedere metodologic, MSCF oferă cercetării un avantaj important. El permite compararea unor spații maritime diferite prin utilizarea acelorași criterii conceptuale și facilitează analiza transformărilor produse în timp. Aplicarea acestui cadru asupra Mării Negre, Mediteranei Orientale sau regiunii Indo-Pacific evidențiază modul în care diferențele de gravitație strategică și de convergență generează configurații distincte ale ecosistemului maritim.

În cadrul prezentei cercetări, MSCF constituie instrumentul principal utilizat pentru analiza Summitului NATO de la Ankara din 2026. Prin intermediul acestuia, deciziile adoptate în cadrul summitului sunt interpretate nu ca măsuri independente, ci ca răspunsuri sistemice la transformările produse în Ecosistemul Strategic Maritim. Această abordare permite evaluarea coerenței arhitecturii euro-atlantice de securitate și identificarea direcțiilor probabile de evoluție ale politicilor maritime ale Alianței.

Dezvoltarea MSCF marchează trecerea de la nivelul conceptual la nivelul metodologic al cercetării. Totuși, pentru utilizarea practică a modelului este necesară definirea unei arhitecturi operaționale capabile să organizeze relațiile dintre actori, instituții și infrastructuri. Această etapă este realizată prin dezvoltarea **Integrated Maritime Security Architecture (IMSA)**, prezentată în secțiunea următoare, care transpune cadrul conceptual într-un model destinat evaluării și gestionării securității maritime contemporane.

4.9. Integrated Maritime Security Architecture (IMSA) – model operațional al Ecosistemului Strategic Maritim

Dezvoltarea unui cadru conceptual integrat reprezintă doar prima etapă a construirii unei teorii aplicabile securității maritime contemporane. Pentru ca noile concepte propuse în această cercetare să poată fi utilizate în analiza și fundamentarea deciziilor strategice, acestea trebuie organizate într-o arhitectură capabilă să descrie funcționarea concretă a ecosistemului strategic maritim. În acest scop, prezenta cercetare dezvoltă Integrated Maritime Security Architecture (IMSA), concepută ca model operațional al Ecosistemului Strategic Maritim.

IMSA poate fi definită ca o arhitectură integrată de guvernare și analiză strategică, destinată coordonării relațiilor dintre actorii, infrastructurile și procesele care compun Ecosistemul Strategic Maritim, în vederea asigurării unei securități maritime adaptive, reziliente și anticipate.

Conceptul de arhitectură este utilizat aici într-un sens funcțional și sistemic. IMSA nu reprezintă o nouă instituție internațională și nici o propunere de reorganizare instituțională a NATO, Uniunii Europene sau a Organizației Maritime Internaționale. Ea constituie un model analitic destinat descrierii modului în care actorii existenți pot funcționa într-un sistem caracterizat prin convergență strategică și interdependență multidimensională.

Necesitatea unei asemenea arhitecturi rezultă din modificările produse în natura amenințărilor maritime. În prezent, securitatea unui spațiu maritim nu mai depinde exclusiv de prezența forțelor navale sau de aplicarea normelor juridice internaționale. Funcționarea ecosistemului este condiționată simultan de securitatea infrastructurilor submarine, continuitatea fluxurilor comerciale, reziliența energetică, protecția rețelelor digitale, schimbul rapid de informații și capacitatea instituțiilor de a coordona răspunsuri multidomeniu.

În acest context, abordările sectoriale devin insuficiente. O instituție poate administra eficient propriul domeniu de competență fără ca, prin aceasta, securitatea întregului ecosistem să fie garantată. IMSA pornește de la premisa că performanța sistemului depinde de calitatea relațiilor dintre componente și de capacitatea acestora de a funcționa coordonat.

Din punct de vedere structural, arhitectura propusă este organizată pe cinci niveluri funcționale interdependente.

Primul nivel este reprezentat de mediul strategic, care include spațiul maritim propriu-zis, infrastructurile critice, rutele comerciale, resursele energetice și caracteristicile geografice ale regiunii analizate. Acest nivel constituie baza fizică și juridică a ecosistemului.

Al doilea nivel este format din actorii ecosistemului strategic maritim. Acesta cuprinde statele riverane, organizațiile internaționale, alianțele politico-militare, operatorii economici, autoritățile portuare, companiile energetice, furnizorii de infrastructură digitală și actorii nestatali care influențează funcționarea spațiului maritim. Diversitatea actorilor reflectă complexitatea mediului strategic contemporan și justifică necesitatea unei abordări integrate.

Al treilea nivel este constituit de procesele de convergență strategică, prin intermediul cărora dimensiunile juridică, militară, economică, energetică, tehnologică și informațională interacționează permanent. Acest nivel reprezintă nucleul funcțional al arhitecturii și explică modul în care deciziile adoptate într-un domeniu generează efecte asupra celorlalte componente ale ecosistemului.

Al patrulea nivel este reprezentat de mecanismele de adaptare strategică, în cadrul cărora reziliența și elasticitatea ecosistemului permit absorbția șocurilor, reorganizarea funcțională și dezvoltarea unor noi configurații instituționale și operaționale. Acest nivel asigură continuitatea funcționării sistemului în condițiile producerii unor perturbări majore.

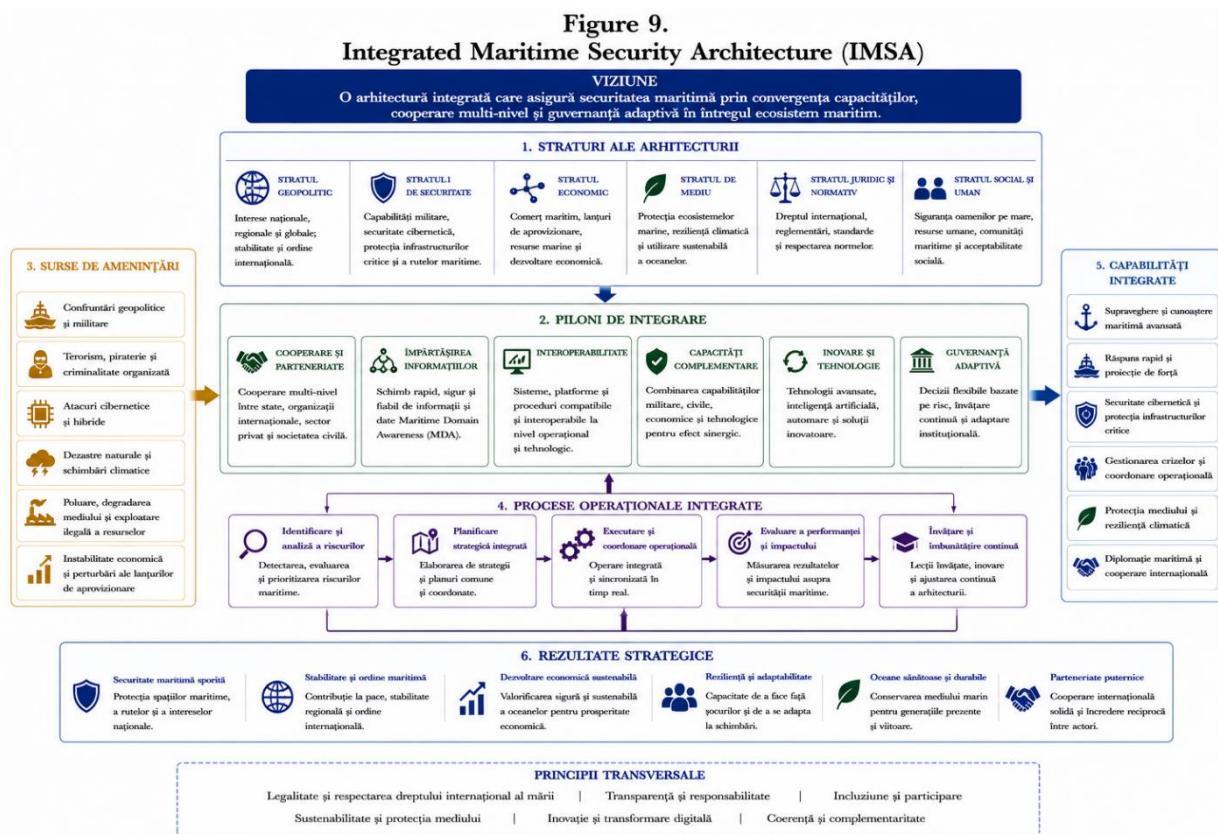
În sfârșit, al cincilea nivel este constituit de nivelul cognitiv și decizional, în cadrul căruia informațiile provenite din întregul ecosistem sunt integrate, analizate și transformate în decizii strategice. Superioritatea Cognitivă Maritimă reprezintă elementul coordonator al întregii arhitecturi, deoarece permite anticiparea evoluțiilor, evaluarea scenariilor și fundamentarea răspunsurilor proactive.

Figura 9. – Integrated Maritime Security Architecture (IMSA).

Figura ilustrează relațiile dintre cele cinci niveluri funcționale și evidențiază faptul că arhitectura operează ca un sistem deschis, caracterizat prin feedback continuu și adaptare permanentă. Săgețile bidirecționale dintre niveluri exprimă faptul că influențele nu sunt unidirecționale, ci circulă permanent între actori, infrastructuri, procese și mecanismele decizionale.

Interpretarea figurii evidențiază faptul că IMSA nu este construită pe o logică ierarhică, ci pe o logică de rețea. Într-un asemenea model, performanța sistemului nu este determinată exclusiv de eficiența unei singure componente, ci de calitatea interacțiunilor dintre toate componentele ecosistemului. Vulnerabilitatea unui singur element poate afecta funcționarea întregii arhitecturi, iar consolidarea unei singure dimensiuni nu este suficientă în absența coordonării sistemice.

Un avantaj major al IMSA constă în caracterul său adaptiv. Arhitectura poate fi aplicată atât la nivel regional, pentru analiza securității Mării Negre, a Mediteranei Orientale sau a Mării Baltice, cât și la nivel global, în evaluarea coridoarelor maritime strategice și a infrastructurilor critice submarine. În același timp, flexibilitatea modelului permite integrarea unor tehnologii emergente și a unor noi categorii de amenințări fără modificarea structurii conceptuale de bază.



Din perspectiva prezentei cercetări, IMSA reprezintă instrumentul prin care cadrul conceptual dezvoltat anterior este transpus într-un model operațional. Împreună, MSCF și IMSA formează fundamentul metodologic utilizat în capitolele următoare pentru analiza Summitului NATO de la Ankara și pentru evaluarea modului în care deciziile adoptate de Alianță reflectă transformarea arhitecturii de securitate maritimă euro-atlantice.

4.10. Sinteza arhitecturii conceptuale și integrarea modelelor propuse

Dezvoltarea succesivă a conceptelor prezentate în cadrul acestui capitol nu urmărește extinderea terminologiei utilizate în studiile maritime și nici formularea unor noțiuni independente. Fiecare concept a fost construit pentru a explica o dimensiune distinctă a aceluiași fenomen complex, iar valoarea lor explicativă rezultă din integrarea într-o arhitectură conceptuală coerentă. În această perspectivă, Ecosistemul Strategic Maritim nu reprezintă suma conceptelor analizate, ci cadrul sistemic în interiorul căruia acestea dobândesc semnificație și funcționalitate.

Analiza realizată demonstrează existența unei relații logice și funcționale între toate componentele modelului propus. Gravitația Strategică Maritimă identifică spațiile în care converg interesele strategice și în care se concentrează infrastructurile critice, actorii și resursele relevante pentru securitatea maritimă. Aceste spații generează procese de Convergență Strategică Maritimă, caracterizate prin interdependența tot mai accentuată dintre dimensiunile juridică, militară, economică, energetică, tehnologică și instituțională.

Creșterea gradului de convergență produce, în mod inevitabil, atât oportunități, cât și vulnerabilități sistemice. Într-un asemenea context, funcționarea ecosistemului depinde de existența unor mecanisme capabile să limiteze efectele perturbărilor și să asigure continuitatea proceselor esențiale. Acest rol este îndeplinit de Reziliența Strategică Maritimă, care permite absorbția șocurilor și menținerea funcțiilor critice, și de Elasticitatea Strategică Maritimă, care explică modul în care sistemul se reorganizează și își adaptează structura pentru a răspunde unor condiții strategice noi.

Coordonarea întregului proces este realizată prin Superioritatea Cognitivă Maritimă. Aceasta transformă informațiile provenite din toate componentele ecosistemului în cunoaștere strategică și permite anticiparea evoluțiilor, evaluarea riscurilor și adoptarea unor decizii proactive. În această perspectivă, superioritatea cognitivă nu constituie o dimensiune suplimentară a arhitecturii, ci mecanismul care asigură coerența și funcționarea întregului sistem.

Integrarea acestor concepte este realizată metodologic prin **Maritime Strategic Convergence Framework (MSCF)**, care oferă cadrul analitic necesar evaluării relațiilor dintre componentele ecosistemului, și prin **Integrated Maritime Security Architecture (IMSA)**, care transpune această perspectivă într-un model operațional destinat analizării proceselor de guvernare și securitate maritimă.

Prin urmare, arhitectura conceptuală propusă poate fi interpretată ca un sistem organizat pe trei niveluri complementare.

Primul nivel este reprezentat de **nivelul conceptual**, alcătuit din cele cinci concepte originale dezvoltate în această cercetare. Acestea definesc principalele procese care caracterizează funcționarea ecosistemului strategic maritim.

Al doilea nivel este reprezentat de **nivelul metodologic**, constituit de MSCF, care stabilește relațiile dintre concepte și oferă instrumentele necesare analizei integrate a securității maritime.

Al treilea nivel este reprezentat de **nivelul operațional**, ilustrat prin IMSA, care explică modul în care actorii, instituțiile și infrastructurile pot funcționa într-un sistem caracterizat prin convergență strategică și adaptare permanentă.

Această structură pe trei niveluri reflectă una dintre principalele contribuții ale prezentei cercetări. Literatura consacrată oferă explicații solide privind puterea navală, strategia maritimă, securitatea maritimă, guvernarea sau amenințările hibride, însă aceste dimensiuni sunt analizate preponderent în mod autonom. Modelul dezvoltat în cadrul prezentului studiu propune o schimbare a perspectivei analitice, orientând cercetarea către relațiile dintre aceste dimensiuni și către mecanismele sistemice care explică funcționarea ansamblului.

Această schimbare de perspectivă are și implicații metodologice importante. Evaluarea securității maritime nu mai poate fi realizată exclusiv prin analiza capabilităților navale, a regimurilor juridice sau a indicatorilor economici considerați separat. Ea presupune examinarea simultană a tuturor componentelor ecosistemului și, mai ales, a modului în care acestea interacționează și se influențează reciproc. În această abordare, securitatea maritimă apare ca o proprietate emergentă a sistemului și nu ca rezultatul exclusiv al performanței uneia dintre componente.

Din această perspectivă, arhitectura conceptuală dezvoltată în Capitolul III constituie fundamentul metodologic al întregii cercetări. Ea permite trecerea de la nivelul teoretic la analiza empirică și oferă instrumentele necesare evaluării transformărilor produse în arhitectura de securitate maritimă euro-atlantică.

În consecință, capitolul următor utilizează MSCF și IMSA pentru analiza Summitului NATO de la Ankara din 2026. Summitul nu este abordat ca un simplu eveniment politico-militar, ci ca o manifestare instituțională a transformărilor sistemice identificate pe parcursul cercetării. Deciziile adoptate la Ankara sunt interpretate prin prisma Gravitației Strategice Maritime, a proceselor de Convergență Strategică, a mecanismelor de Reziliență și Elasticitate și a consolidării Superiorității Cognitive Maritime, oferind astfel prima validare empirică a arhitecturii conceptuale propuse.

Matricea relațiilor dintre conceptele propuse

Concept	Centrul de Greutate Strategic Maritim (MSCoG)	Convergența Strategică Maritimă (MSC)	Reziliența Strategică Maritimă (MSR)	Elasticitatea Strategică Maritimă (MSEL)	Superioritatea Cognitivă Maritimă (MCS)
Centrul de Greutate Strategic Maritim (MSCoG)	—	Creează condițiile convergenței prin concentrarea intereselor strategice.	Determină necesitatea consolidării rezilienței în spațiile cu importanță strategică ridicată.	Favorizează dezvoltarea mecanismelor adaptive în regiunile cu gravitație strategică mare.	Orientează prioritățile procesului cognitiv și ale supravegherii strategice.
Convergența Strategică Maritimă (MSC)	Rezultă din existența spațiilor cu gravitație strategică ridicată.	—	Amplifică necesitatea coordonării mecanismelor de reziliență.	Generează procese continue de adaptare și reorganizare strategică.	Necesită integrarea informațiilor provenite din toate domeniile ecosistemului.
Reziliența Strategică Maritimă (MSR)	Protejează funcționarea spațiilor cu gravitație strategică ridicată.	Susține continuitatea ecosistemului în condiții de convergență ridicată.	—	Reprezintă fundamentul proceselor de adaptare și transformare.	Utilizează informațiile furnizate de superioritatea cognitivă pentru răspuns rapid.
Elasticitatea Strategică Maritimă (MSEL)	Permite reconfigurarea spațiilor strategice după perturbări.	Adaptează relațiile dintre componentele ecosistemului.	Extinde reziliența prin transformare structurală.	—	Valorifică analiza predictivă pentru reorganizarea ecosistemului.
Superioritatea Cognitivă Maritimă (MCS)	Identifică spațiile cu gravitație strategică ridicată și prioritizează monitorizarea lor.	Coordonează procesele de convergență prin integrarea informațiilor.	Optimizează mecanismele de reziliență prin anticipare și avertizare timpurie.	Sprijină adaptarea continuă prin analiză predictivă și învățare organizațională.	—

Matricea evidențiază faptul că cele cinci concepte dezvoltate în cadrul cercetării nu funcționează independent, ci formează un sistem conceptual integrat.

„Arhitectura conceptuală sintetizată în Tabel constituie fundamentul metodologic al analizei empirice dezvoltate în Capitolul 4, în care Maritime Strategic Convergence Framework (MSCF) și Integrated Maritime Security Architecture (IMSA) sunt aplicate asupra Summitului NATO de la Ankara din 2026.”

Capitolul 5

Summitul NATO de la Ankara (2026) – validarea empirică a arhitecturii conceptuale propuse

5.1. Summitul NATO de la Ankara ca studiu de caz critic pentru transformarea securității maritime euro-atlantice

După dezvoltarea cadrului conceptual și metodologic prezentat în capitolele anterioare, cercetarea urmărește verificarea capacității explicative a modelului propus prin aplicarea acestuia asupra unui studiu de caz reprezentativ. Alegerea Summitului NATO desfășurat la Ankara în anul 2026 nu este determinată exclusiv de importanța politică a evenimentului, ci de valoarea sa metodologică. În sensul metodologiei cercetării calitative, summitul poate fi calificat drept un **studiu de caz critic**, întrucât concentrează într-un interval temporal limitat o serie de transformări strategice care reflectă evoluția arhitecturii de securitate maritimă euro-atlantică.

În literatura metodologică, un studiu de caz critic este utilizat atunci când un singur eveniment permite testarea sau validarea unui model conceptual cu relevanță mai largă. Summitul NATO de la Ankara îndeplinește această condiție deoarece reunește simultan dimensiuni juridice, militare, economice, tehnologice și instituționale care, în mod obișnuit, sunt analizate separat. În acest context, summitul nu reprezintă obiectul principal al cercetării, ci mediul empiric prin care este evaluată robustețea arhitecturii conceptuale dezvoltate în Capitolul III.

Această abordare diferă de majoritatea analizelor dedicate reuniunilor NATO, care urmăresc în principal interpretarea declarațiilor politice, a deciziilor instituționale sau a implicațiilor geopolitice imediate. Cercetarea de față adoptă o perspectivă diferită. Summitul este analizat ca expresie instituțională a transformării ecosistemului strategic maritim și ca moment în care numeroase tendințe evolutive deja existente devin vizibile în cadrul unei politici comune.

Alegerea Ankara 2026 este justificată și prin poziția geostrategică a Turciei. Situată la intersecția dintre Marea Neagră, Mediterana și Orientul Mijlociu, controlând accesul prin Bosfor și Dardanele și reprezentând unul dintre principalii actori ai flancului sud-estic al NATO, Turcia oferă un cadru simbolic și operațional pentru discutarea transformării securității maritime. Alegerea acestui spațiu nu este una întâmplătoare, deoarece regiunea concentrează numeroase dintre caracteristicile Gravitației Strategice Maritime identificate în capitolele precedente.

În același timp, summitul se desfășoară într-un context strategic marcat de războiul din Ucraina, de militarizarea accelerată a Mării Negre, de vulnerabilitățile infrastructurilor submarine, de atacurile asupra transportului comercial din Marea Roșie și de intensificarea competiției geopolitice în Indo-Pacific. Aceste evoluții demonstrează că securitatea maritimă nu mai poate fi analizată exclusiv prin raportare la dimensiunea militară, ci presupune integrarea tuturor componentelor ecosistemului strategic maritim.

Prin urmare, Summitul NATO de la Ankara reprezintă un context adecvat pentru verificarea ipotezei centrale a prezentei cercetări: aceea că securitatea maritimă contemporană trebuie analizată prin intermediul unui model sistemic bazat pe Ecosistemul Strategic Maritim și pe relațiile dintre componentele sale.

Analiza care urmează este organizată în jurul Maritime Strategic Convergence Framework (MSCF). Fiecare categorie majoră de decizii adoptate în cadrul summitului va fi evaluată prin raportare la cele cinci concepte dezvoltate anterior – Gravitația Strategică Maritimă, Convergența Strategică Maritimă, Reziliența Strategică Maritimă, Elasticitatea Strategică Maritimă și Superioritatea Cognitivă Maritimă – precum și prin prisma Integrated Maritime Security Architecture (IMSA). Această metodologie permite depășirea unei analize descriptive și transformă studiul de caz într-un proces de validare empirică a arhitecturii conceptuale propuse.

În consecință, obiectivul Capitolului IV nu este acela de a realiza o cronică a Summitului NATO de la Ankara, ci de a demonstra în ce măsură deciziile adoptate reflectă transformarea arhitecturii de securitate maritimă și confirmă utilitatea analitică a cadrului conceptual dezvoltat în prezenta cercetare.

5.2. Contextul strategic al Summitului NATO de la Ankara – convergența transformărilor mediului maritim internațional

Summitul NATO desfășurat la Ankara în anul 2026 s-a desfășurat într-un context strategic caracterizat de una dintre cele mai accelerate transformări ale mediului maritim internațional de la sfârșitul Războiului Rece. Spre deosebire de reuniunile anterioare ale Alianței, dominate în principal de teme privind descurajarea militară sau gestionarea crizelor regionale, Ankara 2026 reflectă consolidarea unei perspective mult mai ample asupra securității maritime, în care dimensiunile militară, juridică, economică, energetică, tehnologică și informațională sunt abordate ca elemente ale aceluiași sistem strategic.

Această schimbare nu a fost determinată de un singur eveniment, ci de suprapunerea unor transformări structurale care au modificat profund modul în care statele și organizațiile internaționale percep mediul maritim. Conflictul declanșat de Federația Rusă împotriva Ucrainei a demonstrat că Marea Neagră nu mai reprezintă doar un teatru regional de operații, ci un spațiu strategic cu implicații directe asupra securității energetice europene, libertății navigației, exporturilor agricole globale și protecției infrastructurilor critice submarine. Militarizarea accelerată a regiunii, utilizarea dronelor navale, dezvoltarea războiului electronic și intensificarea competiției informaționale au transformat Marea Neagră într-un laborator al noilor forme de conflict maritim.

În același timp, atacurile asupra transportului comercial din Marea Roșie au demonstrat vulnerabilitatea lanțurilor logistice globale și capacitatea unor actori nestatali de a produce efecte economice și strategice disproporționate prin perturbarea unor coridoare maritime esențiale. Reconfigurarea rutelor comerciale, creșterea costurilor de transport și necesitatea desfășurării unor operațiuni navale internaționale de protecție au confirmat că securitatea maritimă nu mai poate fi analizată exclusiv prin prisma raporturilor dintre state.

Un alt element definitoriu al contextului strategic îl reprezintă creșterea importanței infrastructurilor critice submarine. Cablurile de comunicații, conductele offshore, terminalele de gaze naturale lichefiate și instalațiile energetice offshore au devenit componente esențiale ale securității economice și digitale. Sabotarea conductelor Nord Stream a evidențiat faptul că vulnerabilitatea unei infrastructuri submarine poate produce efecte geopolitice și economice comparabile cu cele generate de utilizarea forței militare convenționale.

Aceste evoluții au fost amplificate de accelerarea transformărilor tehnologice. Integrarea inteligenței artificiale în procesele de analiză strategică, dezvoltarea sistemelor autonome navale, extinderea utilizării imaginilor satelitare comerciale și aplicarea algoritmilor de analiză predictivă au modificat profund modul în care sunt colectate informațiile, evaluate riscurile și adoptate deciziile strategice. În acest context, avantajul competitiv al actorilor maritimi depinde din ce în ce mai puțin de superioritatea numerică a platformelor navale și din ce în ce mai mult de capacitatea de integrare și valorificare a informației.

La aceste evoluții se adaugă intensificarea competiției geopolitice globale. Regiunea Indo-Pacificului, Mediterana Orientală, Arctica și Marea Neagră concentrează simultan interese economice, energetice și militare, iar controlul infrastructurilor și al rutelor maritime devine un element central al competiției strategice dintre marile puteri. În acest context, NATO este chemată să își adapteze arhitectura de securitate la un mediu în care amenințările sunt multidimensionale, iar răspunsurile trebuie să fie integrate.

Din punct de vedere juridic, transformările recente au evidențiat și necesitatea consolidării aplicării dreptului internațional al mării. Libertatea navigației, protecția infrastructurilor submarine, delimitarea competențelor în zonele maritime și respectarea obligațiilor prevăzute de Convenția Organizației Națiunilor Unite asupra Dreptului Mării (UNCLOS) au devenit elemente centrale ale

dezbatelor privind securitatea maritimă. În același timp, dezvoltarea tehnologiilor autonome și utilizarea inteligenței artificiale în domeniul naval ridică probleme juridice noi privind atribuirea responsabilității, controlul utilizării forței și protecția infrastructurilor critice.

Acumularea acestor evoluții justifică alegerea Summitului NATO de la Ankara ca studiu de caz. Summitul nu apare ca răspuns la o singură criză, ci ca expresie instituțională a convergenței unor transformări sistemice care afectează simultan toate componentele Ecosistemului Strategic Maritim. În această perspectivă, Ankara 2026 reprezintă momentul în care Alianța recunoaște implicit că securitatea maritimă nu mai poate fi abordată exclusiv prin consolidarea capabilităților navale, ci necesită integrarea dimensiunilor juridice, tehnologice, economice, energetice și informaționale într-o arhitectură strategică coerentă.

Analiza care urmează pornește de la această premisă și utilizează Maritime Strategic Convergence Framework pentru a evalua în ce măsură deciziile adoptate la Ankara reflectă transformarea securității maritime într-un proces sistemic și confirmă validitatea arhitecturii conceptuale dezvoltate în prezenta cercetare.

5.3. Summitul NATO de la Ankara prin prisma Centrului de Greutate Strategic Maritim

Primul nivel al analizei empirice urmărește verificarea ipotezei potrivit căreia deciziile adoptate în cadrul Summitului NATO de la Ankara reflectă existența unor spații maritime caracterizate printr-o gravitație strategică ridicată. În cadrul arhitecturii conceptuale dezvoltate în Capitolul III, Gravitația Strategică Maritimă explică tendința anumitor regiuni de a concentra simultan interese militare, economice, juridice, energetice și tehnologice, generând astfel o importanță strategică disproporționată în raport cu dimensiunea lor geografică.

Analiza documentelor adoptate la Ankara evidențiază faptul că prioritățile Alianței se concentrează în jurul unor regiuni maritime care prezintă exact aceste caracteristici. Marea Neagră ocupă un loc central în noua arhitectură strategică, nu doar datorită conflictului din Ucraina, ci și ca urmare a rolului său în securitatea energetică europeană, protecția coridoarelor comerciale și apărarea flancului estic al NATO. În aceeași categorie se înscriu Mediterana Orientală, Marea Baltică și regiunile maritime asociate coridoarelor logistice globale, unde converg infrastructuri critice, interese comerciale și prezență militară aliată.

Această concentrare geografică confirmă faptul că importanța strategică a spațiului maritim nu mai poate fi explicată exclusiv prin criterii geografice sau militare. Deciziile summitului reflectă o înțelegere implicită a faptului că securitatea rutelor comerciale, protecția cablurilor submarine, reziliența infrastructurilor energetice și libertatea navigației sunt elemente inseparabile ale aceleiași realități strategice.

Poziția Turciei conferă Summitului de la Ankara o semnificație suplimentară. Controlul Bosforului și al Dardanelelor, conectivitatea dintre Marea Neagră și Mediterana și rolul Ankarei în echilibrul strategic regional transformă spațiul turc într-un exemplu reprezentativ al Gravitației Strategice Maritime. Alegerea Ankarei drept gazdă a summitului poate fi interpretată și ca o recunoaștere simbolică a importanței crescânde a acestor noduri maritime în arhitectura de securitate euro-atlantică.

Aplicarea conceptului de Centrul de Greutate Strategic Maritime(MSCoG) permite, astfel, reinterpretarea priorităților NATO nu ca reacții la crize izolate, ci ca răspunsuri la consolidarea unor spații maritime în care converg interese strategice multiple. Această perspectivă explică de ce anumite regiuni primesc o atenție prioritară și oferă un criteriu suplimentar pentru anticiparea viitoarelor centre ale competiției geopolitice maritime.

Figura 10 – Aplicarea conceptului de Gravitație Strategică Maritimă.

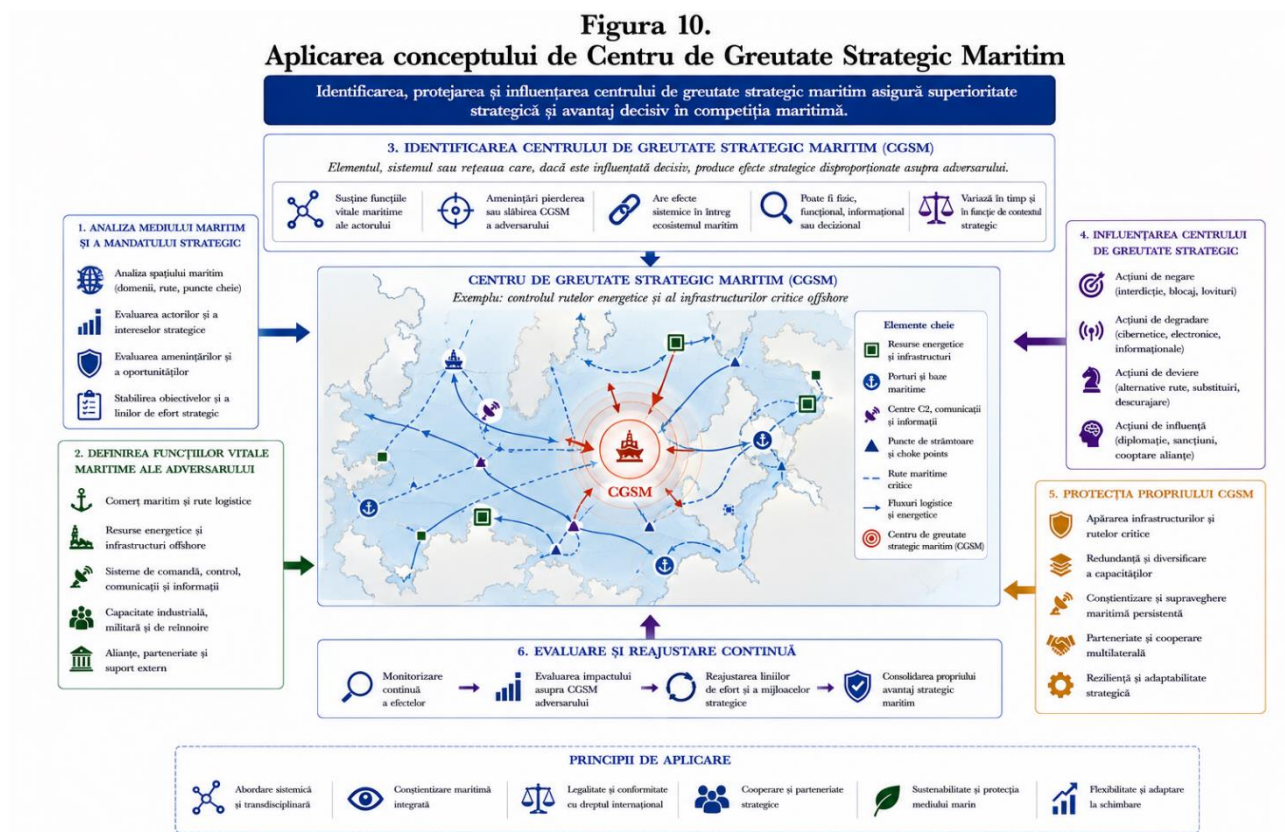


Figura va evidenția principalele spații maritime analizate și factorii care generează gravitația strategică a fiecăruia dintre acestea.

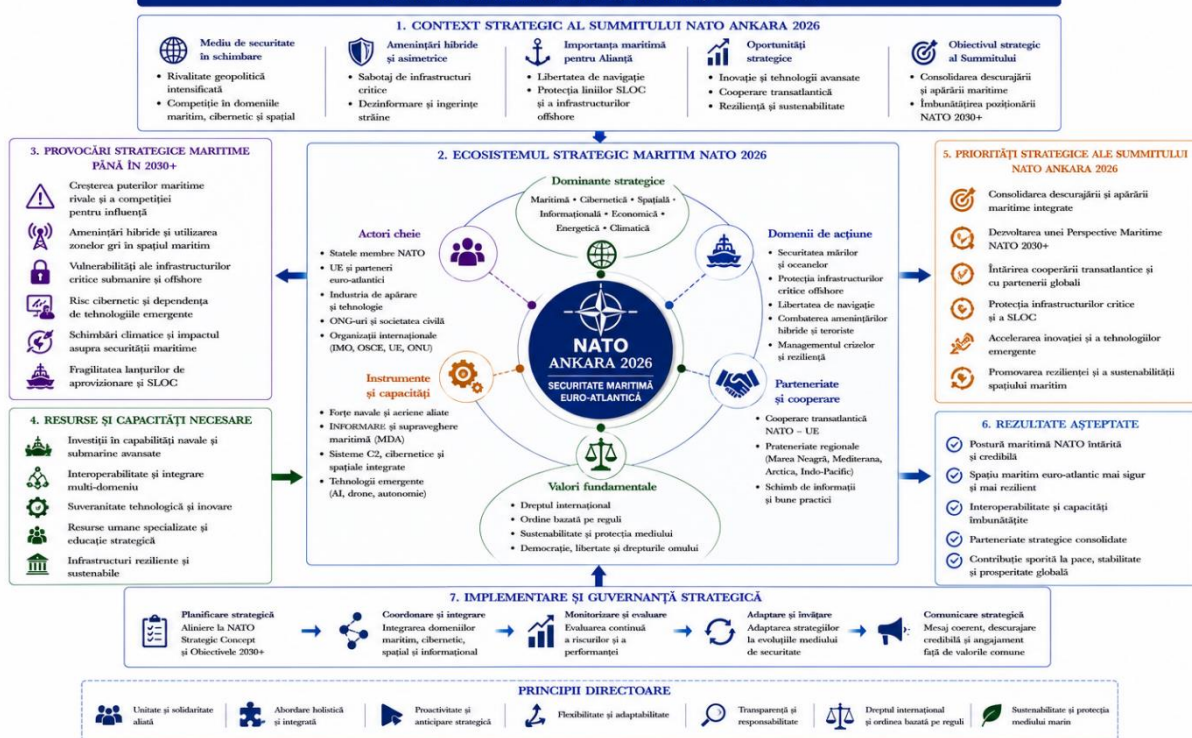
Rezultatele acestei prime etape de analiză confirmă faptul că distribuția intereselor strategice ale Alianței urmează logica descrisă de modelul Gravitației Strategice Maritime. Totuși, simpla identificare a acestor spații nu explică modul în care dimensiunile juridică, militară, economică și tehnologică interacționează în cadrul deciziilor adoptate. Pentru aceasta este necesară aplicarea celui de-al doilea concept al arhitecturii propuse: Convergența Strategică Maritimă.

5.4. Convergența Strategică Maritimă în deciziile Summitului NATO de la Ankara

Figura 11.

Ecosistemul Strategic Maritim aplicat Summitului NATO Ankara 2026

VIZIUNE: Un spațiu maritim euro-atlantic sigur, rezilient și prosper, în care convergența strategică, inovația și cooperarea transatlantică consolidează securitatea, stabilitatea și valorile comune.



Analiza realizată prin prisma Gravitației Strategice Maritime demonstrează că Summitul NATO de la Ankara acordă prioritate unor spații maritime caracterizate printr-o concentrare ridicată a intereselor strategice. Totuși, această observație reprezintă doar primul nivel al interpretării. Pentru a înțelege semnificația reală a deciziilor adoptate la Ankara este necesară examinarea relațiilor dintre dimensiunile juridică, militară, economică, energetică, tehnologică și instituțională care configurează noua arhitectură de securitate maritimă.

Aplicarea conceptului de Convergență Strategică Maritimă evidențiază faptul că principalele decizii ale summitului nu pot fi încadrate într-un singur domeniu de politici publice. Consolidarea prezenței navale, protecția infrastructurilor critice submarine, dezvoltarea schimbului de informații, integrarea noilor tehnologii și consolidarea cooperării dintre aliați nu reprezintă inițiative independente, ci componente ale unui proces de convergență sistemică.

Această observație este deosebit de relevantă deoarece modifică modul în care poate fi interpretată evoluția NATO. În abordarea tradițională, dezvoltarea capacităților militare era analizată separat de politicile privind infrastructurile critice sau de cooperarea tehnologică. În schimb, documentele adoptate la Ankara reflectă o înțelegere implicită a faptului că eficiența militară depinde în mod direct de securitatea comunicațiilor digitale, de continuitatea fluxurilor logistice, de protecția infrastructurilor energetice și de funcționarea mecanismelor juridice internaționale.

Convergența acestor dimensiuni este evidentă în domeniul infrastructurilor critice submarine. Protecția cablurilor de comunicații și a conductelor offshore nu mai este tratată exclusiv ca problemă economică sau tehnică, ci ca element esențial al descurajării strategice și al rezilienței colective. În aceeași măsură, dezvoltarea capacităților de supraveghere maritimă și integrarea sistemelor autonome sunt asociate atât consolidării apărării colective, cât și protecției libertății navigației și continuității activităților economice.

Din punct de vedere juridic, summitul confirmă importanța dreptului internațional al mării ca fundament al stabilității maritime. Respectarea libertății navigației, protejarea infrastructurilor submarine și consolidarea cooperării internaționale demonstrează că normele juridice nu mai

constituie doar cadrul formal al acțiunii statelor, ci devin componente active ale securității maritime. În această perspectivă, dreptul internațional și strategia militară nu funcționează în paralel, ci converg în cadrul aceluiași proces decizional.

Dimensiunea energetică oferă un alt exemplu relevant al convergenței strategice. Infrastructurile offshore, terminalele pentru gaze naturale lichefiate și coridoarele maritime de aprovizionare sunt analizate simultan din perspectiva securității energetice, a stabilității economice și a protecției militare. Această abordare confirmă faptul că energia nu mai reprezintă exclusiv un domeniu economic, ci un factor determinant al securității maritime și al echilibrului strategic regional.

În același timp, integrarea inteligenței artificiale și dezvoltarea capabilităților digitale demonstrează extinderea convergenței către dimensiunea tehnologică. Sistemele automate de analiză a informațiilor, platformele integrate de comandă și control și utilizarea algoritmilor predictivi modifică procesele de planificare strategică și permit coordonarea simultană a unor volume foarte mari de informații provenite din domenii diferite. Această evoluție confirmă una dintre ipotezele centrale ale prezentei cercetări, potrivit căreia tehnologia nu mai reprezintă doar un multiplicator de forță, ci un element constitutiv al Ecosistemului Strategic Maritim.

Aplicarea MSCF asupra deciziilor adoptate la Ankara evidențiază astfel existența unui nivel ridicat de convergență între principalele dimensiuni ale securității maritime. Din perspectiva modelului propus, aceasta reprezintă una dintre cele mai importante transformări ale arhitecturii euro-atlantice. NATO nu își redefineste doar prioritățile operaționale, ci adoptă progresiv o abordare sistemică, în care apărarea colectivă, securitatea energetică, protecția infrastructurilor critice, cooperarea juridică și inovarea tehnologică sunt tratate ca elemente inseparabile ale aceluiași ecosistem.

Figura 11 – Modelul Convergenței Strategice Maritime aplicat Summitului NATO

Spațiu maritim	Factori determinanți ai Centrului de Greutate Strategic Maritim	Interese NATO	Nivel estimativ al gravitației strategice
Marea Neagră	Război, coridoare comerciale, infrastructură energetică, cabluri submarine	Foarte ridicat	Foarte ridicat
Bosfor – Dardanele	Controlul accesului, conectivitate strategică	Foarte ridicat	Foarte ridicat
Mediterraneană Orientală	Energie offshore, migrație, securitate regională	ridicat	Ridicat
Marea Baltică	Infrastructură critică, energie, descurajare NATO	Foarte ridicat	Foarte ridicat
Marea Roșie	Comerț global, libertatea navigației	Ridicat	Ridicat

Acest tabel demonstrează că modelul nu rămâne la nivel teoretic, ci poate fi utilizat pentru evaluarea comparativă a diferitelor spații maritime, consolidând caracterul aplicativ al cercetării.

Figura ilustrează relațiile dintre principalele domenii de acțiune identificate în documentele summitului și evidențiază faptul că fiecare decizie produce efecte simultane asupra mai multor componente ale ecosistemului strategic maritim.

Interpretarea figurii confirmă că deciziile adoptate la Ankara nu pot fi evaluate exclusiv prin indicatori militari. Impactul acestora trebuie analizat în funcție de capacitatea lor de a consolida convergența dintre dimensiunile juridică, economică, energetică, tehnologică și instituțională. În această perspectivă, succesul unei politici maritime nu este determinat doar de eficiența unei singure măsuri, ci de gradul în care aceasta întărește funcționarea integrată a întregului ecosistem strategic.

Rezultatele obținute validează cea de-a doua ipoteză a cercetării: transformarea securității maritime euro-atlantice este caracterizată de o convergență strategică crescândă între domenii care,

în trecut, erau tratate separat. Această concluzie explică de ce noile provocări maritime reclamă instrumente analitice integrate și confirmă utilitatea MSCF ca model de interpretare a evoluțiilor contemporane.

Totuși, intensificarea convergenței generează și o creștere a vulnerabilităților sistemice. Cu cât interdependența dintre componente este mai ridicată, cu atât perturbarea unei singure dimensiuni poate produce efecte asupra întregului ecosistem. În consecință, etapa următoare a analizei urmărește modul în care Summitul NATO de la Ankara răspunde acestei provocări prin consolidarea Rezilienței Strategice Maritime și a Elasticității Strategice Maritime, confirmând astfel cea de-a treia componentă a arhitecturii conceptuale dezvoltate în prezenta cercetare.

5.5. Reziliența Strategică Maritimă și Elasticitatea Strategică Maritimă în noua arhitectură de securitate a NATO

Aplicarea conceptului de Convergență Strategică Maritimă evidențiază faptul că securitatea maritimă contemporană este caracterizată printr-un grad ridicat de interdependență între infrastructurile critice, sistemele militare, rețelele logistice, fluxurile energetice și mecanismele juridice internaționale. Această interdependență generează avantaje operaționale importante, dar amplifică simultan vulnerabilitatea întregului ecosistem. Într-un sistem atât de integrat, perturbarea unei singure componente poate produce efecte în cascadă asupra tuturor celorlalte dimensiuni ale securității maritime.

Din această perspectivă, unul dintre cele mai importante rezultate ale Summitului NATO de la Ankara constă în orientarea explicită către consolidarea capacității Alianței de a funcționa într-un mediu strategic caracterizat prin incertitudine permanentă și amenințări multidimensionale. Analiza documentelor summitului demonstrează că numeroase măsuri adoptate nu urmăresc exclusiv întărirea descurajării militare, ci dezvoltarea capacității sistemului de a absorbi perturbările și de a-și continua funcționarea în condiții de criză.

Aceste evoluții confirmă în mod direct relevanța conceptului de **Reziliență Strategică Maritimă** dezvoltat în cadrul prezentei cercetări. Consolidarea protecției infrastructurilor critice submarine, dezvoltarea mecanismelor comune de răspuns la incidente maritime, extinderea cooperării privind schimbul de informații și intensificarea exercițiilor multinaționale urmăresc toate același obiectiv: reducerea vulnerabilităților sistemului și menținerea funcțiilor sale esențiale chiar în condițiile producerii unor atacuri sau perturbări majore.

În acest context, reziliența nu trebuie înțeleasă exclusiv ca rezistență fizică a infrastructurilor. Ea include capacitatea instituțiilor de a continua procesul decizional, de a coordona rapid actorii implicați și de a asigura continuitatea comunicațiilor, logisticii și operațiunilor maritime. Summitul de la Ankara reflectă această abordare extinsă prin accentul acordat cooperării interinstituționale și dezvoltării unei arhitecturi comune de răspuns.

Cu toate acestea, analiza summitului evidențiază și existența unei dimensiuni care depășește conceptul tradițional de reziliență. Numeroase decizii adoptate nu urmăresc doar restabilirea funcționării sistemului după producerea unui incident, ci transformarea modului în care acesta operează. Accelerarea digitalizării proceselor de comandă și control, integrarea sistemelor autonome, diversificarea rutelor logistice și dezvoltarea unor mecanisme flexibile de cooperare demonstrează orientarea către adaptare continuă și inovare instituțională.

Aceste evoluții validează conceptul de **Elasticitate Strategică Maritimă** propus în Capitolul III. Spre deosebire de reziliență, care urmărește menținerea funcțiilor esențiale ale sistemului, elasticitatea descrie capacitatea acestuia de a-și modifica structura și procesele interne pentru a răspunde eficient transformărilor mediului strategic. Summitul NATO de la Ankara reflectă tocmai această logică a adaptării permanente.

Un exemplu relevant îl constituie schimbarea modului în care Alianța abordează protecția infrastructurilor submarine. Dacă anterior accentul era pus în principal pe supravegherea și apărarea acestora, noua abordare include dezvoltarea unor mecanisme redundante, utilizarea tehnologiilor autonome pentru monitorizare, integrarea inteligenței artificiale în analiza riscurilor și consolidarea

cooperării cu operatorii civili ai infrastructurilor critice. În acest caz, sistemul nu urmărește revenirea la starea inițială, ci dezvoltarea unei configurații mai performante și mai adaptabile.

Aceeași logică poate fi observată în domeniul mobilității militare și al logisticii maritime. Lecțiile desprinse din conflictul din Ucraina și din perturbările produse în Marea Roșie au determinat NATO să acorde o importanță sporită flexibilității lanțurilor logistice și diversificării opțiunilor operaționale. În locul unor structuri rigide, arhitectura de securitate tinde să privilegieze soluții capabile să se adapteze rapid la modificările mediului strategic.

Aplicarea MSCF asupra acestor evoluții evidențiază existența unei relații directe între nivelul de convergență strategică și necesitatea dezvoltării rezilienței și elasticității. Cu cât ecosistemul strategic maritim devine mai integrat, cu atât funcționarea sa depinde mai mult de capacitatea actorilor de a anticipa perturbările și de a adapta rapid mecanismele instituționale și operaționale.

Figura 12 – Reziliența și Elasticitatea Strategică Maritimă în arhitectura de securitate a NATO după Summitul de la Ankara

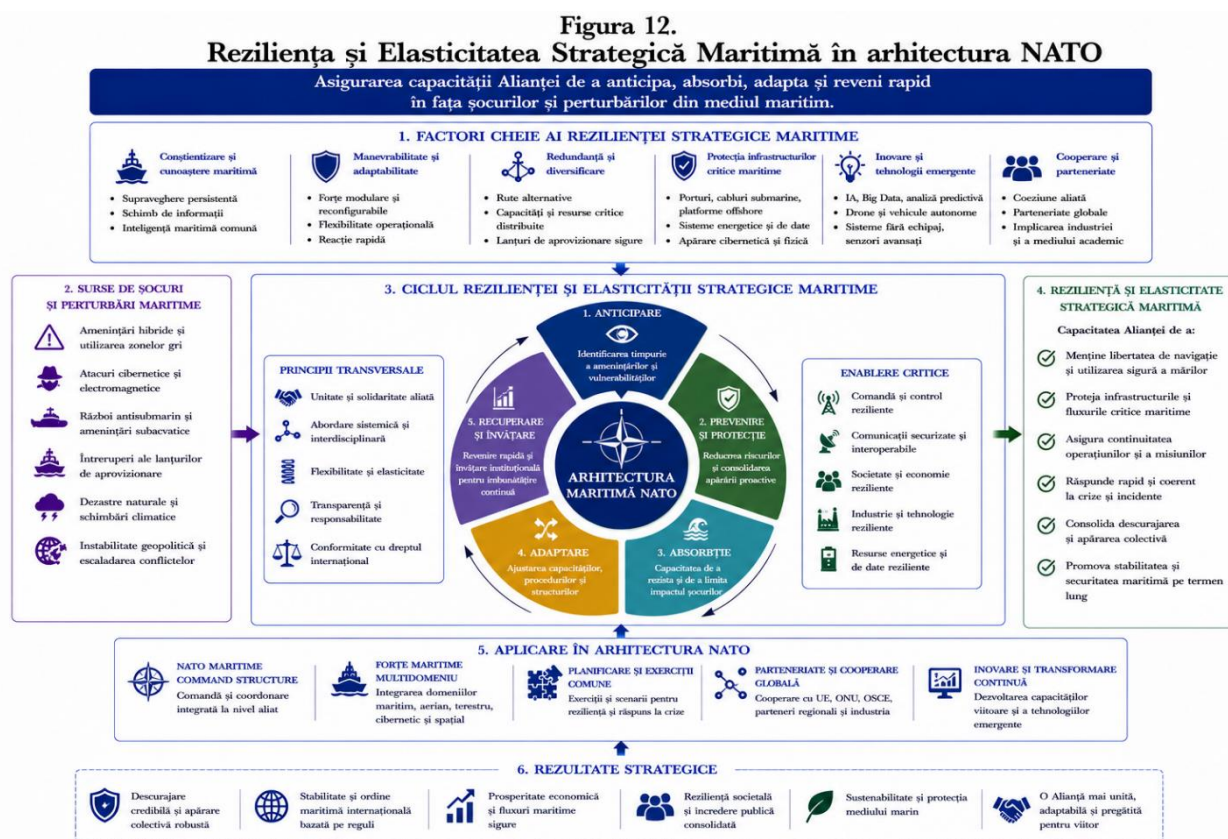


Figura ilustrează modul în care măsurile adoptate în cadrul summitului consolidează simultan capacitatea de absorbție a șocurilor și capacitatea de adaptare structurală a ecosistemului strategic maritim.

Interpretarea figurii confirmă faptul că reziliența și elasticitatea nu reprezintă două obiective independente, ci două niveluri succesive ale aceluiași proces de transformare strategică. Reziliența permite menținerea funcționării sistemului în condiții de criză, iar elasticitatea creează premisele evoluției și adaptării sale într-un mediu caracterizat prin schimbare permanentă.

Rezultatele analizei validează astfel cea de-a treia componentă a arhitecturii conceptuale propuse și demonstrează că Summitul NATO de la Ankara marchează trecerea de la o abordare orientată predominant către apărare și reacție la o arhitectură strategică orientată către anticipare, adaptare și transformare continuă.

Această concluzie conduce în mod natural la ultima etapă a validării empirice. Dacă gravitația strategică explică distribuția intereselor, convergența descrie relațiile dintre componente, iar reziliența și elasticitatea explică răspunsul sistemului la perturbări, rămâne de analizat mecanismul prin care toate aceste informații sunt transformate în decizii strategice. În consecință, ultima etapă a studiului de caz este dedicată **Superiorității Cognitive Maritime**, concept care reprezintă nivelul superior al funcționării Ecosistemului Strategic Maritim și elementul de coordonare al întregii arhitecturi conceptuale dezvoltate în prezenta cercetare.

5.6. Superioritatea Cognitivă Maritimă și transformarea procesului decizional în cadrul Summitului NATO de la Ankara

Analiza gravitației strategice, a convergenței multidimensionale și a mecanismelor de reziliență și elasticitate demonstrează că securitatea maritimă contemporană funcționează ca un sistem caracterizat prin interdependențe permanente și transformări accelerate. Într-un asemenea mediu, avantajul strategic nu mai poate fi explicat exclusiv prin superioritatea militară, prin dimensiunea capabilităților navale sau prin volumul resurselor economice disponibile. Capacitatea de a înțelege rapid evoluțiile sistemului și de a transforma informația în decizie strategică devine elementul determinant al competitivității actorilor maritimi.

Aplicarea conceptului de **Superioritate Cognitivă Maritimă** asupra Summitului NATO de la Ankara evidențiază una dintre cele mai importante transformări ale arhitecturii euro-atlantice de securitate. Numeroase dintre inițiativele promovate în cadrul summitului urmăresc consolidarea capacității Alianței de a integra informații provenite din domenii diferite și de a dezvolta mecanisme de anticipare strategică. În această perspectivă, procesul decizional nu mai este construit exclusiv pe reacția la evenimente deja produse, ci pe identificarea timpurie a riscurilor și pe evaluarea scenariilor probabile de evoluție.

Această schimbare reflectă evoluția mediului strategic contemporan. Ritmul accelerat al transformărilor tehnologice, dezvoltarea sistemelor autonome, utilizarea inteligenței artificiale, extinderea infrastructurilor digitale și multiplicarea surselor de informații fac imposibilă administrarea securității maritime prin metodele tradiționale de analiză. Volumul informațiilor disponibile depășește capacitatea procesării umane, iar valoarea strategică nu mai este determinată de accesul la date, ci de capacitatea de integrare, interpretare și valorificare a acestora.

Summitul de la Ankara reflectă această evoluție prin accentul acordat schimbului de informații, consolidării platformelor comune de analiză, interoperabilității sistemelor digitale și dezvoltării unor mecanisme de comandă și control capabile să funcționeze într-un mediu informațional extrem de complex. În această logică, informația nu mai constituie doar un instrument de sprijin pentru procesul decizional, ci devine una dintre principalele resurse strategice ale Alianței.

Un rol esențial îl ocupă dezvoltarea inteligenței artificiale și integrarea acesteia în procesele de analiză strategică. Algoritmii de analiză predictivă, sistemele automate de identificare a anomaliilor, prelucrarea imaginilor satelitare și utilizarea modelelor avansate de simulare permit reducerea timpului necesar evaluării situațiilor operative și facilitează formularea unor răspunsuri proactive. În consecință, avantajul strategic începe să fie determinat din ce în ce mai mult de superioritatea procesului cognitiv și din ce în ce mai puțin de superioritatea numerică a platformelor militare.

Această observație confirmă una dintre ipotezele centrale ale cercetării. Superioritatea Cognitivă Maritimă nu reprezintă o dimensiune izolată a securității maritime, ci mecanismul prin care întregul Ecosistem Strategic Maritim este coordonat. Gravitația Strategică identifică spațiile prioritare; Convergența Strategică descrie relațiile dintre componente; Reziliența și Elasticitatea explică adaptarea sistemului; iar Superioritatea Cognitivă transformă toate aceste informații într-un proces decizional integrat.

În cazul Summitului NATO de la Ankara, această relație este vizibilă în modul în care diferitele inițiative sunt abordate într-o manieră integrată. Protecția infrastructurilor submarine, consolidarea supravegherii maritime, dezvoltarea capabilităților autonome, securitatea energetică și cooperarea juridică sunt analizate în cadrul unui proces decizional unic, coordonat prin schimb continuu de informații și evaluare comună a riscurilor. Astfel, superioritatea cognitivă devine elementul care asigură coerența întregii arhitecturi de securitate.

Figura 13 – Modelul Superiorității Cognitive Maritime aplicat procesului decizional NATO

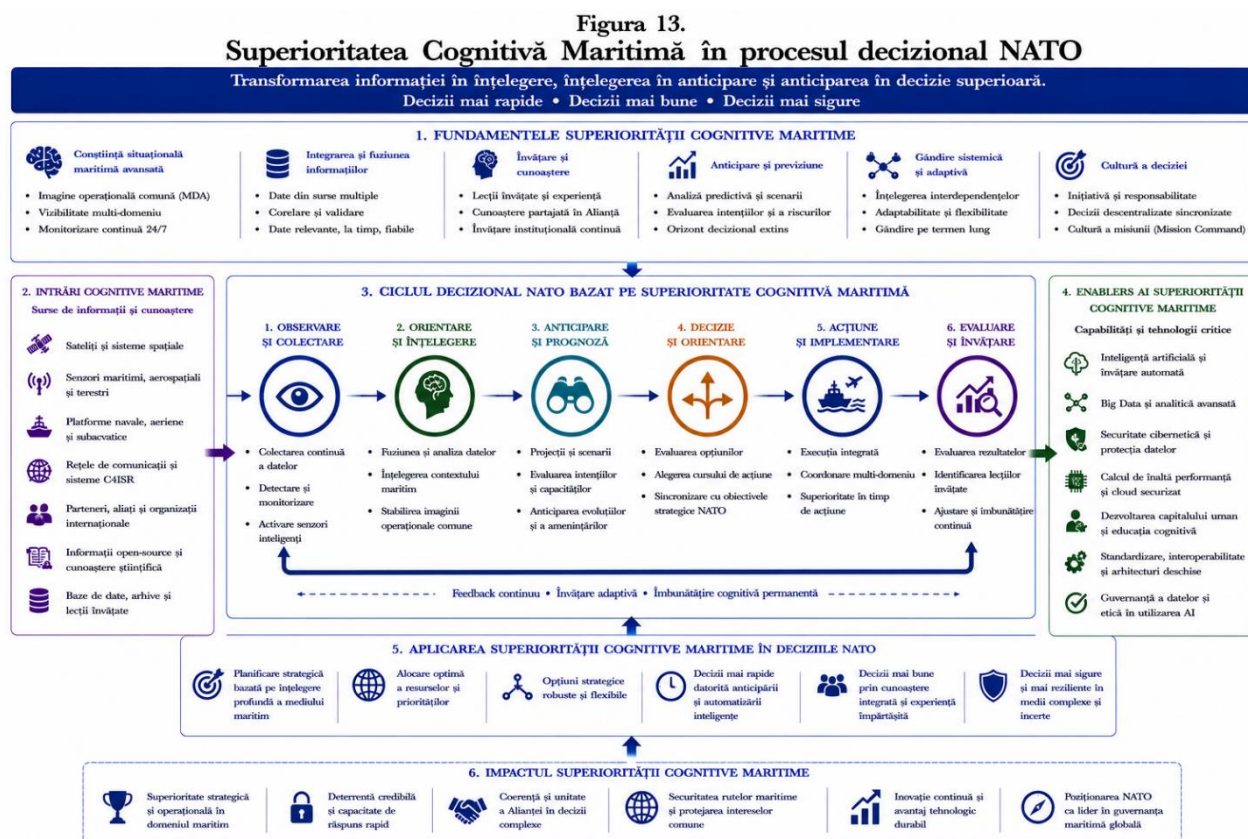


Figura evidențiază modul în care datele provenite din infrastructurile critice, sistemele de supraveghere, capabilitățile militare, sursele deschise de informații, senzorii maritimi și mecanismele instituționale sunt integrate într-un proces unic de analiză, anticipare și decizie strategică.

Interpretarea figurii confirmă faptul că superioritatea cognitivă nu este rezultatul exclusiv al progresului tehnologic. Ea reprezintă produsul interacțiunii dintre tehnologie, expertiza umană, cooperarea instituțională și capacitatea organizațională de a transforma informația în acțiune strategică. În acest sens, Summitul NATO de la Ankara marchează trecerea către o arhitectură de securitate în care procesul cognitiv devine unul dintre principalii multiplicatori ai puterii maritime.

Aplicarea ultimului concept al arhitecturii dezvoltate în această cercetare permite formularea unei concluzii importante. Cele cinci concepte – Gravitația Strategică Maritimă, Convergența Strategică Maritimă, Reziliența Strategică Maritimă, Elasticitatea Strategică Maritimă și Superioritatea Cognitivă Maritimă – explică împreună transformările reflectate de Summitul NATO de la Ankara și demonstrează că securitatea maritimă contemporană trebuie analizată ca un sistem integrat de relații și procese, nu ca o sumă de componente independente.

Prin urmare, studiul de caz validează arhitectura conceptuală propusă în Capitolul III și confirmă utilitatea **Maritime Strategic Convergence Framework (MSCF)** și a **Integrated Maritime Security Architecture (IMSA)** ca instrumente metodologice pentru analiza securității maritime contemporane.

5.7. Validarea arhitecturii conceptuale propuse: implicații teoretice, metodologice și operaționale

Aplicarea arhitecturii conceptuale dezvoltate în Capitolul III asupra Summitului NATO de la Ankara permite evaluarea atât a robusteții interne a modelului propus, cât și a capacității sale de a explica transformările contemporane ale securității maritime. Analiza realizată demonstrează că noile concepte introduse în această cercetare nu reprezintă simple construcții teoretice, ci instrumente analitice capabile să descrie procese observabile în evoluția arhitecturii euro-atlantice de securitate.

Prima concluzie rezultată din studiul de caz privește validarea conceptului de **Ecosistem Strategic Maritim** ca unitate fundamentală de analiză. Analiza summitului evidențiază că principalele decizii adoptate de Alianță nu pot fi înțelese prin examinarea izolată a dimensiunilor militară, juridică, economică sau tehnologică. Acestea formează un ansamblu interdependent, în cadrul căruia modificările produse într-un domeniu generează efecte asupra întregului sistem. În consecință, cercetarea confirmă ipoteza potrivit căreia securitatea maritimă contemporană trebuie analizată ca proprietate emergentă a unui ecosistem strategic și nu ca rezultat al unor politici sectoriale independente.

A doua concluzie privește validarea conceptului de **Centrul de Greutate Strategic Maritime (MSCoG)**. Studiul de caz demonstrează că prioritățile NATO sunt concentrate în jurul unor spații maritime care reunesc simultan infrastructuri critice, coridoare comerciale, resurse energetice, interese juridice și capacități militare. Această concentrare nu poate fi explicată exclusiv prin geografie sau prin distribuția forței navale, ci prin acumularea și interdependența unor factori strategici multipli. Conceptul propus permite astfel identificarea și compararea spațiilor maritime caracterizate prin niveluri diferite de gravitație strategică și oferă un criteriu suplimentar pentru anticiparea zonelor în care competiția geopolitică este susceptibilă să se intensifice.

Cea de-a treia concluzie confirmă relevanța **Convergenței Strategice Maritime**. Analiza deciziilor adoptate la Ankara demonstrează că acestea sunt rezultatul unei abordări integrate în care dreptul internațional, apărarea colectivă, securitatea energetică, tehnologiile digitale și protecția infrastructurilor critice sunt tratate simultan. Modelul propus explică această evoluție prin existența unui proces de convergență între domenii care, în abordările tradiționale, erau analizate separat. Convergența Strategică Maritimă se dovedește astfel un instrument util pentru interpretarea transformărilor produse în arhitectura instituțională a securității maritime.

A patra concluzie privește **Reziliența Strategică Maritimă și Elasticitatea Strategică Maritimă**. Studiul de caz confirmă faptul că NATO nu urmărește exclusiv consolidarea rezistenței infrastructurilor și instituțiilor, ci dezvoltarea unei capacități permanente de adaptare la transformările mediului strategic. Această observație validează diferențierea conceptuală realizată în Capitolul III și demonstrează că elasticitatea reprezintă o dimensiune distinctă, caracterizată prin reorganizare funcțională și inovare strategică, depășind sensul tradițional atribuit rezilienței.

Cea de-a cincea concluzie confirmă rolul **Superiorității Cognitive Maritime** ca mecanism integrator al întregii arhitecturi. Summitul NATO de la Ankara evidențiază că dezvoltarea sistemelor de analiză predictivă, integrarea inteligenței artificiale, extinderea schimbului de informații și consolidarea proceselor de comandă și control sunt elemente centrale ale noii arhitecturi de securitate. Superioritatea Cognitivă Maritimă explică modul în care aceste evoluții transformă informația într-o resursă strategică și permit anticiparea riscurilor înainte ca acestea să producă efecte asupra ecosistemului.

Aplicarea simultană a acestor concepte validează și cele două modele metodologice dezvoltate în cadrul cercetării. **Maritime Strategic Convergence Framework (MSCF)** demonstrează utilitatea unei abordări integrate pentru analiza relațiilor dintre diferitele componente ale securității maritime. În același timp, **Integrated Maritime Security Architecture (IMSA)** oferă un model operațional capabil să descrie modul în care actorii, instituțiile și infrastructurile pot funcționa într-un sistem caracterizat prin convergență strategică și adaptare permanentă.

Din perspectivă teoretică, contribuția principală a cercetării constă în modificarea unității fundamentale de analiză utilizate în studiile maritime. Dacă literatura clasică s-a concentrat succesiv asupra puterii navale, strategiei maritime, funcțiilor maritime, securității maritime sau guvernantei, cercetarea de față propune deplasarea accentului către **Ecosistemul Strategic Maritim**, înțeles ca ansamblu al relațiilor dintre componentele juridice, militare, economice, energetice, tehnologice și instituționale. Această schimbare permite analizarea fenomenelor maritime într-o manieră sistemică și oferă un cadru conceptual adecvat transformărilor produse în mediul strategic contemporan.

Din perspectivă metodologică, studiul demonstrează că MSCF poate fi utilizat pentru evaluarea comparativă a unor spații maritime diferite și pentru analiza transformărilor produse în timp. Aplicarea sa nu este limitată la Marea Neagră sau la Summitul NATO de la Ankara. Cadrul propus poate fi utilizat în analiza regiunii Indo-Pacificalui, a Mării Baltice, a Mediteranei Orientale, a Arcticii, a Golfului Persic sau a altor spații maritime caracterizate prin competiție strategică și interdependențe complexe.

Din perspectivă operațională, IMSA oferă un model de interpretare care poate sprijini dezvoltarea politicilor de securitate maritimă, evaluarea infrastructurilor critice, planificarea strategică și cooperarea dintre organizațiile internaționale și actorii naționali. Deși arhitectura propusă nu are caracter normativ și nu urmărește înlocuirea mecanismelor instituționale existente, ea poate constitui un instrument util pentru fundamentarea deciziilor strategice și pentru evaluarea impactului noilor amenințări asupra ecosistemului maritim.

Matricea contribuțiilor originale ale prezentului studiu

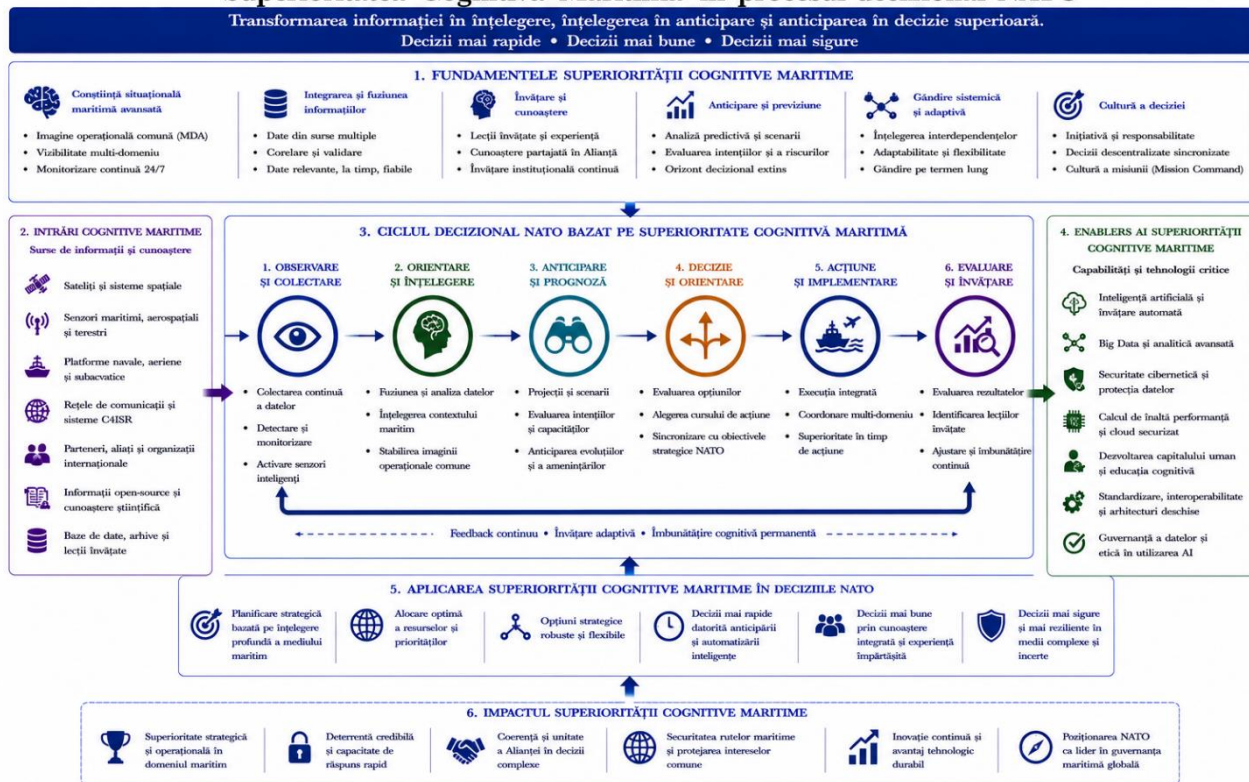
Domeniul analizat	Literatura consacrată	Limitele identificate	Contribuția originală a prezentului studiu	Valoarea adăugată
Unitatea fundamentală de analiză	Puterea navală, strategia maritimă, securitatea maritimă, guvernanta maritimă	Analiză sectorială și disciplinară	Ecosistemul Strategic Maritim ca nouă unitate fundamentală de analiză	Abordare sistemică și interdisciplinară
Fundament conceptual	Concepte dezvoltate independent	Lipsa unui model integrator	Arhitectură conceptuală unificată bazată pe cinci concepte originale	Coerență teoretică și explicativă
Gravitația Strategică Maritimă	Importanța geostrategică este analizată separat în geopolitică și strategia navală	Nu explică acumularea simultană a intereselor strategice	Conceptul de Centrul de Greutate Strategică Maritime (MSCoG)	Identificarea și evaluarea spațiilor maritime critice
Convergența Strategică Maritimă	Domeniile juridic, militar, economic și tehnologic sunt analizate separat	Lipsa unui mecanism explicativ al interdependenței	Conceptul de Convergență Strategică Maritimă	Explicarea funcționării ecosistemului prin relații sistemice
Reziliență și Elasticitate	Reziliența este analizată predominant în infrastructuri și managementul riscurilor	Adaptarea și transformarea sunt insuficient diferențiate	Distincția dintre Reziliență Strategică Maritimă și Elasticitate Strategică Maritimă	Model explicativ al continuității și adaptării ecosistemului
Superioritatea Cognitivă Maritimă	Maritime Domain Awareness și superioritatea informațională	Accent pe monitorizare, nu pe anticipare și integrare	Conceptul de Superioritate Cognitivă Maritimă	Integrarea AI, analizei predictive și procesului decizional strategic
Metodologie	Analize descriptive și studii de caz clasice	Lipsa unui cadru metodologic integrator	Maritime Strategic Convergence Framework (MSCF)	Instrument de analiză comparativă și validare empirică

Operaționalizare	Modele instituționale separate	Cooperare fragmentată între domenii	Integrated Maritime Security Architecture (IMSA)	Model operațional pentru coordonarea ecosistemului strategic maritim
Validare empirică	Analiza summiturilor NATO este predominant descriptivă	Lipsa aplicării unor modele conceptuale originale	Aplicarea MSCF și IMSA asupra Summitului NATO de la Ankara (2026)	Validarea empirică a arhitecturii conceptuale
Contribuție doctrinară	Extinderea progresivă a teoriilor maritime clasice	Lipsa unei perspective ecosistemice	Tranziția de la analiza componentelor la analiza Ecosistemului Strategic Maritim	Nou cadru doctrinar pentru cercetarea securității maritime în secolul XXI

Matricea sintetizează principalele contribuții originale ale cercetării și evidențiază diferențele dintre abordările consacrate din literatura de specialitate și modelul conceptual propus. Analiza demonstrează că noutatea studiului nu constă în introducerea izolată a unor concepte noi, ci în dezvoltarea unei **arhitecturi teoretice și metodologice integrate**, construită în jurul Ecosistemului Strategic Maritim ca nouă unitate fundamentală de analiză.

Figura 13.

Superioritatea Cognitivă Maritimă în procesul decizional NATO

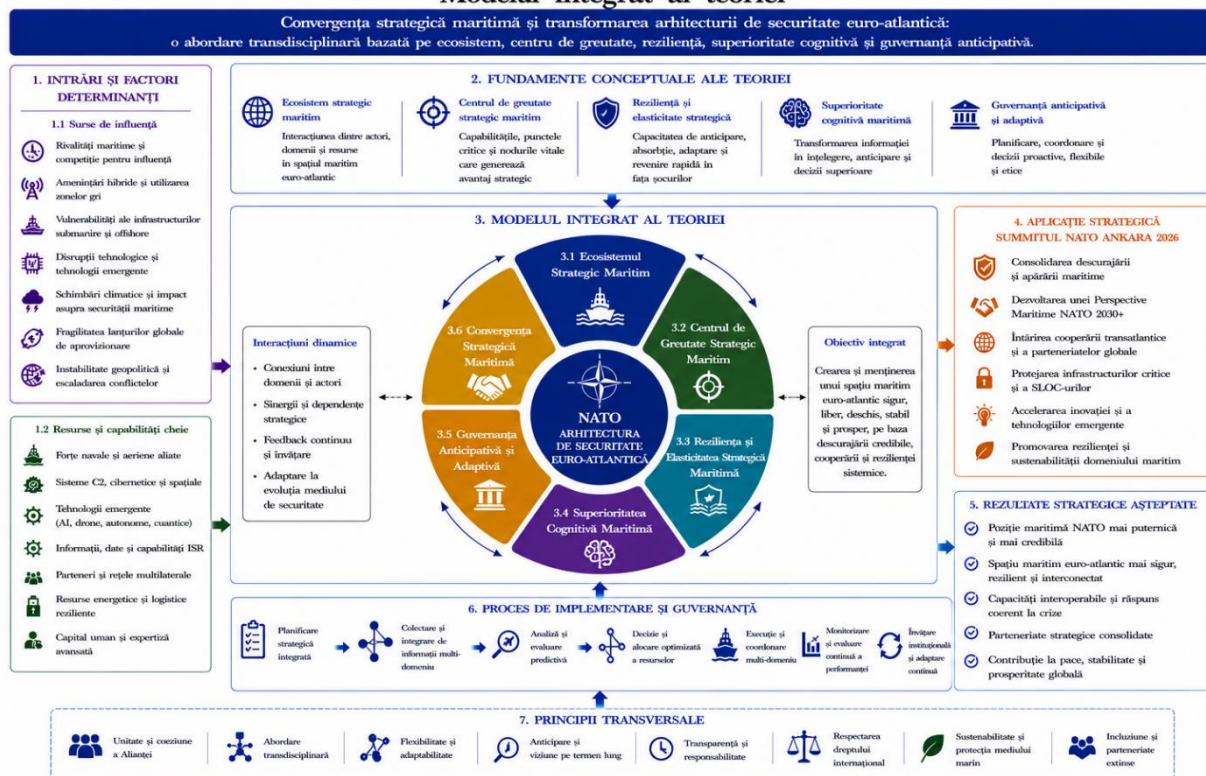


Prin intermediul conceptelor de Centrul de Greutate Strategic Maritim(MSCoG), Convergență Strategică Maritimă, Reziliență Strategică Maritimă, Elasticitate Strategică Maritimă și Superioritate Cognitivă Maritimă, cercetarea propune o reinterpretare sistemică a securității maritime contemporane. Operaționalizarea acestor concepte prin Maritime Strategic Convergence Framework (MSCF) și Integrated Maritime Security Architecture (IMSA), precum și validarea lor prin studiul de caz al Summitului NATO de la Ankara, conferă modelului atât consistență teoretică, cât și aplicabilitate practică.

Totodată, cercetarea prezintă și o serie de limite. Studiul utilizează un singur caz empiric pentru validarea arhitecturii conceptuale, iar concluziile formulate trebuie interpretate în raport cu specificul acestuia. Aplicarea MSCF și IMSA asupra altor regiuni maritime și asupra unor contexte strategice diferite va permite verificarea gradului de generalizare a modelului și identificarea eventualelor ajustări conceptuale necesare. În același timp, dezvoltarea accelerată a inteligenței

artificiale, a sistemelor autonome și a tehnologiilor cuantice va impune, probabil, extinderea viitoare a arhitecturii conceptuale prin integrarea unor noi dimensiuni ale securității maritime.

Figura 15.
Modelul integrat al teoriei



În ansamblu, analiza Summitului NATO de la Ankara confirmă ipoteza centrală a cercetării. Transformarea arhitecturii de securitate euro-atlantice reflectă trecerea de la o abordare predominant sectorială și reactivă la o abordare sistemică, anticipativă și multidimensională. Ecosistemul Strategic Maritim, împreună cu conceptele și modelele metodologice dezvoltate în cadrul prezentei cercetări, oferă un cadru explicativ capabil să descrie această transformare și să fundamenteze viitoare cercetări privind evoluția securității maritime internaționale.

Capitolul 6

Implicațiile juridice ale Ecosistemului Strategic Maritim

6.1. Dincolo de dimensiunea militară

Una dintre limitele unei părți importante a literaturii dedicate securității maritime constă în tendința de a analiza transformările strategice aproape exclusiv din perspectivă militară. O asemenea abordare explică evoluția capabilităților navale, a doctrinelor operaționale și a raportului de forțe dintre actorii implicați, însă surprinde doar parțial complexitatea fenomenelor contemporane. Summitul NATO de la Ankara demonstrează că dezvoltarea securității maritime nu mai poate fi înțeleasă fără integrarea dimensiunii juridice, economice, tehnologice și instituționale.

Această concluzie are consecințe importante asupra modului în care este analizat dreptul internațional al mării. În ultimele decenii, normele juridice au fost interpretate predominant în raport cu delimitarea spațiilor maritime, libertatea navigației, jurisdicția statelor costiere și utilizarea

resurselor marine. Evoluțiile recente arată însă că aceste norme funcționează într-un mediu strategic radical diferit de cel existent în momentul elaborării lor.

Astăzi, aceeași regulă juridică poate produce efecte simultane asupra securității energetice, asupra rezilienței infrastructurii digitale, asupra lanțurilor logistice și asupra stabilității regionale. În consecință, interpretarea dreptului internațional trebuie să țină seama de această interdependență, fără a afecta principiile fundamentale ale ordinii juridice maritime.

6.2. Evoluția funcțională a libertății navigației

Libertatea navigației reprezintă unul dintre pilonii dreptului internațional al mării și una dintre condițiile esențiale ale comerțului mondial. În forma sa tradițională, acest principiu urmărea garantarea posibilității navelor de a circula fără restricții arbitrare în spațiile maritime deschise.

Analiza mediului strategic contemporan evidențiază însă faptul că exercitarea efectivă a acestei libertăți depinde de existența unui ansamblu de condiții care depășesc simpla absență a obstacolelor juridice. Funcționarea sistemelor de poziționare prin satelit, integritatea cablurilor submarine, securitatea sistemelor digitale portuare și protecția infrastructurii energetice influențează în mod direct posibilitatea utilizării spațiului maritim.

Pornind de la această observație, prezentul studiu propune utilizarea conceptului de **Libertate Funcțională a Navigației** (*Functional Freedom of Navigation*), prin care libertatea navigației este înțeleasă nu doar ca drept juridic, ci și ca posibilitate efectivă de utilizare sigură, continuă și predictibilă a spațiului maritim.

Conceptul nu urmărește redefinirea regimului juridic consacrat de dreptul internațional, ci completarea interpretării sale prin integrarea dimensiunilor tehnologice și infrastructurale care condiționează exercitarea acestui drept în secolul XXI.

6.3. Due diligence într-un ecosistem strategic integrat

O evoluție similară poate fi observată și în cazul obligației de *due diligence*. În accepțiunea clasică, aceasta impune statelor obligația de a adopta măsurile rezonabile necesare pentru a preveni utilizarea teritoriului sau a zonelor aflate sub jurisdicția lor în scopul producerii unor prejudicii altor state.

În mediul maritim contemporan, această obligație dobândește o dimensiune suplimentară. Protejarea infrastructurii submarine, prevenirea atacurilor hibride, securizarea sistemelor informatice portuare și cooperarea în domeniul schimbului de informații devin componente ale aceleiași obligații generale de diligență.

Nu este vorba despre apariția unei noi norme de drept internațional, ci despre extinderea sferei de aplicare a unei obligații existente în raport cu transformările mediului strategic. Summitul NATO de la Ankara evidențiază indirect această evoluție prin accentul acordat rezilienței infrastructurilor critice și consolidării cooperării dintre aliați.

6.4. Infrastructura critică maritimă și interesul colectiv

Poate cea mai importantă consecință conceptuală a transformărilor analizate privește statutul infrastructurii critice maritime. Conductele submarine, cablurile de comunicații, terminalele energetice și platformele offshore nu mai pot fi privite exclusiv ca bunuri economice aparținând unor operatori sau unor state. Funcționarea lor condiționează stabilitatea sistemului internațional în ansamblu.

Această constatare justifică dezvoltarea unei perspective potrivit căreia protecția infrastructurii critice maritime trebuie analizată și ca expresie a unui interes colectiv al comunității internaționale. O asemenea abordare nu modifică regimul juridic al proprietății sau al jurisdicției, dar influențează modul în care sunt interpretate obligațiile de cooperare, schimb de informații și prevenire a riscurilor.

În acest sens, Summitul NATO de la Ankara poate fi interpretat ca unul dintre primele momente în care infrastructura critică este integrată explicit în logica securității colective, ceea ce conferă acesteia o relevanță strategică fără precedent.

6.5. O arhitectură doctrinară în formare

Analiza realizată în cadrul prezentului studiu conduce la concluzia că transformările recente nu pot fi explicate prin utilizarea unui singur concept sau a unei singure discipline. Gravitația Strategică Maritimă explică redistribuirea intereselor geopolitice către anumite spații maritime. Convergența Strategică Maritimă descrie integrarea progresivă a dimensiunilor militară, juridică, energetică și tehnologică. Superioritatea Cognitivă Maritimă evidențiază rolul informației în procesul decizional, iar Reziliența și Elasticitatea Strategică Maritimă permit înțelegerea modului în care ecosistemele maritime răspund și se adaptează la perturbări.

Împreună, aceste concepte configurează o arhitectură teoretică unitară care oferă o perspectivă integrată asupra securității maritime contemporane. Summitul NATO de la Ankara nu creează această construcție doctrinară, însă oferă primul context strategic în care utilitatea ei explicativă poate fi observată într-o manieră coerentă.

6.6. Spre o nouă etapă a cercetării în domeniul securității maritime

Rezultatele prezentului studiu sugerează că cercetarea viitoare în domeniul securității maritime va trebui să depășească separarea tradițională dintre dreptul internațional, studiile strategice, economia maritimă și tehnologiile emergente. Complexitatea mediului actual reclamă dezvoltarea unor modele interdisciplinare capabile să explice simultan relațiile dintre aceste domenii și să ofere instrumente utile pentru fundamentarea politicilor publice.

În această perspectivă, conceptele și modelul metodologic dezvoltate în prezenta cercetare trebuie înțelese ca punct de plecare pentru o direcție de analiză aflată în curs de consolidare. Validarea lor va depinde de aplicarea în contexte geografice diferite și de dialogul cu literatura internațională de specialitate. Tocmai această deschidere către cercetări ulterioare conferă construcției teoretice propuse caracterul unei contribuții academice care depășește analiza punctuală a Summitului NATO de la Ankara și urmărește dezvoltarea unei noi perspective asupra securității maritime în secolul XXI.

6.7. O schimbare de perspectivă asupra securității colective

Dacă ipotezele dezvoltate în cadrul prezentului studiu sunt corecte, atunci consecințele depășesc cu mult analiza Summitului NATO de la Ankara. În realitate, asistăm la modificarea modului în care securitatea colectivă este concepută și organizată. Timp de decenii, apărarea colectivă a fost construită în jurul ideii de protejare a teritoriului statelor membre împotriva unei agresiuni armate. Evoluțiile ultimilor ani demonstrează însă că funcționarea spațiului euro-atlantic depinde într-o măsură tot mai mare de protejarea unor infrastructuri și fluxuri care depășesc frontierele statelor.

În acest context, obiectul securității colective nu mai este exclusiv teritoriul, ci ecosistemul strategic care permite funcționarea acestuia. Porturile, cablurile submarine, infrastructura energetică offshore, sistemele digitale de comunicații și coridoarele logistice devin elemente a căror afectare poate produce efecte comparabile cu cele generate de un atac militar convențional.

Această evoluție determină extinderea sferei de interes a NATO și justifică accentul tot mai pronunțat acordat rezilienței, infrastructurii critice și cooperării multidomeniu.

6.8. NATO și transformarea rolului puterii maritime

În noul context strategic, puterea navală își păstrează importanța, însă funcția sa se modifică. Dacă în doctrina clasică aceasta era asociată în principal controlului spațiului maritim și proiectării forței, astăzi ea îndeplinește și rolul de garant al funcționării unui sistem complex de infrastructuri și interdependențe economice.

Această transformare presupune o extindere a misiunilor navale. Protejarea rutelor comerciale, monitorizarea infrastructurii submarine, cooperarea cu autoritățile civile și integrarea informațiilor provenite din domeniile cibernetic și spațial devin componente firești ale activității maritime.

În consecință, succesul operațional nu mai poate fi evaluat exclusiv prin capacitatea de angajare militară. El trebuie apreciat și prin contribuția pe care forțele navale o aduc la menținerea stabilității ecosistemului strategic maritim.

6.9. Uniunea Europeană și complementaritatea strategică

Analiza realizată evidențiază că multe dintre vulnerabilitățile identificate în mediul maritim nu pot fi gestionate exclusiv prin instrumente militare. Protecția infrastructurii energetice, securitatea porturilor, digitalizarea lanțurilor logistice și reziliența economică reprezintă domenii în care competențele Uniunii Europene sunt esențiale.

Această realitate accentuează complementaritatea dintre NATO și Uniunea Europeană. Dacă Alianța oferă cadrul principal pentru apărarea colectivă și descurajare, Uniunea Europeană dispune de instrumente normative, economice și financiare capabile să consolideze reziliența infrastructurilor critice și să reducă vulnerabilitățile sistemice.

În această perspectivă, convergența dintre cele două organizații nu mai reprezintă doar o opțiune politică, ci o condiție necesară pentru funcționarea eficientă a securității maritime europene.

6.10. România în noua configurație strategică

Pentru România, transformările analizate în prezentul studiu au o relevanță deosebită. Poziția geografică la Marea Neagră, apartenența simultană la NATO și Uniunea Europeană și dezvoltarea proiectelor energetice offshore conferă statului român o responsabilitate strategică superioară celei existente în deceniile anterioare.

Importanța Portului Constanța, dezvoltarea exploatărilor din zona economică exclusivă și rolul României în susținerea coridoarelor logistice regionale demonstrează că securitatea națională este tot mai strâns legată de securitatea ecosistemului maritim regional.

Această evoluție impune dezvoltarea unei strategii integrate care să reunească dimensiunea militară, protecția infrastructurii critice, digitalizarea, securitatea energetică și cooperarea internațională. O asemenea abordare ar permite României să valorifice avantajele poziției sale geografice și să contribuie activ la consolidarea securității flancului estic al Alianței.

6.11. Implicațiile pentru dreptul internațional

Transformările analizate nu conduc la apariția unui nou drept al mării și nici nu diminuează importanța instrumentelor juridice existente. Dimpotrivă, ele demonstrează robustețea cadrului normativ internațional și necesitatea interpretării sale în raport cu noile realități tehnologice și strategice.

Libertatea navigației, obligația de cooperare, exercitarea cu bună-credință a jurisdicției și obligația de *due diligence* dobândesc o relevanță sporită într-un context caracterizat prin interdependență și vulnerabilitatea infrastructurilor critice. În acest sens, dreptul internațional nu reprezintă doar un set de reguli aplicabile spațiului maritim, ci unul dintre mecanismele care permit funcționarea ecosistemului strategic descris în prezenta cercetare.

6.12. Convergența ca principiu organizator

Analiza efectuată în cadrul studiului conduce la concluzia că elementul comun al tuturor transformărilor recente îl constituie convergența. Nu tehnologia, nu infrastructura critică și nici competiția geopolitică explică separat schimbările produse în mediul maritim, ci interacțiunea permanentă dintre acestea.

În această logică, Convergența Strategică Maritimă nu reprezintă doar unul dintre conceptele dezvoltate în prezenta lucrare. Ea constituie principiul organizator al întregii construcții teoretice. Gravitația Strategică Maritimă explică distribuția intereselor și a vulnerabilităților. Superioritatea Cognitivă Maritimă explică mecanismele prin care este obținut avantajul strategic. Reziliența Strategică Maritimă și Elasticitatea Strategică Maritimă descriu modul în care sistemul răspunde și se adaptează perturbărilor. Maritime Strategic Convergence Framework oferă instrumentul metodologic prin care aceste relații pot fi analizate și comparate.

Privite împreună, aceste elemente configurează o arhitectură conceptuală coerentă, în care convergența nu mai este o simplă caracteristică a mediului strategic contemporan, ci criteriul fundamental pentru înțelegerea și evaluarea securității maritime în secolul XXI.

6.13. Semnificația Ankara 2026 în evoluția gândirii strategice

Din această perspectivă, Summitul NATO de la Ankara dobândește o semnificație care depășește limitele unui eveniment politic sau militar. Relevanța sa constă în faptul că reflectă maturizarea unei transformări intelectuale și instituționale prin care securitatea maritimă este înțeleasă ca rezultat al funcționării integrate a unor sisteme complexe și profund interdependente.

Astfel, Ankara 2026 poate fi interpretată drept momentul în care această evoluție începe să fie reflectată în orientarea strategică a NATO. Nu summitul produce schimbarea, ci o recunoaște și îi conferă expresie instituțională. Tocmai această interpretare explică de ce reuniunea poate fi considerată un punct de referință în evoluția contemporană a gândirii privind securitatea maritimă și justifică dezvoltarea unei construcții doctrinare capabile să explice această transformare într-o manieră sistemică și interdisciplinară.

Capitolul 7

Implicații pentru guvernanta securității maritime în secolul XXI

7.1. De la reacție la anticipare

Una dintre cele mai importante consecințe ale transformărilor analizate în capitolele precedente privește modificarea modului în care este concepută guvernanta securității maritime. Modelele tradiționale au fost construite în jurul unei logici reactive, în care instituțiile interveneau după producerea unui incident, a unui conflict sau a unei încălcări a dreptului internațional. Evoluțiile recente demonstrează însă că această abordare nu mai este suficientă într-un mediu caracterizat prin interdependențe complexe și prin accelerarea proceselor tehnologice.

În prezent, multe dintre vulnerabilitățile spațiului maritim se dezvoltă gradual și rămân invizibile până în momentul în care produc efecte sistemice. Atacurile cibernetice asupra infrastructurilor portuare, compromiterea cablurilor submarine, interferențele asupra sistemelor de navigație sau perturbarea lanțurilor logistice nu reprezintă evenimente izolate, ci manifestări ale unor procese care evoluează în timp și care pot fi identificate doar printr-o monitorizare continuă și prin integrarea informațiilor provenite din surse diferite.

Această realitate impune trecerea de la o guvernanta orientată către reacție la una construită în jurul anticipării strategice. Capacitatea instituțiilor de a identifica tendințele emergente și de a acționa înainte ca vulnerabilitățile să se transforme în crize devine una dintre condițiile fundamentale ale securității maritime contemporane.

7.2. Integrarea actorilor instituționali

Complexitatea mediului strategic actual evidențiază limitele modelelor instituționale fragmentate. Timp de decenii, responsabilitățile privind securitatea maritimă au fost distribuite între autorități navale, structuri militare, administrații portuare, autorități de reglementare, organisme de protecție a mediului și instituții responsabile de infrastructurile critice. Fiecare dintre aceste structuri și-a dezvoltat propriile proceduri și propriile mecanisme de analiză.

În condițiile actuale, eficiența nu mai depinde exclusiv de performanța fiecărei instituții, ci de capacitatea acestora de a funcționa ca elemente ale aceluiași sistem. Schimbul de informații, interoperabilitatea tehnologică, coordonarea proceselor decizionale și dezvoltarea unor mecanisme comune de evaluare a riscurilor devin componente esențiale ale guvernantei maritime.

Această evoluție nu presupune diminuarea competențelor instituționale, ci dezvoltarea unui nivel superior de integrare capabil să reducă timpul necesar luării deciziilor și să limiteze efectele fragmentării administrative.

7.3. Inteligența artificială și transformarea guvernantei maritime

Progresul tehnologic produce una dintre cele mai profunde schimbări în administrarea spațiului maritim. Volumul informațiilor generate de sateliți, senzori, sisteme autonome, platforme comerciale și infrastructuri digitale depășește capacitatea analizelor exclusiv umane. În acest context, inteligența artificială devine un instrument indispensabil pentru identificarea anomaliilor, anticiparea riscurilor și fundamentarea deciziilor strategice.

Totuși, integrarea acestor tehnologii ridică probleme juridice și etice complexe. Transparența algoritmilor, responsabilitatea pentru deciziile automatizate, protecția datelor și menținerea controlului uman asupra proceselor critice reprezintă condiții indispensabile pentru utilizarea legitimă a inteligenței artificiale în domeniul securității maritime.

Guvernanța viitorului nu va depinde exclusiv de performanța tehnologică, ci de capacitatea de a integra inovația într-un cadru juridic și instituțional compatibil cu valorile statului de drept și cu principiile dreptului internațional.

7.4. Dreptul internațional și adaptarea normativă

Transformările analizate în cadrul prezentei cercetări nu impun abandonarea normelor existente ale dreptului internațional al mării. Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării continuă să ofere fundamentul juridic al utilizării spațiului maritim și rămâne unul dintre cele mai stabile instrumente normative ale ordinii internaționale.

Cu toate acestea, aplicarea normelor existente presupune o interpretare capabilă să răspundă unor realități tehnologice și strategice inexistente la momentul adoptării convenției. Protecția infrastructurilor submarine, utilizarea sistemelor autonome, schimbul transfrontalier de date și securizarea comunicațiilor maritime solicită dezvoltarea unor practici interpretative și instituționale care să permită adaptarea dreptului la transformările mediului strategic fără a afecta stabilitatea sa.

În această privință, evoluția dreptului internațional va depinde mai degrabă de consolidarea practicii statelor și a cooperării internaționale decât de elaborarea unor instrumente juridice complet noi.

7.5. Convergența ca fundament al guvernantei maritime

Rezultatele cercetării conduc la concluzia că eficiența guvernantei maritime nu mai poate fi evaluată exclusiv prin raportare la performanța fiecărei instituții sau la robustețea fiecărui instrument juridic. Criteriul determinant îl reprezintă capacitatea sistemului de a integra competențe, tehnologii și informații într-un proces decizional coerent.

În această logică, convergența depășește statutul unui concept analitic și devine un principiu de organizare instituțională. Ea explică modul în care securitatea militară, securitatea energetică,

securitatea cibernetică, protecția infrastructurilor critice și aplicarea dreptului internațional pot funcționa ca elemente complementare ale aceluiași sistem de guvernare.

Această perspectivă permite reinterpretarea securității maritime nu ca rezultat al acțiunii unei singure instituții, ci ca efect al funcționării coordonate a unui ansamblu complex de actori și mecanisme juridice, tehnologice și strategice.

7.6. Perspective asupra evoluției securității maritime

Transformările analizate în prezenta cercetare sugerează că următoarele decenii vor fi caracterizate de o intensificare a competiției pentru controlul infrastructurilor critice, al fluxurilor informaționale și al tehnologiilor care susțin funcționarea spațiului maritim. În acest context, avantajul strategic va depinde într-o măsură tot mai mare de capacitatea statelor și a organizațiilor internaționale de a anticipa schimbările, de a integra cunoașterea provenită din domenii diferite și de a adapta permanent mecanismele instituționale la dinamica mediului strategic.

Această evoluție confirmă faptul că securitatea maritimă nu mai poate fi înțeleasă exclusiv ca expresie a puterii navale. Ea reprezintă rezultatul funcționării unui ecosistem strategic în care dreptul, tehnologia, economia, infrastructura critică și cooperarea internațională sunt profund interdependente. Tocmai această concluzie oferă cheia interpretării Summitului NATO de la Ankara și explică locul său în evoluția contemporană a arhitecturii de securitate euro-atlantice.

7.7. Funcția practică a construcției conceptuale

Orice arhitectură conceptuală își dovedește valoarea în măsura în care poate orienta analiza și poate îmbunătăți procesul decizional. În lipsa unei asemenea utilități, conceptele rămân simple exerciții teoretice fără impact asupra practicii instituționale. Din această perspectivă, cadrul conceptual dezvoltat pe parcursul prezentei cercetări urmărește nu doar explicarea transformărilor produse în mediul maritim, ci și facilitarea unei evaluări mai cuprinzătoare a riscurilor și oportunităților strategice.

Schimbările observate în ultimii ani demonstrează că abordările sectoriale conduc frecvent la evaluări incomplete. Analizele concentrate exclusiv asupra dimensiunii militare tind să subestimeze rolul infrastructurilor critice și al tehnologiilor digitale, în timp ce evaluările juridice sau economice ignoră adesea implicațiile strategice ale transformărilor geopolitice. În aceste condiții, devine necesar un cadru capabil să reunească perspective diferite într-o interpretare comună.

7.8. O metodă de analiză sistemică

Aplicarea arhitecturii conceptuale dezvoltate în această cercetare presupune examinarea fiecărui spațiu maritim ca sistem strategic integrat. Analiza nu pornește de la inventarierea capabilităților militare și nici de la identificarea unor incidente punctuale, ci de la înțelegerea relațiilor dintre actori, infrastructuri, norme juridice și fluxuri economice.

În această logică, întrebarea fundamentală nu mai este dacă un anumit actor dispune de superioritate navală, ci dacă întregul ecosistem maritim este capabil să își mențină funcționalitatea în condițiile apariției unor perturbări simultane. Accentul se deplasează astfel de la evaluarea elementelor individuale la evaluarea performanței sistemului în ansamblu.

O asemenea abordare permite identificarea vulnerabilităților care nu sunt vizibile atunci când fiecare componentă este analizată separat. De exemplu, o infrastructură portuară performantă poate deveni vulnerabilă în lipsa unor mecanisme eficiente de securitate cibernetică, după cum o flotă modernă își poate diminua eficiența dacă depinde de sisteme informaționale insuficient protejate sau de lanțuri logistice fragile.

7.9. Anticiparea riscurilor sistemice

Una dintre principalele consecințe ale utilizării unei abordări integrate constă în dezvoltarea capacității de anticipare. Riscurile sistemice nu apar brusc și nici nu sunt rezultatul unui singur eveniment. În majoritatea situațiilor, acestea se formează prin acumularea unor vulnerabilități aparent independente, care devin vizibile numai atunci când sunt analizate împreună.

Evaluarea simultană a dimensiunilor juridice, tehnologice, economice și militare permite identificarea acestor procese înainte ca ele să genereze efecte ireversibile. În acest sens, anticiparea nu trebuie înțeleasă ca exercițiu predictiv bazat pe certitudini, ci ca proces continuu de reducere a incertitudinii prin integrarea informațiilor relevante.

Această orientare este compatibilă cu dezvoltarea unor mecanisme moderne de avertizare timpurie și cu utilizarea inteligenței artificiale pentru analiza volumelor mari de date generate de ecosistemul maritim.

7.10. Fundamentarea deciziei strategice

Complexitatea mediului de securitate contemporan impune depășirea modelelor decizionale bazate exclusiv pe expertiza unui singur domeniu. Deciziile privind protecția infrastructurilor submarine, dezvoltarea capacităților navale sau gestionarea incidentelor hibride implică simultan aspecte juridice, economice, tehnologice și militare.

Arhitectura conceptuală dezvoltată în această cercetare facilitează integrarea acestor perspective într-un proces decizional unitar. Valoarea sa nu constă în furnizarea unor soluții prestabilite, ci în structurarea analizei astfel încât factorii de decizie să poată evalua consecințele sistemice ale fiecărei opțiuni.

În acest fel, procesul strategic dobândește un caracter mai coerent și mai adaptat naturii multidimensionale a securității maritime.

7.11. Adaptabilitatea modelului

Caracterul interdisciplinar al arhitecturii conceptuale permite aplicarea acesteia într-o varietate de contexte geografice și instituționale. Deși cercetarea utilizează Summitul NATO de la Ankara și regiunea Mării Negre ca studiu de caz, mecanismele analizate nu sunt limitate la acest spațiu.

Regiuni precum Marea Baltică, Mediterana Orientală, Arctica sau Indo-Pacificul prezintă niveluri diferite de gravitație strategică, de convergență și de reziliență, însă pot fi examinate prin utilizarea aceluiași principii analitice. În mod similar, modelul poate contribui la analiza strategiilor dezvoltate de NATO, Uniunea Europeană, Organizația Maritimă Internațională sau alte organizații regionale interesate de securitatea maritimă.

Această flexibilitate constituie unul dintre principalele argumente în favoarea utilizării sale ca instrument de cercetare și evaluare strategică.

7.12. O schimbare de metodă în studiile maritime

Analiza realizată în cadrul prezentei cercetări sugerează că evoluția mediului strategic reclamă și o evoluție a metodelor utilizate în studiile maritime. Trecerea de la abordările sectoriale la cele sistemice nu reprezintă doar o schimbare terminologică, ci o modificare a modului în care sunt formulate întrebările de cercetare și sunt interpretate relațiile dintre diferitele componente ale securității.

În această perspectivă, contribuția esențială a cadrului conceptual integrat constă în capacitatea sa de a crea un limbaj comun pentru discipline care, de regulă, evoluează separat. Dreptul internațional, studiile strategice, economia maritimă, securitatea cibernetică și analiza infrastructurilor critice nu își pierd autonomia, însă sunt reunite într-o abordare capabilă să reflecte complexitatea mediului maritim contemporan.

Această orientare oferă nu doar o modalitate diferită de interpretare a Summitului NATO de la Ankara, ci și un punct de plecare pentru dezvoltarea unei metodologii interdisciplinare dedicate cercetării securității maritime în deceniile următoare.

7.13. Metodologia cercetării

Obiectivele cercetării

Prezenta cercetare își propune să analizeze transformările recente ale securității maritime în contextul evoluției mediului strategic internațional și să evalueze semnificația Summitului NATO desfășurat la Ankara în anul 2026 în cadrul acestui proces. Ipoteza centrală este că reuniunea de la Ankara nu reprezintă doar un moment politic relevant pentru evoluția Alianței Nord-Atlantice, ci reflectă consolidarea unei schimbări mai profunde în modul de organizare și înțelegere a securității maritime. Cercetarea urmărește să demonstreze că securitatea maritimă contemporană nu mai poate fi analizată exclusiv prin prisma puterii navale sau a dreptului internațional al mării, ci necesită o abordare capabilă să integreze dimensiunile juridică, militară, economică, energetică, tehnologică și cognitivă.

În acest scop, cercetarea urmărește patru obiective. Primul constă în identificarea principalelor transformări produse în mediul strategic maritim în ultimele două decenii. Al doilea vizează evaluarea semnificației Summitului NATO de la Ankara în raport cu aceste transformări. Al treilea urmărește dezvoltarea unui cadru conceptual integrat destinat explicării relațiilor dintre diferitele dimensiuni ale securității maritime. Ultimul obiectiv îl reprezintă evaluarea utilității acestui cadru prin aplicarea sa asupra studiului de caz analizat și prin evidențierea implicațiilor sale pentru cercetarea viitoare.

Întrebările cercetării

Întrebarea centrală care fundamentează cercetarea este dacă securitatea maritimă a secolului XXI mai poate fi explicată prin modelele clasice ale puterii maritime sau dacă evoluțiile recente impun dezvoltarea unei perspective conceptuale integrate.

Din această întrebare derivă mai multe direcții de analiză. În primul rând, cercetarea urmărește să stabilească în ce măsură transformările produse în Marea Neagră și în alte spații maritime modifică natura securității maritime. În al doilea rând, este analizată relevanța Summitului NATO de la Ankara ca expresie instituțională a acestor transformări. În al treilea rând, sunt evaluate limitele explicative ale principalelor modele doctrinare existente și posibilitatea dezvoltării unei arhitecturi conceptuale capabile să integreze dimensiunile juridică, militară, economică, energetică și tehnologică într-o interpretare unitară.

Metodele de cercetare

Cercetarea utilizează o metodologie interdisciplinară care combină analiza juridică, analiza doctrinară, studiul de caz, analiza strategică și analiza sistemică.

Analiza juridică este utilizată pentru examinarea normelor relevante ale dreptului internațional al mării și a documentelor oficiale adoptate în cadrul NATO și al altor organizații internaționale. Analiza doctrinară permite evaluarea evoluției conceptelor clasice privind puterea maritimă și securitatea colectivă, precum și identificarea limitelor acestora în raport cu transformările recente ale mediului strategic.

Metoda studiului de caz este aplicată Summitului NATO de la Ankara, ales nu ca obiect exclusiv al cercetării, ci ca moment reprezentativ pentru observarea unei evoluții strategice mai ample. Analiza sistemică completează aceste metode prin examinarea relațiilor dintre infrastructura critică, actorii instituționali, tehnologiile emergente, economia maritimă și cadrul juridic internațional.

Combinarea acestor metode permite depășirea unei abordări sectoriale și facilitează dezvoltarea unei perspective integrate asupra securității maritime.

Procesul de construire a cadrului conceptual

Un element distinctiv al prezentei cercetări îl reprezintă procesul de dezvoltare a arhitecturii conceptuale utilizate pe parcursul analizei.

Conceptele introduse în această lucrare nu au constituit punctul de plecare al cercetării și nici nu au fost formulate anterior analizei documentelor și a literaturii de specialitate. Ele reprezintă rezultatul unui proces inductiv desfășurat pe parcursul cercetării, în cadrul căruia au fost identificate tipare recurente ce nu puteau fi explicate în mod satisfăcător prin instrumentele conceptuale consacrate.

Analiza comparativă a documentelor strategice NATO, a evoluțiilor produse în regiunea Mării Negre, a transformărilor infrastructurilor critice maritime și a literaturii dedicate securității maritime a evidențiat existența unor relații sistemice între domenii analizate în mod tradițional separat. În loc să fie tratate ca fenomene independente, aceste relații au fost interpretate ca manifestări ale aceluiași proces de integrare strategică.

Pe măsură ce cercetarea a avansat, a devenit evident că explicațiile oferite de modelele doctrinare existente erau insuficiente pentru descrierea acestor interdependențe. În consecință, au fost formulate treptat concepte analitice destinate să descrie diferite dimensiuni ale aceluiași fenomen.

Astfel, observarea concentrării intereselor geopolitice, economice și militare în anumite spații maritime a condus la formularea conceptului de Centrul de Greutate Strategic Maritime (MSCoG). Analiza interdependenței crescânde dintre domeniile militar, juridic, energetic și tehnologic a permis dezvoltarea conceptului de Convergență Strategică Maritimă. Evaluarea rolului informației și al tehnologiilor emergente în procesul decizional a fundamentat conceptul de Superioritate Cognitivă Maritimă. Examinarea comportamentului infrastructurilor și al instituțiilor în timpul și după producerea unor perturbări majore a determinat distingerea dintre Reziliența Strategică Maritimă și Elasticitatea Strategică Maritimă.

Rezultatul acestui proces nu a fost apariția unor concepte independente, ci conturarea progresivă a unei arhitecturi conceptuale în care fiecare noțiune explică o dimensiune diferită a aceluiași ecosistem strategic. Ulterior, această arhitectură a fost operaționalizată prin Maritime Strategic Convergence Framework și reprezentată conceptual prin Integrated Maritime Security Architecture.

În această perspectivă, arhitectura conceptuală prezentată în lucrare trebuie înțeleasă ca rezultat al cercetării și nu ca premisă a acesteia.

Alegerea studiului de caz

Summitul NATO de la Ankara a fost selectat deoarece oferă un context deosebit de relevant pentru observarea transformărilor analizate în cercetare. Reuniunea este utilizată ca studiu de caz întrucât concentrează într-un singur moment orientări privind infrastructura critică, reziliența, tehnologiile emergente, securitatea energetică și cooperarea strategică, permițând evaluarea coerenței cadrului conceptual dezvoltat pe parcursul analizei.

Prin urmare, summitul nu constituie fundamentul teoriei dezvoltate în această cercetare, ci principalul context utilizat pentru verificarea utilității sale explicative.

Limitele cercetării

Rezultatele cercetării trebuie interpretate în limitele metodologiei utilizate. Arhitectura conceptuală dezvoltată în această lucrare reprezintă o propunere analitică derivată din interpretarea unui ansamblu de surse juridice, doctrinare și strategice și validată prin aplicarea asupra unui studiu de caz reprezentativ. Consolidarea acesteia presupune aplicarea în alte spații maritime, compararea rezultatelor cu alte modele explicative și integrarea contribuțiilor provenite din cercetări viitoare.

Din această perspectivă, cercetarea nu urmărește formularea unei teorii definitive a securității maritime, ci dezvoltarea bazelor unui cadru conceptual interdisciplinar capabil să faciliteze analiza transformărilor produse în mediul strategic contemporan.

Cred că această versiune rezolvă o problemă metodologică importantă. Ea arată că **nu ați inventat conceptele**, ci că acestea **au rezultat prin inducție**, pe măsură ce ați constatat că literatura existentă nu explica suficient anumite relații dintre fenomene. Aceasta este o poziționare mult mai

puternică și mai credibilă în fața recenzorilor și se aliniază modului în care sunt prezentate contribuțiile conceptuale în literatura academică de nivel înalt.

Concluzii

Transformările produse în mediul internațional de securitate în ultimele două decenii au modificat profund modul în care este înțeles spațiul maritim și rolul acestuia în stabilitatea ordinii internaționale. Intensificarea competiției geopolitice, dezvoltarea infrastructurilor critice submarine, accelerarea progresului tehnologic și creșterea interdependențelor economice au determinat extinderea funcțiilor strategice ale mării dincolo de dimensiunea tradițională a confruntării navale. În aceste condiții, securitatea maritimă nu mai poate fi interpretată exclusiv prin raportare la controlul militar al spațiului marin sau la libertatea navigației, ci trebuie analizată în contextul relațiilor complexe dintre infrastructură, tehnologie, drept, economie și puterea strategică.

Analiza Summitului NATO desfășurat la Ankara în anul 2026 confirmă această evoluție. Importanța reuniunii nu derivă doar din orientările politice adoptate, ci mai ales din faptul că acestea reflectă maturizarea unei schimbări conceptuale produse progresiv în arhitectura de securitate euro-atlantică. Summitul nu reprezintă originea acestei transformări și nici nu marchează apariția unei doctrine complet noi. Semnificația sa constă în recunoașterea instituțională a unei realități strategice în care protecția infrastructurilor critice, reziliența societală, dezvoltarea tehnologică, cooperarea industrială și securitatea energetică sunt integrate în aceeași logică a securității colective.

Pornind de la această constatare, cercetarea a urmărit dezvoltarea unui cadru conceptual capabil să explice relațiile dintre dimensiunile juridică, militară, economică și tehnologică ale securității maritime. Analiza a demonstrat că aceste dimensiuni nu mai funcționează autonom, ci alcătuiesc un sistem caracterizat prin interdependență și adaptare permanentă. În acest context, securitatea maritimă apare ca proprietate emergentă a funcționării unui ecosistem strategic și nu ca rezultat al performanței unei singure componente instituționale sau operaționale.

Această schimbare de perspectivă constituie principala contribuție a cercetării. În locul unei abordări centrate exclusiv asupra actorilor, asupra capabilităților militare sau asupra incidentelor individuale, analiza propune orientarea cercetării către funcționarea ecosistemelor strategice maritime. O asemenea abordare permite înțelegerea relațiilor dintre infrastructura critică, puterea navală, tehnologiile emergente, economia maritimă și dreptul internațional ca elemente ale aceluiași sistem de securitate.

În acest sens, cadrul conceptual și metodologic dezvoltat în lucrare urmărește completarea instrumentelor analitice consacrate, fără a diminua relevanța teoriilor clasice ale puterii maritime sau a dreptului internațional al mării. Dimpotrivă, robustețea acestor construcții doctrinare face posibilă integrarea lor într-o explicație mai cuprinzătoare, adaptată transformărilor produse în mediul strategic contemporan.

Consecințele acestei perspective depășesc analiza Summitului NATO de la Ankara. Într-un context caracterizat prin competiție multidomeniu, digitalizare accelerată și vulnerabilitatea infrastructurilor critice, evaluarea securității maritime presupune dezvoltarea unor metode capabile să surprindă simultan dimensiunile juridică, strategică, economică și tehnologică ale aceluiași fenomen. O asemenea orientare poate contribui atât la fundamentarea cercetării interdisciplinare, cât și la consolidarea proceselor de planificare strategică și de elaborare a politicilor publice în domeniul securității maritime.

În același timp, rezultatele cercetării trebuie interpretate în limitele propriului demers metodologic. Cadrul conceptual dezvoltat necesită validare suplimentară prin aplicarea sa asupra altor spații maritime și prin compararea cu rezultate provenite din contexte geopolitice diferite. Regiuni precum Marea Baltică, Arctica, Mediterana Orientală sau Indo-Pacificul oferă oportunități

importante pentru testarea utilității explicative și a flexibilității modelului în raport cu configurații strategice distincte.

Din această perspectivă, analiza Summitului NATO de la Ankara reprezintă mai puțin punctul final al unei cercetări și mai degrabă începutul unei direcții de reflecție asupra modului în care securitatea maritimă evoluează într-un sistem internațional caracterizat prin convergență, interdependență și adaptare continuă. În măsura în care această abordare va fi dezvoltată, discutată critic și aplicată în cercetări ulterioare, ea poate contribui la consolidarea unei înțelegeri mai cuprinzătoare a securității maritime în secolul XXI și la dezvoltarea unui dialog interdisciplinar între dreptul internațional, studiile strategice, economia maritimă și științele tehnologiei.

Prezentul studiu nu propune doar o nouă interpretare a securității maritime contemporane, ci și o nouă unitate de analiză și un nou cadru conceptual capabil să integreze transformările juridice, strategice, tehnologice și instituționale ale spațiului maritim într-o perspectivă sistemică.

Bibliografie

Studii și analize ale Forumului Securității Maritime

1. Aurel Popa, Constantin Ciorobea, Cornel Rogozan, Ioan Crăciun, Ion Custură and Sorin Learschi, *Reziliența maritimă a României în era amenințărilor hibride și importanța unei strategii de securitate maritimă* (Editura Academiei Navale „Mircea cel Bătrân” 2023). ([Rezilienta-maritima-a-Romaniei-in-era-amenintarilor-hibride2-BT.pdf](#))
2. Aurel Popa and Sorin Learschi, *Operaționalizarea Hub-ului european de securitate maritimă la Marea Neagră: obligații instituționale urgente ale României între strategie, guvernare și capacitate* (Forumul Securității Maritime 2026). ([Operaționalizarea Hub-ului European de Securitate Maritimă la Marea Neagră – Maritime Security Forum](#))
3. Aurel Popa and Sorin Learschi, *Colapsul strategic naval al Rusiei în contextul războiului din Ucraina (2022–2025)* (Forumul Securității Maritime 2025). ([Colapsul strategic naval al Rusiei \(2022–2025\) în contextul războiului din Ucraina – Maritime Security Forum](#))
4. Aurel Popa, ‘Infrastructura maritimă critică: importanță, vulnerabilități și reglementări internaționale’ (Forumul Securității Maritime, 18 February 2025), accessed 10 July 2026. (<https://www.forumsecuritatimaritime.ro/artificial-intelligence-and-the-new-maritime-defence-architecture-case-study-the-black-sea-and-the-port-of-constantia/>)
5. Sorin Learschi and Aurel Popa, ‘Liminal Maritime Aggression in the Black Sea: Romania at a Crossroads of Energy Security’ (Forumul Securității Maritime, 10 April 2026), accessed 10 July 2026. ([Liminal Maritime Aggression in the Black Sea: Romania at a Crossroads of Energy Security – Maritime Security Forum](#))
6. Aurel Popa and Sorin Learschi, ‘Artificial Intelligence and the New Maritime Defence Architecture: Modern Systems for the Detection and Countermeasures against Unmanned Surface Vehicles and Artificial Intelligence-Assisted Sensor Fusion for the Protection of Critical Maritime Infrastructure—Case Study: the Black Sea and the Port of Constanța’ (Forumul Securității Maritime, 8 July 2026), accessed 10 July 2026. ([ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE NEW MARITIME DEFENCE ARCHITECTURE-Case study: the Black Sea and the Port of Constanța – Maritime Security Forum](#))
7. Sorin Learschi, ‘Network-Centric Warfare and Its Implications for the Maritime Domain’ (Forumul Securității Maritime, 30 October 2025), accessed 10 July 2026. ([Flota României și revoluția navală autonomă: către prima flotă hibridă NATO din Marea Neagră – Maritime Security Forum](#))
8. Aurel Popa and Sorin Learschi, ‘Flota României și revoluția navală autonomă: către prima flotă hibridă NATO din Marea Neagră’ (Forumul Securității Maritime, 18 May 2026), accessed 10 July 2026. ([Flota României și revoluția navală autonomă: către prima flotă hibridă NATO din Marea Neagră – Maritime Security Forum](#))

9. Aurel Popa and Sorin Learschi, 'The Possibility of Establishing a Special Regime for the Strait of Hormuz: Legal, Maritime and Geopolitical Arguments' (Forumul Securității Maritime, 20 March 2026), accessed 10 July 2026. (forumulsecuritatiiamaritime.ro)
10. Aurel Popa, Cristina Elena Popa Tache and Sorin Learschi, *Dincolo de litigiu: implicațiile juridice, strategice și geopolitice ale Hotărârii arbitrale Ucraina v Federația Rusă pentru viitorul Mării Negre* (Forumul Securității Maritime 2026). (SINTEZĂ A STUDIULUI- Hotărârea arbitrală Ucraina v. Federația Rusă – Maritime Security Forum)

I. Cărți

1. Bateman S, *Solving the "Wicked Problems" of Maritime Security: Are Regional Forums up to the Task?* (RSIS Monograph No 23, S Rajaratnam School of International Studies 2011).
2. Booth K, *Navies and Foreign Policy* (Croom Helm 1977).
3. Bueger C and Edmunds T (eds), *The Routledge Handbook of Maritime Security* (Routledge 2024).
4. Corbett JS, *Some Principles of Maritime Strategy* (Longmans Green 1911).
5. Gray CS, *The Leverage of Sea Power: The Strategic Advantage of Navies in War* (Free Press 1992).
6. Haydon P, *Maritime Strategy and the Nuclear Age* (Naval Institute Press 1998).
7. Mahan AT, *The Influence of Sea Power upon History, 1660–1783* (Little, Brown and Company 1890).
8. Murphy MN, *Small Boats, Weak States, Dirty Money: Piracy and Maritime Terrorism in the Modern World* (Hurst 2009).
9. Till G, *Seapower: A Guide for the Twenty-First Century* (4th edn, Routledge 2018).

II. Capitole în volume colective

1. Bateman S, 'Maritime Security Governance' în Geoffrey Till (ed), *Seapower: A Guide for the Twenty-First Century* (Routledge 2018).
2. Bueger C, 'What is Maritime Security?' în Christian Bueger and Timothy Edmunds (eds), *The Routledge Handbook of Maritime Security* (Routledge 2024).

III. Articole

1. Bueger C, 'What is Maritime Security?' (2015) 53 *Marine Policy* 159.
2. Klein N, 'Maritime Security and the Law of the Sea' (2011) 71 *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht* 267.
3. Kraska J, 'The Law of Naval Warfare and the Maritime Domain' (2020) 95 *International Law Studies* 1.
4. Murphy MN, 'Maritime Security Challenges' (2013) 89 *International Affairs* 7.
5. Till G, 'Maritime Strategy in a Globalized World' (2016) 92 *RUSI Journal* 32.
6. Popa Tache CE, *Artificial Intelligence, Existential Risks and International Obligations* în Cătălin-Silviu Săraru, Cristina Elena Popa Tache and Francesco Cristani (eds), *Law, Ethics and Human Vulnerability* (Springer 2026).
7. Popa Tache CE, Săraru CS and Salles SdS, *Digital Boom – Current Issues from International Investment to Human Rights* (Cambridge University Press forthcoming).

8. Popa Tache CE, Pasquier F, Săraru CS, Vădean Tarmure M and Salles SdS, *A Transdisciplinary Legal Methodology Guide and Lexicon for Crisis Response* (Palgrave Macmillan 2025).

IV. Documente NATO

1. North Atlantic Treaty Organization, *Brussels Summit Communiqué* (2021).
2. North Atlantic Treaty Organization, *NATO 2022 Strategic Concept* (Madrid 2022).
3. North Atlantic Treaty Organization, *Washington Summit Declaration* (2024).
4. North Atlantic Treaty Organization, *Ankara Summit Declaration* (2026).
5. North Atlantic Treaty Organization, *Maritime Strategy* (2011).
6. North Atlantic Treaty Organization, *Emerging and Disruptive Technologies Strategy* (2023).

V. Documente ONU și IMO

1. International Maritime Organization, *Revised Maritime Security Measures* (IMO 2021).
2. United Nations, *Convention on the Law of the Sea* (adopted 10 December 1982, entered into force 16 November 1994) 1833 UNTS 397.
3. United Nations General Assembly, *Our Common Agenda* (UN Doc A/75/982, 2021).
4. United Nations Secretary-General, *Our Common Agenda – Policy Brief on a New Agenda for Peace* (2023).

VI. Uniunea Europeană

1. Council of the European Union, *European Union Maritime Security Strategy* (2023).
2. European Commission, *Joint Communication on the Update of the European Union Maritime Security Strategy and its Action Plan JOIN(2023) 8 final*.
3. European External Action Service, *Strategic Compass for Security and Defence* (2022).

VII. Jurisprudență

1. *Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua (Nicaragua v United States of America)* (Merits) [1986] ICJ Rep 14.
2. *South China Sea Arbitration (Philippines v China)* PCA Case No 2013–19, Award (12 July 2016).
3. *Dispute concerning Coastal State Rights in the Black Sea, Sea of Azov and Kerch Strait (Ukraine v Russian Federation)* PCA Case No 2017–06, Award (2024).

VIII. Literatura privind AI și securitatea

1. Russell S, *Human Compatible* (Viking 2019).
2. Scharre P, *Army of None* (WW Norton 2018).
3. Scharre P, *Four Battlegrounds* (WW Norton 2023).

